

Izhaja vsak dan zjutraj razven
v ponedeljkih in dnevi po praz-
nikih. — Posamezna številka
Din 1.—, mesečna naročnina
Din 20.—, za tujino Din 30.—.
Uredništvo v Ljubljani, Gregor-
čičeva ulica št. 23. Telefon ured-
ništva 80-70, 80-69 in 80-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi
po tarifi in dogovoru. — Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-63.
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60
Podružnica v Celju, Samostan-
ska ulica št. 4.

Št. 65

Ljubljana, nedelja, dne 17. avgusta 1930

Leto I.

Pred dalekosežnim preobratom v Indiji

Gandhi pripravljen pod gotovimi pogoji ustaviti indijski pokret - V slučaju sporazuma se Indijci udeležijo indijske konference v Londonu - Opozicija indijskega narodnega kongresa in Afridov

London, 16. avgusta. n. Iz Boome poro-
čajo, da so se v tamkajšnjih zaporih zaklju-
čili razgovori med Gandhijem ter ostalimi
indijskimi voditelji Nehrujem, gospo Naidu
ter predsednikom nacionalnega odbora Pa-
telom. Pripravili so načrt, ki obsega pogoje,
pod katerimi se Indijci pripravljajo opustiti
svoj pokret in pristati na sodelovanje na in-
dijski konferenci, ki se bo v kratkem vr-
šila v Londonu.

Med tem je odbor bombayskega kongre-
sa snoči na posebni seji sklenil, da smatra
zaključke razgovorov, ki so jih imeli med
sabo indijski voditelji, za škodljive in da
bo mogla le popolna svoboda zadovoljiti
indijsko ljudstvo.

Simla, 16. avgusta. n. Dopisnik agencije
»United Press« poroča iz Pešavara, da je
bilo tam proglašeno obsedno stanje. Borba
z Afridi se nadaljuje, pa so angleške obla-
sti odredile, naj se pripravijo za slučaj po-
trebe angleška in indijska ojačenja. Afridi
so v početku svoje vstaje vjeli nekega in-
dijskega častnika, ki so ga sedaj izpustili
na svobodo ip ga poslali k angleškemu vr-
hovnemu poveljstvu, da mu sporoči, da
se oni borijo za indijski nacionalni kon-
gres in muslimanski pokret ter da je njihov
pegaj za mir ta, da se izpusti na svobodo
Gandhi. Afridi se borijo pod vodstvom
Olagbare, hčere pokojnega afridskega po-
glavarja Hiberja.

London, 16. avgusta. Po poslednjih ve-
steh je položaj v Simli in po vsej Indiji
docela normalen. Okrog Pešavara se An-
gleži borijo že z nekaterimi gorskimi ple-
meni, ki so se uprli. Vstasi so bili prema-
gani in angleška letala zasledujejo še po-
slednje njihove ostanke.

Druge skupine afridskih vstajev so se za-
čele zbirati v dolini Bara, kjer je sklican
sestanelek plemenskih poglavarjev. Izklju-
čena je možnost, da bi se vstaja razširila.
Docela v nasprotju s temi vestmi je pa
vest, da je z ozirom na delovanje vstajev
indijski podkralj lord Irwin izdal naredbo,
da se na ozemlju okrog Pešavara poostrijo
policijske mere in da se v slučaju potrebe

podvzamejo vse mere proti vstašem, ako bi
hoteli znova napasti Pešavar. V Pešavaru in
bližnji okolici je bilo proglašeno obsedno
stanje.

London, 16. avgusta. n. Uradne vesti pri-
znava, da je položaj v severnih indijskih
pokrajinah in okrog Pešavara zelo kočljiv
in mestoma nevaren. Dognano je, da so se
priključili Afridom novi vstasi iz vrst oko-
liških plemen. Razen tega je borba proti
Afridom zelo težavna zaradi tega, ker žito
še ni pokoseno in ker to zelo služi vstašem
za njihovo prehrano proti angleškim po-
ložajem. Drugo težavo povzroča angleškim
četam prebivalstvo, ki z vsemi sredstvi
podpira upornike.

Letošnji rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika

Najpomembnejša državna, vojaška in narodna svečanost

Beograd, 16. avgusta. 1. Rojstni dan Nj.
Vis. prestolonaslednika Petra dne 6. sep-
tembra se bo praznoval na največjačnejši
način. To bo hkrati ena najpomembnejših
državnih, vojaških in narodnih svečanosti,
kolikor se jih je vršilo v zadnjem času.
Največje svečanosti bodo v Beogradu, kjer
bo ob udeležbi delegacij vseh polkov iz vse
države na Banjici prirejena grandiozna
revija čet in kjer se bodo zamenjale zgo-
dovinske srbske vojne zastave vseh naših pol-
kov z novimi jugoslovanskimi zastavami.
Ta dan se bodo polkom odvzele stare srbs-
ke zastave, ki nosijo največja odlikovanja,
ki so simbol naših največjih vojni uspe-
hov in ki so kronane z gloriole viteštva in
zmagoslavja. Po zamenjavi bodo stare za-
stave shranili v kraljevskem mavzoleju v
ropoli. Stare plemenske zastave morajo se-
veda s pijeteto zapasti prošlosti, ker nacio-

nalna bodočnost hoče samo jugoslovansko
nacionalno trobojnico. Temu svečanemu
činu na dan 6. septembra bo prisostvovala
po zastopnikih vsa naša vojska, vsa gene-
raliteta in admiraliteta, prav tako pa tudi
rezervni častniki iz vse države. Od rezerv-
nih oficirjev se udeležijo proslave samo tisti,
ki imajo uniforme. Računa se, da bo samo
rezervnih oficirjev nekaj tisoč. V Beograd
pridejo delegacije vseh oblasti, banskih
svetov, humanih in kulturnih in verskih
društev, mnogo uradništva itd. Rezervni
častniki bodo imeli brezplačno vožnjo. Njih
vozni listki bodo veljali 6 dni. Državni
uradniki, ki se udeležijo proslave, bodo do-
bili potreben dopust. Poveljnik parade bo
general Gjura Dokič. Na te zgodovinske
dni se bodo prvič razdelila nova odlikova-
nja »Jugoslovanske krone«.

Češkoslovaška javnost in vojaška vprašanja

»Ker ni bila sprejeta obča razorožitev, se je treba pripraviti za obrambo«

Praga, 16. avgusta. AA. Češkoslovaška
časopisje posveča v zadnjem času veliko po-
zornost vojaškim vprašanjem. »Lidovi list«
pišejo na pr. o letalskih vezbah, ki so do-
kazale, da je češkoslovaško letalstvo na vi-
šini in da uživajo piloti velik ugled v jav-
nosti. List pravi, da je prebivalstvo uvide-
lo, da vprašanje miru in vojne ni mogoče
poenostaviti s preprosto formulo. »Češko-

slovaška republika, piše list, nasprotuje na-
zorom »Socijalnega demokrata«, ki se je
protivil zvišanju števila letal, češ da je dr-
žava prežeta s pacifizmom. Temu nasproti
je treba pokazati primer Belgije, ki jasno
izpričuje, da ne zadošča zgolj duhovne ga-
rancije. Ker ni bila sprejeta obča razoroži-
tev, se je treba pač pripraviti na obrambo
države in državljanov.«

Sestanek jugoslovansko-romunske komisije

Delo komisije se začne proti koncu tega tedna

Beograd, 16. avgusta. k. Z ozirom na pr-
vi sestanek jugoslovansko-romunske meša-
ne komisije, ki bo pripravila vse, kar je po-
trebno za izvršitev sinajskih sklepov, med
katere spada tudi definitivna sklenitev tr-
govinske pogodbe, pričakujejo, da bodo pri-
četkom prihodnjega tedna prispeli v Beog-
rad vsi oboje ministri, ki so sodelovali na
konferenci v Sinaji. Mešana komisija bo

med tem v Beogradu poslovala po navodi-
lih trgovinskega ministrstva. Trgovinski mi-
nister, ki je za enkrat še na dopustu izven
Beograda, bo tekotom prihodnjega tedna pri-
spel v prestolico ter bo takoj po svojem po-
vratku odredil vse, kar je z naše strani
treba, da začne komisija poslovati. Proti
koncu prihodnjega tedna pa bo prispel v
Beograd romunski delegat Popescu.

K diskusiji o stabilizaciji dinarja

Demanti neosnovanih vesti v zvezi s pisanjem beograjskih listov

Beograd, 16. avgusta. AA. (Službeno ob-
vestilo): Zadnje dni je bilo v beograjskih
listih objavljeno več člankov, v katerih se
je razpravljalo o stabilizaciji dinarja in o
odnosih države napram Narodni banki.

V zvezi s temi članki so se razširile
vesti, kakor da so bili ti članki inspirirani
ali objavljeni na pobudo merodajnih mest.
Pooblaščenici smo izjaviti, da so te vesti

brez osnove in da so zato popolnoma neto-
čne in samovoljne.

Zakonski predlog o stabilizaciji dinarja
kakor tudi načrt zakona o izpremembah
in dopolnitvah zakona o Narodni banki se
sestavlja v sporazumu z Narodno banko.
Posamezna, s tema zakonoma postavljena
vprašanja, bodo s tem definitivno rešena.

Poset naših vojnih akademi- kov na Češkoslovaškem

Praga, 16. avgusta. AA. Služatelji jugoslov-
anske vojne akademije bodo obiskali Brno in
Bratislavo, da vrnejo obisk češkoslovaške vojne
akademije 1. 1926. Naše odposlanstvo bo obsto-
jalo iz 21 slušateljev. Vodili jih bodo divizijski
general Belič, brigadni general Brasić in ge-
neral Bodi.

Bessanesi bo izročen sodišču

Bern, 16. avgusta. AA. Zvezni svet je proučil
zadevo italijanskega emigranta Bessanesija in
njegovih tovarišev. Bessanesi je kakor znano,
priletel z letalom v Švico in od tod dosegel Mi-
lan, kjer je metal nad mestom protifašistične
letake. Po končanem opravi se je vrnil v Švi-
co. Zvezni svet je sklenil zadevo prepustiti ka-
zenskemu sodišču.

Človekoljuben dar predsednika vlade

General Peter Živković je podaril 20.000 za protijetični fond v Sarajevu

Sarajevo, 16. avgusta. AA. O priliki bi-
vanja predsednika vlade generala Petra
Živkovića v Sarajevu je bila svečana seja
mestnega zastopa, na kateri je bilo soglas-
no sklenjeno, naj sarajevska občina ustano-
vi fond za pobijanje tuberkuloze v Sarajevu
generalu Živkoviću. Danes je ban Drinske
banovine g. Velimir Popović izročil načel-
niku sarajevske občine g. Hašin beg Mute-

veliču 20.000 Din. To vsoto je poklonil
predsednik ministrskega sveta za gornji
fond. Hkratu je predsednik vlade poobla-
stil bana Drinske banovine, naj izreče na-
čelniku občine v Sarajevu zahvalo za plem-
enito dejanje mestnega zastopa kakor tu-
di pozdrave meščanstvu in zastopu z željo,
naj bi zdravi in srečni nadaljevali doseda-
nje delo za kralja in domovino.

Francija za varnost svojih mej

Izjava vojnega ministra Maginota o potrebi novih obrambnih naprav

Pariz, 16. avgusta. n. Vojni minister Ma-
ginot je dal sotrudniku »Journal« izjavo,
da varnost Francije ni zajamčena le z var-
nostjo narodnega življenja in mirnega raz-
voja države in ne samo s tem, da velika ve-
čina Francozov veruje v mir, marveč tudi z
utrditvami na francoskih mejah. Potrebni so
še veliki izdatki, ker današnje utrdbe na

francoski meji niso zadostne, da v slučaju
nenadnega napada branijo francoski narod
in njegovo zemljo. Maginot je prepričan, da
je treba zavarovati mejo ne le z utrditvami,
marveč tudi z motorizacijo, tako da bo mo-
goče ob vsakem času poslati z največjo be-
zino velike vojaške sile na mejo.

Poljski frontni bojovníki proti Treviranusu

»Če zahteva revizijo poljske meje, zahteva novo vojno«

Varšava, 16. avgusta. d. Ob priliki proslave
desetletnice zmage nad rdečo armado se je v
Varšavi vršil kongres frontnih bojovníkov. Go-
vorniki na kongresu so to priliko uporabili, da
so odgovorili na govor nemškega ministra Tre-
viranusa. General Gorecki je izjavil, da je Polj-
ska rešila Evropo pred boljševiško poplavo in
Treviranus zahteva revizijo poljske meje, potem
da sme zato zahtevati hvaležnost. Če minister
zahteva novo vojno. Koridor pri Gdanskem in
Pomorje sta od prдавnine čisto poljski deželi
in mi si ne bomo dali ugrabiti niti pedi doma-

če zemlje. Navzočni frontni bojovníki so morali
soglasno priseči v tem smislu. Predsednik me-
narodne federacije frontnih bojovníkov »Fidac«,
angleški polkovnik Abbot, je izjavil, da je soli-
daren z izjavami Goreckega in je naglasil, da
Poljska potrebuje neposreden dohod k morju.
Vsi nekdanji frontni bojovníki bodo znali od-
vrniti vse poskuse za okrnitev teh pravice. Tudi
predsednik francoske federacije Garnier se je
priključil tem izjavam in je naglasil, da
Poljska lahko računa na večno zvestobo in pri-
jateljstvo Francije.

Strahovita nesreča na Dravi pri Molvah

Dva in dvajset oseb utonilo v deroči reki

Zagreb, 16. avgusta. AA. Včeraj se je na
Dravi v džurdjevaškem srezu pripetila
strahovita nesreča. Med 5. in 6. uro popo-
ldne se je vračalo od popoldanske službe v
Molvah mnogo ljudi, tako da so prenapol-
nili čoln, ki je na tem mestu prevažal ljudi
preko Krive. Ker je bila reka zaradi sedanjih
nalivov hudo deroča, se je čoln prevrnil. V
hladnih valovih Drave je našlo strašno

smrt 22 oseb, življenje pa si je moglo rešiti
le nekotiko ljudi. Ponesrečenih so še skoro
same žene. Pri 21 ponesrečenih se je skoro
tovaril identiteto. Nesrečne žene so bile iz
vasi Repa v džurdjevaškem srezu in iz vasi
Zdale v koprivniškem srezu. Katastrofa je
napravila na vse okoliško prebivalstvo pre-
tresujoč vtis.

Nova vremenska nesreča nad Vipavsko dolino

Vipava, 16. avgusta. Po velikih nalivih in
poplavih pričelkom tega tedna je zadela
vipavsko dolino v noči od včeraj na danes
še strašnejša katastrofa, ki je uničila ves
poljski, sadni in vinski pridelek. Že okrog
1. ure ponoči se je med burjo ulila strašna
ploha, med katero je pričela padati prva
toča. Po kratkem posledku se je proti
jutru nevihta ponovila. Med besnečo burjo
je padala kakor orih debeha suha toča, ki
je okrog 7. zjutraj, ko je nevihta dosegla
višek, pokrila vso pokrajino več centime-
trov na visoko. Toči je sledil strahovit na-
liv, ki je v trenutku preplaval ves trg in
nižja mesta doline. V Vipavi sami je pri-

čela voda bruhati iz cest in ulic in jih je
v hipu poplavlila do 1 m visoko. Ko so se
oblaki razpodeli, so bila tla in vsa pobočja
Nanosa,

Strahovita toča, kakršne ljudje ne pom-
nijo, je popolnoma uničila vsa že zaradi
poslednje suše hudo prizadeta polja, sadno
drevje in vinograde. Ponekod ni ostalo na
trtah in na drevju niti listja. Trpele so pa
tudi nekatere hiše. Prebivalstvo je do
skrajnosti obupano in potrto.

Postojna, 16. avgusta. V Postojni in na
Pivski planoti je divjalo davi strašno ne-
urje s točo, ki je ponekod docela uničila
vse poljske prideleke in sadne nasade.

Stroga pripravljenost!

Sovjetski dumping odkriva perspektive, ki morejo do tal izpremeniti ves svetovni zunanje-političen položaj. V zvezi z brezposelnostjo v Evropi in Ameriki, dogodki v Indiji in boljševiškim rovarstvom v Kilanju, pa niso izključene niti perspektive, ki oznanjajo novodoben pohod Timur-Lenga in njegovih mongolskih hord. A tudi če se evropskim državam posreči, da pravčasno odstranijo vse te grozlove nevarnosti, je vendar jasno, da bodo že samo pogajanja držav povzročila dogodke, ki nalogajo vsakemu narodu nujno dolžnost, da je pripravljen na vse.

Ze celo pa more veljati stroga pripravljenost za manjše narode, ker so drugače v nadvse nevarnem položaju, da se bo ustvaril nov položaj le na njih škodo. Se vedno je bilo tako, da v boju velikih narodov plačajo majhni narodi račune boja. To kruto resnico smo zlasti mi že dovolj bridko okusili in greh bi bil, da nas vse te izkušnje ne bi izpametovale. Če nihče drug, potem mora biti naš narod odslej v strogi pripravljenosti, da bo vsak hip mogel braniti svoje pravice, svojo čast in svoje doslojstvo.

Po zaslugi 6. januarja nas ne ovirajo več notranji boji in smo v tem srečnem položaju, da moremo razviti vse svoje sile in v odločilnem trenutku vreči na tehnično vso našo narodno silo. Ali to je šele teoretična možnost, ki je izpeljana samo deloma, dočim praktično še nismo na tem, da bi vse svoje sile tudi dejansko razvili.

Da razvije narod vse svoje sile, se mora gibati, ker pasivnost vodi nujno v mrtvilo in nazadovanje. V gibanju je sila in napredek, ker samo narod, ki se giblje, raste v moči, vsled česar napreduje tudi njegova samozaveš. V Aziji, kjer je fatalizem ubijal vsako gibanje, je zapadel tudi narod za narodom mrtvilo in bil plen pogumnih osvajalcev. V Evropi, kjer so bili vsi narodi aktivni, je tudi propadel vsak osvajaalec.

Vsled tega smo tudi že na tem meslu lako mnogokrat opozarjali na potrebo aktivizma. Ni slabšega, kakor če zapade narod v vlogo brezbriznega gledalca, ker čim dalje je v tej vlogi, tem več moči je zdrknilo iz njegovih rok. Nasprotno raste aktiven narod vsak dan na moči, ker vsako gibanje rodi novo gibanje, da skoraj preveča ves narod ena sama volja po napredku in delu. In to voljo vzbudi in jo povsodi razširi, se pravi, narod pripravi tudi na največje dogodke.

Na vseh poljih se mora uveljaviti načelo aktivnosti. Vsak podjetnik mora skrbeti, da je njegovo podjetje absolutno sposobno za vsako konkurenco, vsak trgovec mora gledati, da najde nove trge, nove odjemalce, vsak poljedelec mora stremeti, da dobi čim več iz zemlje, vsak obrtnik mora čim bolj izboljšati svoje pridelle in vsak inteligent je dolžan sodelovati, da bo narod v vsakem pogledu na višku. V pogon je treba spravili vse sile naroda in sicer v harmonični pogon, da bo napredek na enem polju zavrel z večjo brzino stroje narodne energije na drugih poljih. Kakor v najmodernejši gigantski lovarni, lako morajo v našem narodnem življenju teči z vso eksaktnostjo vsi stroji, da bo vse čutilo, kako raste naš narod, kako mu samozaveš dviga njegove možnosti prsi. Do skrajnosti disciplinirana pa mora biti ta aktivnost, da bodo vsi stroji tekli v eno smer, da se ne bo zgubljal efekt dela.

To je ona velika naloga, ki jo slavi čas na ves narod in na vsakega posameznika in v primeru s katero so vse one skrbi, ki smo jih podedovali iz prejšnjih časov, malenkostne in smešne. Čisto posrbskega pomena je, če bo imela ta ali ona podedovana navada več ali manj veljave, ker danes gre za to, da smo tako organizirani in močni, da si v vsakem položaju priborimo svoj položaj na soncu. Večja ali manjša nevarnost, vedno moramo biti pripravljeni, ta ali oni položaj, vedno moramo biti organizirana celota, ki more vsak hip udariti z vso silo. Heroji, ki je vsak hip na skoku, to mora biti naš narod in zalo oznanjamo aktivnost in zato ne moremo trpeti pasivnih gledalcev.

In pasivni gledalci so vsi, ki vedno samo iščejo pola, da bi zlezli nazaj v preteklost, v predvojno ali povojno strankarstvo. Aktivni so samo tisti, ki imajo pogled uprle naprej, ki imajo vedno napete mišice, da izvrše, kar jim ukazuje naš voditelj, naš kralj in kar jim narekuje lasno spoznanje. Samo li aktivni borci usvajajo našo pripravljenost in samo ti so tudi zidarji naše bodočnosti. Bodočnost našega naroda je le v teh aktivnih borcih!

Zadušnica po kralju Petru Velikem Osvoboditelju

Svečani obred je opravil bitoljski episkop Josif ob asistenci štirinajst duhovnikov

Beograd, 16. avgusta. AA. Davi ob 11. je bil v saborni cerkvi opravljen pomen desete obletnice smrti blagopokojnega kralja Petra Velikega Osvoboditelja. Činodjstvoval je bitoljski episkop Josif ob asistenci 14 duhovnikov in 2 diakonov. Jeklinije je pello Prvo beograjsko društvo. Cerkvenemu opravilu je prisostvoval predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve general Peter Živković s člani kraljevske vlade Uzunovićem, dr. Srskićem, dr. Kumanudijem, dr. Švrljugo, Maksimovićem, dr. Šibenikom in dr. Šveglom. Nadalje so bili pri pomenu zastopnik Nj. Vel. kralja Aleksandra I. častni adjutant divizijski general Stojanović z maršalom dvora brigadnim generalom A. Dimitrijevičem, upravnikom dvora generalom Vukovićem. Nadalje so bili pri pomenu nač. glavnega generalnega štaba armijski general M. Milovanović s prvim pomočnikom divizijskim generalom N. Marićem, komandantom mesta Beograd divizijskim generalom V. To-

mićem s svojim pomočnikom brigadnim generalom Petrom Radičevićem, zatem je bil prisoten komandant žandarmerije divizijski general Dušan Marković, vršilec dolžnosti komandanta kraljevske garde general Maksimović, zatem guverner Narodne banke Ignat Bajloni, predsednik beograjske občine inž. Nesić, predsednik državnega sveta dr. Poličević, predsednik kasacijskega sodišča dr. Subotić, predsednik apelacijskega sodišča Ninković, predsednik glavne kontrole Srećko Tesić, rektor beograjske univerze dr. C. Mitrović, vrhovna inšpektorja pri predsedništvu vlade Milan Nikolić in Kosta Jovanović, zatem direktorji oddelkov v zunanjem ministrtvu, kakor tudi številni meščani ter aktivni in rezervni oficirji beograjske garnizije. Pomen je trajal do pol 12., nakar je imel episkop Josip prigoden nagovor, v katerem je poveljal čast in slavo blagopokojnega kralja Petra Prvega Osvoboditelja. Naposled so prisotne počastili s kolijtom.

Drugo zborovanje evharističnega kongresa

Včerašnji dan je bil posvečen predavanjem znanstvene narave

Zagreb, 16. avgusta. k. Danes zjutraj je bilo drugo zborovanje evharističnega kongresa v docela polni dvorani Zagrebskega zbora. Zborovanje je otvoril predsednik g. Kukuljević. Pozdravil je vse prisotne, v prvi vrsti pa cerkvene dostojanstvenike, ki so prišli na kongres v velikem številu. Pozdravil je tudi Arbanase iz Jugoslavije. Njegovemu govoru so sledila predavanja.

Prvi je povzel besedo rektor zagrebskega vseučilišča dr. Belobrk, ki je podal obsežno in strokovnjaško poročilo o odnosih med vero in znanostjo. Izhajal je iz prirodne težnje vsakega človeka po resnici. Znanost ima pravico z ozirom na resnico svobodno izbirati in uporabljati vse načine, ki vedejo do tega ideala. Ob koncu je poudaril, da so največjega pomena in važnosti za poedinega človeka in vse človeštvo verske resnice, do katerih more priti vsak človek, ki je do bre volje na podlagi čistih znanstvenih metod. Svoje predavanje je podkrepil z mnogimi primeri iz življenja.

Za njim je govoril dr. jur. Viktor Korošec, izredni profesor na ljubljanskem vse-

učilišču. Profesor Korošec je imel v slovenski obširno predavanje o Evharistiji in svetovnem miru.

Kot zadnji je povzel besedo don Franjo Bulić, ki je govoril o mnogih hrvatskih evharističnih spomenikih. Govoril je o simboličnem pomenu staro-krščanskih spomenikov v Dalmaciji. V Dalmaciji je polno spomenikov, na katerih so vdane ribe in hlebi kruha, staro-krščanski simboli, ki se nanašajo na Evharistijo. Razen tega spominja na simbolično predstavljane Evharistije tudi načrti in freske na mnogih grobovih. Njegovemu predavanju so se prisotni zahvalili z burnim odobravanjem in ovacijami. S tem se je tudi zaključilo drugo zborovanje evharističnega kongresa.

Ljubljana, 16. avgusta. Nocoj ob 22. se je z glavnega kolodvora v posebnem vlaku odpeljalo okoli 800 udeležencev evharističnega kongresa v Zagreb. Iz Ljubljane je odpotovalo okoli 300 udeležencev, med njimi mnogo narodnih noš. V Ljubljano je prispelo tudi mnogo Gorenjcev, Notranjcev in Dolenjcev.

Nova angleška demarša v Sofiji

Anglija zahteva energičen nastop proti makedonstvujušim

Sofija, 16. avgusta. d. Angleški poslanik v Sofiji Waterlow je pri bolgarskem zunanjem ministru Burovu vnovič napravil prijateljsko demaršo, v kateri prosi vdrugič bolgarsko vlado, naj zatre delovanje revolucionarnih makedonskih organizacij. Eua-

ko željo britanske vlade je angleški poslanik izrazil v posebni avdijenci tudi kralju Borisu. Velika Britanija pričakuje od bolgarske vlade odločen in energičen nastop proti revolucionarjem, ki poskušajo ustvariti državo v državi.

Zmagoslaven povratek zrakoplova »R 100«

Zračno progo 5400 km napravil v 57 urah - Navdušenje v Angliji

London, 16. avgusta. d. V pristanišču Cardingtonu je danes ob 11. dopoldne pristal »R 100«. Ob 11:30 dopoldne so zrakoplov pritrčili z vrvmi, nakar se je posadka med viharinimi ovacijami ogromne množice izkrcala. Zrakoplov »R 100« je v četrtek zjutraj ob 2:28 zapustil Montreal. Zračno progo od Montreala do Cardingtona, ki meri približno 5400 km, je zrakoplov napravil v 57 urah. »Grof Zeppelin« je spomladi na svojem južnem poletu napravil progo iz Lackehursta v Seviljo, ki meri 6390 km, v 62 urah 51 minutah.

V prvi polovici proge od Montreala je imel »R 100« prav lepo in ugodno vreme, dočim je moral v drugi polovici premagati

silne viharje. Neprestano je deževalo.

London, 16. avgusta. AA. Zrakoplov »R 100« je pristal na letališču v Cardingtonu. Opazovalci letališča so zrakoplov zagledali ob 9:40. Iz Montreala do Cardingtona je »R 100« potreboval 57 ur. Južnozpadno obalo Irske je zrakoplov pasiral ob 2:15. Zrakoplov so pričakovali na letališču minister za letalstvo in drugi visoki letalski dostojanstveniki. Po opravljeni formalnosti so zrakoplov zapustili potniki, ki so bili s poletom zrakoplova prav zadovoljni. Lord Thomson se je nato zahvalil oficirjem in posadki za izvrstno in brezhibno plovbo, ki je ponesla sloves angleškega letalstva po vsem svetu.

Nesreča turista v triglavskem pogorju

Ponesrečeni je Zemučan Vojislav Vakumović.

Ljubljana, 16. avgusta.

V Mojstrano je na praznik Velikega šmarna proti večeru prišlo obvestilo, da se je v severni steni Triglavskega pogorja težko ponesrečil neki mlad, visok in krepak turist, ki mora biti Hrvat ali Srb. Iz Mojstrane je bila takoj obveščena železniška postaja na Jesenicah, da je potreba resna ekspedicija.

V Mojstrani se je nato organizirala ekspedicija, obstoječa iz vodnika SPD Gregorja Laha iz Mojstrane ter Jesenčanov Josipa Čopa, Mihe Čopa in Fr. Freliha. Ekspedicija je še ponoči ob 22. odrinila v Triglavsko pogorje. Davi ob 7. je ekspedicija prispela po večjih naporih na kraj nesreče na Belo polico severne triglavske stene.

Prvotno se je razširila vest, da se je primečila zopet smrtna nesreča, kar pa k sreči ni bilo.

Na Veliki šmaren je Vojislav Vakumović, rojen leta 1910 v Zemu, po poklicu študent tehnike, vnet turist in ljubitelj naših planin, skušal v družbi ljubljanskega Josipa Batiča preplezati severno steno. Plezalna tura je bila naporna in nevarna zaradi mokrega terena. Oba turista sta na praznik približno ob 3. popoldne prispela do Bele police. Tu je Vakumović, ki je drugače spreten plezalec, spodrsnilo. Izgubil je ravnotežje ter zdrčal kakih 30 m globoko in običal med skalovjem močno poškodovan in

pobit po glavi. Njegov spremljevalec mu je hitel na pomoč. Obvestil pa je o nesreči tudi druge turiste. Sam je ostal pri ponesrečenem tovarišu vso noč, ki je bila zelo hladna. Ponoči je tudi deževalo. Vakumović, ki je kmalu po padcu prišel k zavesti, je vztrajno in mirno čakal resilne ekspedicije.

Reševalna ekspedicija je ponesrečenca dvignila z veliko težavo na Belo polico, od koder so ga z največjo previdnostjo spravili dalje v Vrata in od tam v Mojstrano. Reševalci so snoči ob 5:30 prispeli v Mojstrano. Kjer je nudil jeniški zdravnik dr. Kogoj ponesrečenca prvo zdravniško pomoč. Z avtom so Vakumovića prepeljali na Jesenice, da so ga mogli potem odpremiti z večernim potniškim vlakom v Ljubljano.

Ljubljanski rešilni avto je nato Vakumovića ob 21. odpeljal v javno bolnico na kirurški oddelki.

Ponesrečeni Vakumović ima nalomljeno tudi desno nogo.

Simpaticičnemu turistu Vakumoviću želimo, da bi čimprej okreval.

Sprememba nadzorovanja življenjskih potrebščin

Beograd, 16. avgusta. AA. Na predlog jugoslovanske zveze mlinarjev je minister za socialno politiko in narodno zdravje izdal odlok, s katerim se razveljavlja člen 81. pravilnika o podrobnejših odredbah za izvršitev zakona o nadzoru nad življenjskimi potrebščinami.

Minister Engliš — 50 letnik

Danes praznuje svojo 50-letnico čl. finančni minister dr. Engliš, ki ima poleg dr. Rašina največ zaslug, da je Češkoslovaška tako dobro rešila svoje finančno vprašanje.

Dr. Engliš se je rodil dne 17. avgusta leta 1886 v Hrabinu na Šleškem. Pravo je študiral v Pragi in Münchenu, nakar se je posvetil statističnemu študiju. L. 1911 je bil imenovan za izrednega profesorja, l. 1917 pa za rednega profesorja na tehniški v Brnu, kjer je predaval o mešanem gospodarstvu. Ko je bila ustanovljena univerza v Brnu, je bil izvoljen E. za njenega pr-



vega profesorja. Že l. 1913 je posegel dr. E. v politično življenje in bil izvoljen na programu ljudske napredne stranke za deželnega poslanca na Moravskem. Po preobratu je bil izvoljen za poslanca v parlament kot član narodno-demokratske (Kramarčeve) stranke, a se je pozneje ločil od nje in zato pri prihodnjih volitvah ni več kandidiral. Pridružil se je kasneje narodni stranki dela, kandidiral na njenem programu, a pri volitvah propadel, vseeno pa zopet postal tretjič finančni minister kot strokovnjak. In finančni strokovnjak, kakor jih ima le malo narodov, je dr. Engliš. Pri tem pa je mož širokega pogleda, ki vedno upošteva vse potrebe gospodarstva, ki pa je vedno imel tudi pogum, da je z vso odločnostjo nastopil proti demagogiji strank. Zlasti pa proti strankam, ki so zahtevale od države vsemogoče, niti najmanj pa se niso brigale za to, kje naj država dobi potreben denar. Prav tako odločno pa je branil dr. Engliš državno stališče proti strankam tudi tedaj, kadar so te zahtevale stvari, ki bi jim trenutno pri volitvah koristile, ki pa so bile državi v škodo. Dr. Engliš je vedno poznal le državni interes in strankarskega vedno šele v drugi vrsti. Ker je bil poleg tega v resnici strokovnjak, ki pa je vedno upošteval potrebe državljanov, je bila tudi njegova finančna politika vseskozi uspešna. In čeprav oster v boju, uživa danes vendar ugled pri vseh strankah, ker je bil vedno objektivni in stvarni.

Slovencem je znan dr. Engliš po dr. Ogrizovem prevodu njegove knjige »Denar«, ki je izšla v Splošni knjižnici.

Zasluznemu finančniku bratskega čl. naroda tudi naše čestitke!

Področja naših konzulatov v Avstriji

Beograd, 16. avgusta. AA. Ministrstvo za trgovino in industrijo je prejelo od kraljevskega poslanstva na Dunaju poročilo o razdelitvi teritorialne pristojnosti posameznih kraljevskih predstavništvev v avstrijski republiki. Po tem poročilu spada v pristojnost kraljevskega konzulata v Gradcu vsa Štajerska, pristojnost kraljevskega konzulata v Celovcu obsega Koroško, Solnograško, Tirolsko in Vorarlberg, konzularna pristojnost dunajskega poslanstva pa se razteza na Gornjo in Dolnjo Avstrijo in na Gradiščansko.

Najdeni so sledovi polarne ekspedicije

Moskva, 16. avgusta. AA. Na obalah Nove zemlje so naši poročila polarne ekspedicije Baldwina, ki je izginila l. 1902.

Poskus samomora pod tramvajem

Sinoči okoli 9. ure je prišel iz Puharjeve ulice pred gostilno »Pri Figovcu« neki moški, ki je bil videti nekoliko pijan. V trenutku, ko se je približal tramvaju, se je mož vrgel preko tračnice cestne železnice. K sreči so to opazili mimoidoči ljudje in so samomorilnega kandidata pravčasno rešili. Sprevodnik cestne železnice pa je tudi še ob pravem času zapazil moža na tleh in ustavil voz. Kmalu nato je prišel policijski stražnik in odvedel samomorilnega kandidata na stražnico.

Vremenska napoved.

Dunaj, 16. avgusta. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: V severnih Alpah in na robu vzhodnih Alp spremenljivo, toda nekoliko boljše vreme, mestoma deževno. Temperatura se prične dvigati, a prve dni bo še hladno. V južnih Alpah spreminjajoče oblačno, toda jasnejše in gorkejšje vreme. Splošni izgledi za prihodnje dni: Spremenljivo. Sedanje vremensko stanje bo trajalo dalje, toda nastopilo bo gorkejšje in prijaznejše vreme.

Dunaj, 16. avgusta. d. Na planinah Rax in Schneeberg je davi zapadel nov snež.

Kitajski politični katekizem

Bivši italijanski zunanji minister in pred vojno dolgoletni italijanski poslanik na cesarskem dvoru v Pekingju grof Sforza je pred dvema leti ponovno prepotoval Kitajsko. Svoje vtise objavlja v knjigi »Kitajska zagonetka« (Enigme chinoise, izdanje Payot, Paris), ki ji spričlo pisateljevega poznavanja razmer in kritičnega očesa ni možno odreči dokumentarne vrednosti za razliko od neštetihi knjig evropskih piscev o Kini, ki imajo ponavadi le vrednosti hipoteze, s katerimi skušajo razsvetliti kitajske socialne, politične in kulturne probleme. V dodatku knjige je več zanimivih dokumentov; med njimi je posebno zgovoren prevod »kitajskega nacionalističnega katekizma«, ki je bil prvič objavljen v Han-kou maja meseca 1927 ter razdeljen vsem vojakom južne armade in vsem pismenim Kitajcem južno reke Jang-tsé. Ta dokument nam mnogo več pove o pravih težnjah kitajskega ljudstva, kakor vse domneve evropskih člankarjev. Zato prinašamo v prevodu nekaj zanimivih odstavkov iz tega katekizma.

S. M.
Vprašanje. — Kdo je ustanovil kitajsko republiko? — Odgovor: Revolucionarna stranka, imenovana najprej Tung-men-hui in sedaj Kuomintang.

Vp.: Kaj je Tung-men-hui? — Odg.: Prva revolucionarna stranka, ki jo je ustanovil dr. Sun-jat-sen in katere pristaši so večinoma mladi rodoljubi.

Vp.: Kakšni so cilji Tung-men-hui? — Odg.: Vreči mandžursko vladno in ščititi pravice naroda. Z drugimi besedami: stranko navdajajo načela »San Min«.

Vp.: Kakšna so načela »San Min«? Odg.: To so tri načela in sicer »ljudske pravice«, »predstava za obstoj« in »enakopravnost ras«.

Vp.: Kako si razlagamo enakopravnost ras? — Odg.: Po eni strani moramo skrbeti za popolno združenje kitajskega naroda in se otrepati jarma tujih ras, po drugi strani pa moramo pomagati slabšim rasam v njihovi borbi za enakopravnost. Z drugimi besedami: kitajski narod mora doseči neodvisnost in svobodo in pomagati slabšim rasam, da dosežejo isti cilj.

Vp.: Ali je kitajski narod zatiran? — Odg.: Da, naj samo navedemo par dejstev: 1.) Tuje vojske in brodeve lahko pride na Kitajsko kadar ga je volja. 2.) Kitajsko ozemlje je zasedeno po tujih n. pr. Šang-haj, Han-kou, Kanton, Hei-hai-wel, Hong-kong, Dai-ren, Kwang-kou-van. V teh koncesijah uživajo tujci pravico eksteritorialnosti. 3.) Tujci odločajo o kitajskih carinah. 4.) Pod zaščito neenakih pogojev imajo tujci vsakovrstne privilegije, finančne in industrijske koncesije, ogromna zemljišča, rudnike, kar bje v obraz kitajski suverenosti. 5.) Tujci dobavljajo denar in orožje kitajskim militaristom in netijo meščansko vojno, ki jim potem služi za prevezo mednarodne intervencije. 6.) Poznamo različne vrste gospodarskega pritiska na Kitaj in sicer ogromna nasilna importacija tujih izdelkov v vrednosti 500 milijonov dolarjev letno, kroženje tujih bankovcev, kontrola domačih dohodkov, naloženih v tujih bankah in trgovinski monopol tujcev, kar predstavlja za Kitaj 1200 milijonov dolarjev letne izgube. Če ostane pri starem, bo moral vsak Kitajec še naprej plačati letno 45 dolarjev v tujev žep. 7.) S Kitajci izven Kitaja se postopa kot s sužnji.

Vp.: Če se moramo boriti proti militarizmu in tujemu imperializmu, kako moremo pri tem še misliti na pomoč slabšim rasam? — Odg.: Boriti se moramo za svobodo vseh ras. Anamiti so francoski sužnji, Indijci angleški in Korejci japonski. Pomagati moramo vsem zatiranim narodom.

Vp.: Kakšno je načelo »ljudske pravice«? — Odg.: Najprej enakopravnost s tujci, potem povrnitev ljudstvu njegovih političnih pravic s

tem, da se odstranijo korumpirani uradniki. Vp.: Narod ne pozna svojih pravic, kako mu jih razložimo? — Čisto enostavno: potniki v vlaku ne znajo voditi lokomotive, imajo pa pravico potovati. Biti mehanik je profesionalna spretnost; biti potnik je pravica. Vsi Kitajci so potniki v vlaku republike in vlak pelje, kamor potniki hočejo — to je pravica ljudstva.

Vp.: Kaj je volilna pravica? — Odg.: To je splošna pravica. Vsakdo more voliti in voljen biti in ni potrebno v to svrhu, da je bogat.

Vp.: Kako naj se omeji kapital? — Odg.: Kapitala ni treba omejevati, pač pa njegovo uporabo, da se izognemo občutnim imovinskim razlikam. Konfucij je rekel, da mora biti prva skrb vlade pravična razdelitev dobrin med državljani. Uboge je treba počiti in oskrbeti jih z najpotrebnejšim, delavci naj si z močeno organizacijo pribore boljše eksistenčne pogoje. Vendar dr. Sun-jat-sen ni bil slepo naklonjen komunizmu in stranka Kuo-ming-tang ni komunistična. Marxova doktrina je uporabna le za visoko razvito gospodarstvo, kakršno pa še ni naše in tudi ni bilo rusko, zato Marxova doktrina v Rusiji ni dala zaželenih rezultatov. Opogumiti je treba kitajsko privatno iniciativo in si vzeti za vzor gospodarski razvoj Anglije in USA. Seveda mora država pazno motriti gibanje privatnega kapitala in ne sme dopustiti, da bi slednji urejeval življenje naroda. Velika industrija in promet naj bo po možnosti v državnih rokah s čemur bi bila dana garancija, da se ozira pred vsem na potrebe ljudstva.

Čitatelj, ki je pazljivo prečital ta katekizem kitajske revolucionarne propagande, bo uvidel, da utira kitajski nacionalizem nekakšno srednjo pot med komunističnim in kapitalističnim gospodarskim sistemom. Sicer pa so to zaenkrat samo še besede, pomembne samo kot fotografija vrenja, ki pretresa ogromno in zagonečno deželo najstarejše civilizacije, ki si išče novih sodobnih življenjskih oblik.

Razstava učiteljskega tečaja v Mariboru

Po odobritvi banske uprave se je vršil v Mariboru od 15. julija do 30. avgusta tečaj za ročna dela. Tečaja se je udeleževalo 24 osnovnošolskih, oziroma meščanskošolskih učiteljev in učiteljic. Tečaj je zasnoval in vodil ravnatelj mešč. šole v Mariboru, g. Dragotin Humek s sodelovanjem strokovnih učiteljev gg. Korošca, Rudeža in Kosa. Delali so dnevno 7 ur, to je od 7. do 11. in 15. do 18. ure.

V tem razmeroma kratkem času pa so napravili toliko, da se je vsak, ki je posetil razstavo, začudil. Obsežna, najmodernejše urejena šolska delavnica meščanske šole, je bila do zadnjega kotička natrpana z izdelki tečajnikov. Razstava je bila razdeljena v več skupin, in sicer v mizarstvo, kovinarstvo, strugarstvo, knjigoveštvo, pletarstvo in kiparstvo. Omeniti pa je treba, da so bili vsi razstavljeni predmeti praktični, vsi uporabljivi v domačem življenju. Posebno v mizarstvu stroki je bilo izdelanih mnogo praktičnih in originalnih predmetov. Največ izdelkov je imela knjigoveška skupina. Poleg mojstersko vezanih knjig, zvezkov in beležnic, je bilo opaziti celo vrsto krasnih šatulj, albumov in drugih pisarniških potrebščin. Celotne umetnosti so se lotili, kar je pričala vrsta umetniško izdelanih linorezov. Pletarska skupina je obsegala lično izdelane košarice in druge pletenine iz lesa. Pri izdelkih iz gline je vzbujal veliko pozornost kip »Sokol«, delo g. Berečeta.

Razstavo si je v kratkem času ogledalo mnogo občinstva, posebno učiteljstva, ki ni mo-

glo dovolj prehevalti izdelkov. Obiskovalci tečaja so priredili v četrtek zvečer pri »Balonu« na Pobrežju priložni večer, na katerem so se tečajniki toplo zahvalili svojemu »velemojstru« g. ravnatelju Humeku. Ob tej priliki smo govorili tudi o smernicah za bodoče slične tečaje. Zeleti bi lo bilo, da bi se taki tečaji res vršili še večkrat, pa tudi v drugih krajih Jugoslavije.

Vodstvu in udeležencem tečaja je le iskreno čestitati k temu res krasnemu uspehu. — D. B.

Med. univ. Dr. Ed. Suher

se je preselil iz Siške na

Dunajsko cesto št. 37

v hišo pred lekarno pri Sv. Krištofu.

K problemu združitve občin

Pod enakim naslovom je »Jugoslovan« v svoji številki z dne 3. julija t. l. objavil članek, ki je povdarjal, da samo večje število prebivalstva daje občini ne jamči v vsakem slučaju za to, da je občina zmožna življenja in svojih nalog. To dokazujejo naše mestne, trške in zdraviliške občine; za njih ohranitev v dosedanjem obsegu govori poleg brezhibnega funkcioniranja njih upravnega aparata in njihove gospodarske sile v prvi vrsti njih posebni značaj. Če premostimo prebivalstvo naših neavtonomnih mest in naših trgov, vidimo, da ga tvorijo po pretežni večini trgovci, obrtniki, delavci-najemniki, ponekod v večjem številu tudi uradniki. Kmetov je malo in vsako leto manj. Glavne panoge gospodarstva, s katerimi se bavijo

Spremembe pri pošti

Postavljena je za pogodbeno poštarico v Bondoncih Ottilija Kolar.

Premešeni so: pb. ur. II/1 Blaž Ukušič iz Maribora 2 v Skopje za višjega pristava I/6, Ana Veselič iz Trbovelj 2 v Muto, Ferdo Gaspari iz Ljubljane 7 v Ljubljano 1 in Franc Lapanje iz Ljubljane 1 kot upravnik v Ljubljano 2; pb. ur. II/2 Ivan Novak iz Ljubljane 2 na Ljubljano 1, Miloš Ambrožič iz Mojstrane v Ljubljano 2, Josip Kumer z Vrhnike v Ljubljano 2 in Mihaela Horvat iz Celja v Maribor 2; služ. 2. skup. Vida Hribar in Alojzij Sedej z rekrekcije na Ljubljano 1.

Umrli: Zvan. 1. skup. Ivan Weiss na Ljubljani 1 in pogodb. pošt. Roza Kimovec v Vačah ter Ruža Flis v Gornji Lendavi.

	Zgradarina:	Pridobnina:	Družbeni davek in rentnina:	Zemljarina:
Šoštanj (z dop. davkom)	59.832—	167.194—	99.430—	12.380—
Konjice (z dop. davkom)	58.051—	251.198—	16.117—	48.673—
Slovenjgradec (z dop. davkom)	58.828—	248.151—	13.775—	10.176—
Rogaška Slatina (z dop. davkom)	87.930—	151.880—	13.268—	6.068—
Ljutomer (z dop. davkom)	69.585—	257.751—	4.675—	52.143—
Slov. Bistrica (z dop. davkom)	38.622—	186.259—	10.287—	55.707—
Gornjigrad	15.323—	24.846—	945—	11.777—
Rogatec	15.171—	59.731—	5.190—	16.162—
Rajhenburg	11.469—	28.075—	10.388—	8.750—
Šmarje pri Jelšah	18.888—	46.262—	1.024—	14.639—
Guštanj	22.899—	49.436—	19.933—	4.413—
Marenberg	26.516—	81.310—	2.533—	17.155—
Sv. Lenart	16.431—	50.470—	3.134—	17.195—
Ormož	38.122—	85.055—	3.661—	28.745—
Gor. Radgona	29.691—	93.344—	18.211—	26.086—
Mozirje	14.286—	34.766—	10.303—	8.866—
Zalec	25.000—	113.800—	1.900—	48.700—
St. Jurij ob j. žel.	13.200—	48.000—	2.700—	15.300—
Vojnik	13.400—	30.000—	2.000—	15.900—
Vransko	14.900—	30.700—	—	29.500—
Kozje	10.818—	25.737—	4.138—	14.788—
Laško	53.727—	77.085—	24.145—	5.239—

Le v nekaterih slučajih je zemljarina višja od zgradarine — vzroki so večji obseg teritorija in višja boniteta zemljišč; pridobnina, ki jo plačujejo trgovci, obrtniki in industriji, je povsod mnogo večja od zemljarine. Zanimivo bi bilo primerjati davčne predpise mestnih, trških in zdraviliških občin z onimi kmetijskega

	Zgradarina z dop. davkom	Pridobnina z dop. davkom	Zemljarina z dop. davkom
Davčni okraj	119.000—	338.000—	860.000—
Ljutomer	81.000—	206.000—	52.000—
Mesto Ljutomer			

Ta pregled kaže, da plačuje Ljutomer skoro tri četrtine zgradarine, daleč nad polovico pridobnine in samo malenkostno kvoto zemljarine vsega davčnega okraja. Z obema pregledoma je brezdvomno ugotovljeno, kakšne gospodarske strukture so naša neavtonomna mesta, naši trgi in tudi zdraviliške občine, da je njihov značaj pretežno trgovski, obrtni in industrijski. V tem se razlikujejo od sosednih občin, ki so skoro brez izjeme kmetijskega — selskega tipa. Iz različne gospodarske strukture sledijo različni interesi.

selskega tipa. Žal, da so nam na razpolago samo približni podatki za davčni okraj in mesto Ljutomer v letu 1930, vendar so gospodarske razmere v Dravski banovini povsod približno enake — zato smemo ta primer in konsekvence iz njega mirno generalizirati.

Končno očituje že vnanjost mest in trgov njihovo gospodarsko strukturo, njih značaj. Vsi ti kraji so zgrajeni v svojem jedru po sklenjenem sistemu, s pretežno eno in dvanadstropnimi hišami ter z jasno razpredeljenimi cestami, ulicami in trgi. Njih prebivalci skrbje za ličnost svojih hiš, za snago cest, za olepšavo kraja, v obče za njegovo reprezentativnost. Razven zgraditve v sklenjenem sistemu velja vse to tudi za zdraviliške občine. Ze vnanjost omenjenih krajev torej sama dokazuje, da so njihove uprave na pravem mestu, da store svojo dolžnost.

Koloman Mikszáth:

Pozabljeni jetnik

Naslednja priča naj vstopi. Straža je pustila v sobo visokega človeka, ki je bil opravljen v slovaško narodno nošo. Bil je prepasan s širokim jermenom s peterimi zapponkami, okoli ramen je bil ogrnjen s spletenim plaščem, na nogah je nosil svetlo nove čevlje.

Glej, glej, ali ni to poljski čuvaj, ki me je nekoč zarubil, ko sem se še kot dijak lovil po koruznem polju?

Stemnilo se mi je pred očmi in pozabil sem, da sedim na sodnem stolu, kar pa ni bilo nič čudnega, imel sem namreč šele triindvajset let. Moja jeza, ko me je takrat zagrabil in mi vzel zabojo s strelivom, mi je stopila zopet pred oči. Pet let je že bilo od tega, toda en pogled v Slovakov obraz jih je zabrisal in mi znova vzbudil željo po maščevanju.

»Kako se pišeš?« sem ga osorno vprašal. »Mihael Brana, na uslugo«, je ponižno odgovoril velikan.

»Stopi bliže!« Približal se mi je s strahom in s svetlim spo-vojanjem, kakor da bi šel v cerkev.

»Koliko let imaš?«

»Devetindvajset.«

»Oženjen?«

»Ne oženjen.«

»Ali si bil že kdaj kaznovan?«

»Ne.«

(To se bo kmalu zgodilo, imamo dobro metodo za to.)

»Mihael Brana, poklican si kot priča v procesu Gyurik proti Maeskafi in moraš pod sveto prisego odgovorjati na moja vprašanja.«

»Seveda, ponižno prosim«, je rekel Brana po- božno in si pogladil svoje dolge, plave lase.

»Ali si mogoče kaj pil?«

»Ne, milostljivi gospod.«

»Pa meni se vendar zdi. Stopi bliže in dihi vame.«

Brana je dihnil. Njegova sapa je bila tako čista, kakor novorojenčka in do mojega nosu ni prišlo niti duha po žganju. Toda vseeno kriv. Kriv je moral biti.

Poklical sem stražo: »Andrej!«

»Ukazujte, milostljivi gospod.«

»Odpeljite tega pijanca, da se mu vino do jutri izkadi!«

Brana je pri nebu in zemlji prisegal, da že en teden žganja še videl ni; pa kaj je hotel revež storiti? Apelirati ni mogel, kajti kraljevsko razsodišče je bilo predaleč, da bi moglo zavohati njegovo sapo.

In tako je bil v resnici zaprt v malo ječo.

Naslednja priča je vstopila in do večera sem bil zaposlen s tem procesom, kajti pravni slučaj je bil izročen nam mladim, lahkomišelnim ljudem. Izkušeni okrajni sodnik se je bavil le z državno upravo, to se pravi prav posebno z eno panogo, namreč s skrbstvom za pijane ljudi.

Potoki brez mostov, izruvani kamni, vse to ni ušlo njegovemu pogledu. »Tako je mora to popraviti«, je jezno ukazoval. »Kako lahko pijanec v vodo pade ali pa si zlomi nogo in za to on ni odgovoren.«

Saj je imel prav, trezni se na nevarnih mestih lahko izognejo, čemu zanje skrbeti?

Na večer omenjenega dne sem popravil akte v miznico in se z veselo družbo odpeljal v bližnje kopališče z namenom, da se drugo jutro vrnem k svojemu delu. Medtem se je nam tako dobro godilo, da sta iz enega večera nastala dva in še naslednji dan povrhu.

Gyurikovega procesa se nisem spomnil, pač pa, in tu sem od strahu prebledel, Mihaela Brane. Predvčerašnjim sem ga dal zapreti in od tedaj ni ne jedel ne pil in je bil gotovo že mrtev.

»Halo, kočijaž, takoj vprežite in odpeljite me kakor hitro morete v mesto!«

Prijatelji niso mogli razumeti, kaj mi je, in so z začudenjem gledali v moj blede obraz in v moje osteklenele, nemirne oči.

»Pustite me pri miru, jaz moram počiti, za vsako ceno moram proč.«

Stari arhivar se je smehljaj: »Ali se Vam ne zdi, domine spectabilis, mesečina, polnoč, nepričakovani odhod; obesiti se dam, če se za tem ne skriva ženska. Eh, saj ni prav nič zaljubljen-cem podobenc, je rekel vicenotar, »bolj je morivcu podobenc.«

Zdrnil sem se, ta strašna beseda me je pretresla do mozga. Kaj, če bi bilo to vendar le res!

Ves obupan sem omahnil v voz in čeprav je šel z vso naglico, se mi je vendar zdelo, da se le plazim. Temne sence dreves ob cesti so se mi zdele kakor rakve. Netopir, ki se mi je zagnal v obraz, me je tako prestrašil, da sem zašklepetal z zobmi. O Bog, gotovo je ubogi Brana umrl in jaz sem za vedno izgubljen!

Kajti sodišče v tem kraju, kjer sem služil, ni smelo jetnika zapreti več kot štiriindvajset ur.

Če je bil obsojen na večjo kazen, ga je bilo treba oddati v mesto, kjer je bilo zanj preskrbljeno, pri nas namreč jetniki niso hrane dobivali.

Bilo je približno dve po polnoči, ko sem dospel v mesto in potkal na vrata županije.

»Kaj želite?« je vprašal stražnik.

»Odpri, jaz moram v urad.«

Tam je namreč visel ključ od ječe, toda kaj mi je to koristilo, ko je bil pa ključ od urada pri Andreju. Srce mi je tolklo, ko sem hitel v oni del mesta, kjer je stanoval Andrej.

»Andrej, vstanite hitro!«

»So mar pridli Tatari na nas?« je zagodrnjal in se obrnil na drugo stran.

»Vstanite vendar, nekaj strašnega se je zgodilo.«

»No, no, je odgovoril še pol zaspano.«

»Ali se spomnite poljskega čuvaja, ki sem ga dal predvčerašnjim zapreti?«

»Seveda se ga spominjam.«

»Ali veste,« sem zaklical, »da je med tem že lahko umrl.«

»I, seveda, da bi le večja nesreča ne zadela Vaše blagorodje.«

»Na noge, pojdiva ga rešit, naglo, ena, dve!«

»Zdaj?« se je začudil Andrej. Pa se je vendar le napravil. Med potjo mi je nejevoljno razlagal, da je to nepotrebna pot, menil je namreč: »Če je že umrl, ga vendar lahko jutri pokopljemo, če je pa še živ, potem pa spi in gotovo ne bo hotel z nami iti.«

»Hitiva, hitiva!«

Vzel je ključ iz urada in tiho sva se splazila na dvorišče, kjer je bila ječa. V sencih mi je tolklo, noge so se mi šibile in mislil sem, da se

Strokovnjak o »bolnem« geološkem terenu na Jesenicah

Ljubljana, 16. avgusta.

Ze leta 1929., ko so na Jesenicah začeli akcijo za zgradbo nove cerkve, so nekateri na Jesenicah stopili v stike z univ. prof. dr. Karlom Hinterlechnerjem, ki je znan geolog-strokovnjak, da bi dal svoje mnenje o terenu, na katerem naj bi se zgradila nova cerkev. G. prof. dr. Hinterlechner je že takrat s popolnoma jasnimi besedami kratko očrtal situacijo, opozoril je že takrat glavno zainteresirano stranko na kritično

to vodo. Voda se po njej preceja. Ko voda doseže nepropustno podlago, privre v številnih izvirkih na dan.

Na vsej črti od glavne ceste proti Sv. Križu (Golici) pa skorej do Javornika je nebroj izvirkov, ki prihajajo z brečja ali se cede po grušču, ki leži na werfenskih skrilavcih nizdol.

Teren, na katerem se je začel graditi jeseniški vodovod, bi se bil moral, kakor je povdaril g. prof. dr. Karel Hinterlechner,

Plaz je bil ogromen. Vseboval je okoli 20 vagonov zemlje in kamenja.

Škoda, ki jo je povzročil plaz, cenijo na 300.000 Din. Položaj je danes neizpremenjen. Za enkrat ni nevarnosti, da bi se sesul še nov plaz.

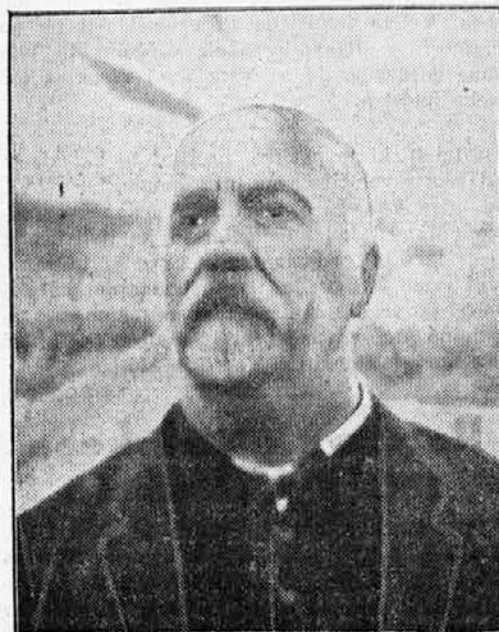
Upravitelj Kern Ivan 75 letnik

V Vojniku prebiva Kern Ivan, šolski upravitelj v pok., s svojo družico. V harmoniji in mirno mu potekajo njegovi dnevi. Želel si je sicer prvotno bivanja v pokoju v Trbovljah, a njegova želja se mu ni izpolnila, čeprav je učil in vzgajal 43 let v Trbovljah. S težkim srcem je šel iz Trbovelj v Vojnik, ki se mu je pa v kratkem času priljubil.

V torek bo 75 let, odkar je zagledal naš Ivan Kern luč sveta pod kmečko slamnato streho. Tudi tukaj veljajo besede našega goriskega slavčka:

Kar mož nebesa so poslala,
da večnih nas otmo grobov,
vse mati kmetstva je zibala,
iz kmetstvih so izšli domov,

Rojen je bil torej 19. 8. 1855. v Žejah v kamniškem okraju kot sin malega kmeta. Stric, ki je bil cerkovnik pri Uršulinkah v Ljubljani, je dal talentiranega dečka študirat. Vse šole je



naredil v Ljubljani, osnovno, 7 razredov gimnazije, 4. letnik učiteljskega, maturo, drugi izpit in to vse z odličnim uspehom! Po maturi je šel k vojakom v Trst. Tu je slučajno nekoč čital v nemškem časopisu v kavarni, da iščejo več učiteljev za vojaško sirotišnico v Fischau pri Dunajskem Novem mestu. Kompetiral je in bil tudi imenovan l. 1877. Tu se je seznanil s svojo prvo soprogo, ki je bila tudi v tem kraju učiteljica; bila je hčerka že umrlega generalštabnega polkovnika pl. Löwenhelma. Poročila sta se l. 1880. Kmalu nato je prosil na zasebno dvoraz. rudniško osn. šolo v Trbovljah ter bil tudi imenovan. L. 1883. je postala ta šola javna in nadučiteljevo mesto ponovno razpisano. Prosil je in ga tudi dobil. Ta

mala šola se je pod njegovim spretnim vodstvom razširila v popolno 8 razr. osnovno šolo z več vzporednicami. 43 let je učil in vzgajal. Vzgojil je tri generacije in vse ga je rado imelo. Bil je vseskozi zaveden Slovenec in tudi v burnih časih pred vojno in med njo se ni dal preokreniti. Bil je vesten, takten, ljubezniv nadučitelj in dober tovariš svojemu učitelstvu.

L. 1916. mu je umrla prva žena, s katero je živel 36 let v najlepši harmoniji. Zapustila mu je dva sinova in oba je dobro vzgojil in jima ustvaril eksistenco. L. 1917. se je poročil drugič tudi z učiteljico, a po upokojitvi l. 1924. se je preselil v Vojnik. Tudi z njo živi v najlepši harmoniji.

Našemu slavljenču, pa kličejo vsi »Trboveljčani: »Na mnoga leta!«

Razširjajte Jugoslovana!

Ogromne količine dežja letošnjega poletja

Ljubljana, 16. avgusta.

Po zadnjih silnih nalivih močno narasle reke v Dravski banovini, kakor Sava, Ljubljana, Savinja in Drava so začele danes, ko je nastopilo deloma lepše vreme, naglo padati.

Zanimive so beležke ljubljanske meteorološkega zavoda o padavinah v letošnjem poletju, to je za junij, julij in deloma za avgust. Junija meseca je padlo celotno 54.9 mm dežja, maksimum je bil 28. junija, ko je padlo 25.1 mm dežja. Pravi nalivi z nevihtami in točo so se pričeli letos 4. junija, ko je po naših krajih prvič nastalo prav katastrofalno neurje. Ta dan — 4. junija — je v Ljubljani padlo 15.8 mm dežja.

V mesecu juliju so bili deževni dnevi z nalivi še bolj pogosti. V Ljubljani je julija padlo 204.7 mm dežja, največ 30. julija, namreč 50.9 mm.

Od 1. do 16. avgusta je padlo v Ljubljani že 180.9 mm dežja. Največ dežja je padlo 13. avgusta in sicer za 68.1 mm. Veliki so bili zadnji nalivi, kar kaže količina dežja. Diagram o padavinah je zadnje dni zelo zanimiv. Zadnji nalivi so se pričeli v noči od 12. na 13. avgusta ob 0.5. Z malimi presledki so neprestano trajali 3 dni. Najhujši naliv je bil 13. avgusta. Ta naliv je trajal od 13. avgusta ob 21. do 14. avgusta ob 3.30 zjutraj.

V času od 1. junija do 16. avgusta je padlo za 440.5 mm dežja. Ta številka kaže ogromno količino padlega dežja. Ako namreč pade na 1 kvadratni kilometer samo ena desetinka milimetra dežja, znaša množina te vode nič manj kot sto tisoč litrov! Ob najhujšem nalivu 13. avgusta je padlo za 68.1 mm dežja. Številka nam pove, da je padlo v Ljubljani omenjenega dne na 1 kvadratni kilometer 68.100.000 litrov dežja ali 681.000 hl. Če pomislimo, da je od 1. junija do 16. avgusta padlo v Ljubljani za 440.5 mm dežja, je torej v tem času padlo na 1 kvadratni kilometer v Ljubljani nič manj kot 440.500.000 litrov ali 4.405.000 hl. To samo na en kvadratni kilometer! Kako ogromna je količina dežja na vsem pomeju ljubljanske občine, si lahko vsak računa.

situacijo. »Bolni« ter jo prosil naj o tem opozori tudi g. župana.

Občinski svet je spomladi sklenil graditi moderen vodovod, ki naj bi preskrboval vse Jesenice in okolico z dobro pitno vodo. Občina je naročila pri neki ljubljanski stavbni tvrdki načrte za vodovod, ki naj bi se napeljal z gore Mirce, visoke 1026 m. Iz več zbiralnikov naj bi voda tekla po vodovodnih ceveh v glavni rezervoar, ki so ga začeli kakih 100 m nad sedaj porušeni hišami graditi. Hiše same se nahajajo na takozvani Muravi. Dotična ljubljanska tvrdka je res napravila vse načrte, ki jih je odobril občinski svet na Jesenicah. Naprava vodovoda sama pa je bila poverjena drugemu podjetju. Z deli so pričeli že sredi meseca julija, s kopanjem jame za rezervoar pa pred približno 14 dnevi. Pri kopanju rezervoarja je bilo zaposlenih okoli 40 delavcev dotičnega podjetja.

Geološko »bolan« teren

Ves teren, na katerem se je imel zgraditi vodovod, je geološko, kakor se je izrazil univ. prof. dr. Karel Hinterlechner našemu uredniku, silno »bolan«. Ob vznožju Mirce se namreč nahajajo plasti (werfenske), ki ne propuščajo vode, a zlahka preperjavajo ter dobe zato ilovnato podlago, ki deluje v mokroti skoro tako, kot da bi bila z milom namazana. Višje v breme dobimo neko brečjo (permsko). Ta tvorba vpija z lahko-

najprej vestno izsušiti z drenažo, kar se pa tedaj ni zgodilo.

Vzroki katastrofe

Deževje letošnjega poletja, je nadaljeval g. prof. dr. Hinterlechner, je ilovnato zemljo zelo razmočilo, dela pri vodovodu, zlasti rezavanje v terenu, ki je sam na sebi »bolan«, vse to je vzrok katastrofi na Jesenicah.

Kako se ne sme delati

G. prof. dr. Hinterlechner je v nadaljnjem razgovoru z našim urednikom pripomnil, da so vsa dela pri vodovodu na Jesenicah pravi šolski vzgled, kako se ne sme delati. Listi so omenjali, da je jeseniški g. župan naprosil g. prof. dr. Hinterlechnerja, da bi prišel na Jesenice si ogledat teren. G. profesor je na vabilo županstva prišel kake pol ure pred katastrofo na Jesenice. K tej vesti je g. profesor pripomnil, da so ga poklicali ravno eno leto prepozno na lice msta, kajti preden se kaka občina s tako težkim problemom kot je vodovodno vprašanje in še posebno v takem terenu kot je na Jesenicah, praktično bavi, bi morala vedeti, da se mora teren za vodovod najprej geološko proučiti.

Kakor nam zatrjujejo, razmotriva mestna občina na Jesenicah o vprašanju novega regulacijskega načrta za vse Jesenice. Po naziranju prof. dr. Karla Hinterlechnerja naj bi se občina povsem drugače lotila rešitve vprašanja vodovoda na pobočju Mirce. Regulacijski načrti so popolnoma brez smisla, dokler ni svet umirjen, ker ves ta teren stalno drči proti Savi. Po mnenju prof. dr. Hinterlechnerja se bo moral sedanji vodovodni projekt bistveno spremeniti, pri čemer gre zlasti za idejo, da naj se ne zgradi večji rezervoar, kakor je bilo to zamišljeno v sedanjem načrtu, marveč naj se zgradi več (2 do 3) manjših rezervoarjev in naj se nikjer ne izkopava jarkov vzporedno višinskimi črtami (izohipsam), marveč naj se prilagodi vsa zgradba vodovoda kolikor mogoče vertikalno na glavno cesto.

Postanek velike skale

G. profesor dr. Hinterlechner je naposled pojasnil postanek velike skale, ki je porušila Klemenčičevo hišo.

Na Mirci so za časa gradbe nove železnice lomili ves gradbeni material za karavanški predor pri Hrušici. S tem materialom, ki je še ostal, je posuto tudi vse pobočje Mirce. Ostalo je večje ali manjše kamenje. Sem spada tudi ona velika skala, ki je pridrsela počasi nizdol in naposled podrla Klemenčičevo hišo.

Položaj na Jesenicah

Jesenice, 16. avgusta.

Včeraj je prihajala na kraj katastrofe ogromna množica ljudi iz vseh bližnjih vasi. Razdejanje so si ogledali tudi mnogi ljubljanski turisti in mladi tehniki, ki so se zlasti zanimali za geološke prilike in hkrati živahno razpravljali o vprašanju, kako je bilo mogoče, da se je vodovod gradil s tako površnostjo.

Plaz zemlje se ni vsul nizdol pobočja prav z mesta, kjer grade rezervoar, temveč z mesta, oddaljenega okoli 50 m na desno.



Palača zavarovalnice »Dunav«

O palači zavarovalnice »Dunav«, ki jo bodo zgradili na doslej najdražjem stavbišču v Ljubljani, smo v petek že poročali. Danes objavljamo sliko načrta arh. Sunka iz Zagreba, po katerem bo palača zgrajena. Slika kaže impozantno zunanjost palače, ki bo iz železobetona v okvirni konstrukciji in obložena s ploščami iz travertina. Stala bo 8 milijonov Din. Gradba palače je poverjena tvrdki inž. Dukić in drug. Po konstrukciji in arhitekturi komplicirana palača bo do 30. novembra že pod streho. V spodnjih prostorih bo imela najmoderneje urejene poslovne prostore, v 5 nadstropjih pa po načelih najracionalnejše in najudobnejše stavbne tehnike razvrščenih 20 stanovanj z vsemi pritliklinami s skupno perilnico in : Nilnico. — Novost v palači bodo takozane »garsonjere«, stanovanja za samce sobo, predsobo in kopalnico. V palači bo ves dan vozeče dvigalo in centralna kurjava. S to palačo bo palača Kreditne banke dobila enakovredno sosedo, ki bo lepo izpolnjevala vrzel v kompleksu palač sredi Ljubljane.

bom zgradil. O, te strašne tri, štiri minute ne more niti eno leto trpljenja izpolniti.

Ključ je zaročljaj v zarjaveli ključavnici in vrata so se odprla.

»Pojdite vi spredaj, Andrej,« sem šepetal s trepetajočim glasom, »dajte mi roko, mene je strah.«

»Kako mrzli ste, milostljivi gospod.«

»Pokličite, Andrej, pokličite!«

»Hej, Mihael! Brana, Mihael!«

»Hop!« je zaklical Brana in skočil k nama.

Zavriskal sem od veselja in se naslonil na bližnjo steno.

»Torej še živ, Mihael?«

»I, seveda«, je odgovoril.

»Mi smo pa mislili, da ste že mrtev.«

»Ne«, je zasmehljivo odgovoril na naš otroški strah.

»Prosti ste, Mihael Brana. Radi procesa Vas bom še zaslišal, potem pa greste lahko domov.«

Nič ni odgovoril, ampak stopil je bliže k meni. Mislim sem, da me bo zagrabil in se radi krivice nad menoj maščeval, toda tega ni storil, ampak sklonil se je in mi poljubil roko.

»Zahvaljujem se,« je rekel, »da me milostljivi gospod pusti iti domov, prav ponižno prosim, ne imejte me za slabega človeka.«

Odtegnil sem mu roko in bil sem rdeč kot kuhan rak. On pa je vzel svoj široki klobuk in se prepašal s pasom s peterimi zaponkami:

»Saj sem si mislil, da bom oproščen, saj vem, da je plemenito županstvo pravično.«

*

Čez en teden je znova prišel v urad.

»Kaj pa želite, moj ljubi Brana?«

Izpod plašča je privlekel pletenico.

Iz hvaležnosti sem milostljivemu gospodu prinesel nekaj sladkih grozdov.

Pokusil sem jih, toda sladki se mi niso zdeli.

Rob.

Janez Zorman — 70 letnik

Kdo ga ne pozna, našega »dolgega Janeza«, kakor ga imenujejo njegovi številni znanci in prijatelji, spoštovanega in uglednega ljubljanskega mizarja in vedno veseliga družabnika in odkritega in iskrenega prijatelja? Kdor ga vidi, kako živahno in krepko še stopa po cesti, kar ne more verjeti, da obhaja ta mož danes svojo 70letnico. Janez Zorman je še vedno čil in zdrav in še vedno pridno zlag v svoji delavnici na Gosposvetski cesti tam ob Kolizeju naša zadnja bivališča — mrtvaške krste, pa ne še za sebe. Tega gotovo še dolgo ne bo storil, ampak bo ostal med nami in med svojimi obrtniškim prijatelji še dolgo zvest drug in tovariš.

Janez Zorman dela od zore do mraka in od mraka do dne v Ljubljani že polnih 52 let. Zato pa gotovo zasluži, da se tudi mi spominjamo jubileja zaslužnega obrtnika in mu iskreno želimo še mnogo let.

Trogična smrt zveste Sokolice

Rimske Toplice, 15. avgusta.

Danes okrog 17. ure popoldne se je raznesla vest, da je tragično preminula sestra Sokolice 20letna Marija Zupanova iz Rimske Toplice. Ubil jo je električni tok falske elektrarne.

Popoldne je šla z 55letno sosedo Jožefo Trglav na izprehod. Ogledali sta si tudi novo stavbo kopališča, katerega gradi g. Ulich, lastnik tukajšnjih toplic. Tik nad to stavbo pa vodi odvod visoke falske napetosti, ki prihaja iz transformatorja z napetostjo 220 voltov. Ko je prišla imenovana na kopališki prostor z domačo družbo, ki se ji je pridružila, si je ogledala dograjen stavbo in bazen. Potem pa so krenili v kabine.

Prva, ki je stopila iz kabin, je bila Štefi Rozmanova, trgovska vajenka in trgovin M. Titar. Ki je po srečnem naključju še srečno šla mimo visoke žice, ki je visela z električnega draga in ležala na tleh. Druga pa, ki je stopila za njo, je bila nesrečna Marija Zupanova, ki je nič hudega sluteč, stopila na ležečo žico; tedaj jo je z vso silo treščil ob tla električni tok. Tik za njo je pa šla že poprej omenjena Jožefa Trglav, ki se je v svoji neprevidnosti istotako dotaknila žice in jo je vrglo na tla. Ponesrečena Marija Zupanova se je še v popolni zavesti skušala oteti iz omotane žice, dokler ni z glavo omahnila in se dotaknila žice. Boreča se s smrtjo, je še komaj slišno in poltiho izpregovorila: »Pomagajte!« Ferdinand Mlakar, ki je takrat stal blizu, ji je prikočil na pomoč, jo zagrabil in hotel potegniti v stran, toda tok ga je s silno močjo zagnal ob zid. Marija Zupanova je še živela kakih 8 minut in je potem po treh kratkih zdihljajih umrla.

Težko ponesrečena Jožefa Trglav se je s teško kočo privlekla do doma, kjer še sedaj leži vsa zbita in omamljena od toka. Kako se je nesreča pripetila, se ne ve; pravijo pa, da so se na terasi, nad katero vodi električni vod nekaj poprej igrali otroci, ki so metali na žice najbrže predmete, ki so povzročili stik z zemljo, vsled česar je pregorela žica in padla na tla.

Na kraju nesreče so se mahoma pričeli zbirati ljudje; prvo pomoč pa ji je nudil slučajno tukaj se nahajajoči zdravnik g. dr. Hočevar iz Celja, ki je pa moral ugotoviti le še smrt. Nesrečno žrtev so prenesli v kabino, dokler ni prispele oроžništvo.

Po zaslišanju prič so potem odredili prevoz njenega trupla na dom. Pogreb ponesrečene Marije Zupanove bo v nedeljo 17. t. m. na domače pokopališče. Nesrečna žrtev električnega toka je postala takoj vsa zažrela po obrazu, ker ji je tok ožgal vso kožo. Vsi drugi so še srečno ušli nesreči, dasiravno je dobila Jožefa Trglav težke opekline, dočim je Ferdinand Mlakar ostal nepoškodovan. Na pomoč prihiteli kleparski pomočnik na Toplici, ki je skušal potem potegniti Zupanovo z zamotane žice, pa je dobil težje opekline po rokah. Vsa druga družba pa je še po srečnem naključju utekla nesreči ter poškodbam, čeprav je isto hodila okrog nevarne žice.

Marija Zupanova je bila starejša hči in je bila staršem že v pomoč, ker jim je pomagala s šivanjem. Težko prizadeti oče, ki je istočasno opravljal na spodnji železniški čuvajniški službo, je kmalu po dogodku zapazil množico ljudi, ki se je zbirala okrog nesrečne žrtve. Medtem pa so mu že sporočili žalostno vest o tragično preminuli hčeri.

Zupanova je bila naša verna in vnetna sestra Sokolice. Zares čudna je letošnja smrtna žetev! Zopet nam je kruta usoda vzela sestro! Ob smrti sestre Zupanove pozivamo v imenu Sokolice Rimske Toplice vse članstvo tukajšnjega Sokola, kakor tudi sosednja društva, da se pogreba polnoštevilno udeležijo! Draga naša sestra, ki si nas tako rano zapustila, sprejmi od našega Sokola naš zadnji sokolski Zdravo! Prizadeti rodini na izrekamo s tem v imenu Sokola svoje najgloblje sožalje.

L. T.

Kočevje

Dražbe. Dne 20. t. m. se bodo vršile pri okrsodišču v Kočevju zopet 3 dražbe nepremičnin, spadajočih v občino Suhar. Tako gredo posestva na Kočevskem eno za drugim. Za oddaljenejša ni veliko zanimanja, saj vidimo po vaseh vse polno lepih zidanih hiš, ki so popolnoma zapuščene. Okna in vrata so sneta, hiša je izročena razpadu. Žalostni znaki gospodarskega stanja Kočevske!

Nesreče in nezgode

Od 14. avgusta do včeraj popoldne je zabeležila kronika več težjih nesreč in nezgod s smrtnimi slučaji. Zanimivo je, da se zgodi letos veliko manj avtomobilskih nesreč kot lani, čeprav je zadnji čas postal avtomobilski promet izredno živahen na naših glavnih cestah.

Nesreča železniškega delavca

Iz Grosupljega nam javljajo o težji nesreči, ki se je primerila včeraj zjutraj na mali postaji Mlačevo. Na postaji žalna zaposleni železniški delavec 28letni Janez Ferjan iz Zagradca je hotel skočiti na prvi jutranji dolenski vlak, ki se je že pomikal proti Ljubljani. Pri skoku mu je spodrsnilo ter je tako nesrečno padel na tir ob tračnico, da si je razbil lobanjo. Dobil je dolgo rano. Pretresel si je tudi možgane. Na signal železniškega postajnega osebja je vlakovodja ustavil vlak ter so ponesrečenca naložili v prvi vagon. Z ljubljanskega glavnega kolodvora so ponesrečenega Ferjana prepeljali v ljubljansko bolnico. Ferjan se ves dan ni zavedel ter je njegovo stanje prav resno. Govorice, da se je nameraval sam ustreliti, in da je zato skočil pod vlak, so izmišljotine, ker bi ga bil vlak gotovo popolnoma razmesaril, če bi se bil vrgel pod njega.

Igral se je s patrono

V Horjulu je včeraj popoldne našel na njivi staro patrono posestnikov sin 20letni Valentin Lovriša. Začel se je z njo igrati. Na enkrat je patrona eksplodirala. Mladi fant je dobil pri eksploziji težje poškodbe. Na desni roki mu je odtrgala palec in kazalec, a mu tudi močno poškodovala levo roko. Doma so mu za silo obvezali obe roki, da ni izkravrel, nakar je prišel s popoldanskim vrhniškim vlakom v Ljubljano v bolnico, kjer so mu na kirurškem oddelku nudili zdravniško pomoč.

Samomor 18letnega tehnika

V soboto zjutraj se je pa širila po Celju vest, da se je na Reiterjevem griču ustrelil mlad fant. Že ob 3. zjutraj je paznik mestnega parka g. Rupš zaslišal strel nad parkom, ni se pa za to zmedel. Ob 8. pa je pritekle neka kmetica na policijo, čes, da leži na omenjenem griču na klopi človek, ki je menda mrtel. Dva stražnika sta takoj odšla na označeno mesto, kjer sta našla na klopi mladega fanta vsega v krvi; v roki je držal staro avstrijsko armadno pištolo. Po dokumentih, ki so jih našli pri njem, so dognali, da je fant 18letni Franjo N., sin stavbenika v Aškerčevi ulici. Došli mestni fizik dr. Rebernik je mogel ugotoviti samo smrt in odrediti prevoz v mrtvašnico. Fant je bil še prejšnji večer v družbi svojih prijateljev popolnoma miren in je neznano, kaj ga je gnalo v smrt. Studiral je na srednjetehtniški šoli v Splitu.

Kranj

Licitacija. Danes 17. t. m. se vrši pri tukajšnji pošti ponovna licitacija za oddajo poštne vožnje Kranj—Cerkle. Pri prvi licitaciji se ni mogel doseči radi nizke izklicne cene z nobenim ponudnikom dogovor. Izključna cena se sedaj poveča.

Kranjski športniki so se udeležili mednarodne kolesarske dirke, ki se je vršila na praznik na športnem prostoru SK Ilirije.

Veselo priredi prostovoljno gas. društvo v Britofu pri Kranju danes 17. t. m. ob 3. pop. Kranjčani prihitijo tja v polnem številu.

Sava je zaradi zadnjega deževja močno narasla. Zadnje dni je narasla celo za 175 m nad normalo.

»Jugoslovan« se dobi v Kranju v trafiki ge Krčeve, nasproti hotela »Stare pošte«.

Trbovelje

Rudarji za francoske rudnike. Rudnik »Mines d'Anthracite de la Mur« v Franciji sprejme 25 rudarjev, za katerih izselitev poskrbi glavno društvo za izseljevanje delavcev v Zagrebu. — Ker sta nedavno odšla dva transporta naših rudarjev v francoske rudnike, dvomimo, da se bo javilo za izselitev zaželeno število rudarjev.

Velika planinska tombola trboveljske podružnice Slovenskega planinskega društva bo danes 17. avgusta ob 15. uri na letnem telovadišču Trboveljskega Sokola. Tombolskih dobikov je nad 400 v skupni vrednosti 40.000 dinarjev. Srečke po 3 Din se prodajajo v vseh tukajšnjih trgovinah. Čisti dobiček tombole je namenjen za kritje stroškov zgradbe nove planinske kočice na Mrzlici. Po tomboli se vrši na Sokolskem telovadišču velika planinska zabava s plesom in delavsko godbo. Prihodnji teden pa prične s prodajo tombolskih srečk tukajšnje Sokolsko društvo, ki bo imelo svojo tombolo v nedeljo 7. septembra. Tudi dobiki tega društva so izredno lepi, zato segajte prido no tombolskih kartah.

Prvi krošnjarjem. Sleherni plačilni dan se počasi tuji krošnjarji v večjih skupinah v naših tlini. Prodajajo večinoma manjvredno blago s nizkih cenah ter s tem obično škodujejo tukajšnjim vsled rudarske krize že tako težko prizadetim trgovcem. Umetnost bi bilo nekaj ukreniti, da se krošnjarenje v rudarskih revirjih če že ne povsem prepreči, pa vsaj omeji. Tako je nedavno beogradska trgovska zbornica vsled pritožb trgovskih združenj iz notranjosti banovine vpolila ministrstvu trgovine in industrije predlog, ki se tiče prepovedi krošnjarenja. Zbornica je v svoji predstavi prosila ministrstvo, da se krošnjarstvo zabrani ter nadležna oblastva napotijo, da zabranijo prodajo krošnjarskega blaga ter izdajanje krošnjarskih dovoljenj omeji. Na podlagi tega je banska uprava naročila vsem podrejenim organom, da se nelegalna trgovina po seimih, tržnih dnevih in ulicah uradno preganja ter po zakonu kaznuje. Enaka odredba bi bila na mestu tudi za

rudarske revirje. Prosimo kr. bansko upravo, da blagovoli prednje okolnosti vpoštevat ter krošnjarenje v rudarskih revirjih zabrani. — Trboveljski trgovci.

Napredek in olepševanje Trbovelj. Ta teden se dovršujejo dela na vrtni ograji novoodaptirane rudniške restavracije na Vodah. Novi vrt je dolg približno 18x22 m in je zgrajen v dveh etažah. Lična lesena ograja, ki je postavljena na močno kamenito ozidje, je deljena v tri etaže ter sega do posestva Pravdič, tako da je rudniška posest na zapadni strani restavracije lepo ograjena. Pred rudniško pekarno je novourejeno dvorišče, ki tvori podaljšek novega restavracijskega vrta. Dovo na dvorišče pekarne se bo vršil v bodoče iz zapadne strani skozi velika vrata. Tudi poslopje pekarne je renovirano in sicer v enakih barvah kot rudniška restavracija. Tako poslopje rudniške restavracije s pekarno, vrtom in novo ograjo, kakor tudi lansko leto adaptirana moderna stavba ge. Neže Pravdič napravi sedaj na okolico najlepši utis.

Brežice

Letošnja letina kaže vobče precej dobro. Najlepše pač kažejo vinogradi, sadja bo pa letos zelo malo. Jabolka in hruške niso skoraj nič obrodile, samo slive kažejo bolje. Kakor kaže, bomo letos imeli 14 dni prej trgavev kot lani ali poprejšnja leta. Na trgu je bilo že pred tednom domače grozdje po zmerni ceni. Vina bomo toraj imeli dovolj.

Samomor. S samokresom se je ustrelil starešina tukajšnje finančne kontrole g. Ušina. Prepeljali so ga v tukajšnjo javno bolnico. Stanje g. Ušine je brezupno. Vzrok samomora simpatičnega in priljubljenega moža ni znan.

Dirkalno in jahalno društvo v Krškem je priznalo gospodu Ivanu Ureku, posestniku in županu v Globokem pri Brežicah, za njegovo 4-letno kobiljo po očetu Forjaso častno diplomu. Vsekakor napredek naše konjereje.

Stavbna sezona. Po mrtvili zadnjih let je stavbna sezona letos zopet oživela. Dosedaj so postavili že 6 stanovanjskih hiš. Kaj je z zidavo glavarstva? To je najnujnejše vprašanje našega mesta. Razpisana so bila dela, a potem je stvar zaspala.

Vrhnika

Velikanska povodenj je poplavlila vse barje. Če greš na kak hrib, vidiš pod seboj neizmerno barsko jezero, ki bo uničilo ves pridelek. Ljubljani izvirki bruhajo tako silno vode na dan, kakor še ljudje ne pomnijo.

Na praznik v petek so se vršile velike in krasne gasilske vaje cele vrhniške gasilske župe. Z zanimanjem jim je prisostvovalo številno občinstvo.

Spomenik Ivanu Cankarju si ogledujejo številni gosti, ki prihajajo zlasti iz Ljubljane. Na praznik ga je obiskala šišenska »Prosveta«.

Blagoslovitev krasne in velike dvorazredne šole v Zaplani nad Vrhniko, ki je v okras kraju, je preložena od 24. na 31. avgust.

Zanimive gosli. Na Cankarjevi akademiji in pri slovesni maši na praznik Marijinega vnebovzetja je igral g. Karel Sancin, veliki slovenski umetnik, na gosli, ki so izredno zanimive in prve te vrste v Jugoslaviji. Podarili so mu jih prijatelji glasbe ob priliki njegovega koncerta v Grazu. Gosli so fino lastnoročno delo Al. Palferja — pravijo mu veliki še sedaj živeči Stradivari — in so boljše kot mnoge že dolgo vigrane gosli. Zanimivo je, da je del lesa od pogorele justične palače na Dunaju, ki so jo zažgali socialisti.

Višnja Gora

Karambol avta in kolesarja. V četrtek zvečer je vozil po državni cesti iz Stične proti Višnji gori tovorni avto posestnika Borštnjaka, ki ima zaščitno pivo pivovarne Union. V bližini Jakliča pripelje v nasprotni smeri neki kolesar, po domače Tončkov iz Brezovega, okoli 25 let star. Radi ovinka na tem mestu se ni mogel tako hitro izogniti in je treščil z avtom. Kolesar je padel pod avto ter zadobil močne poškodbe na glavi. Kolo je popolnoma razbito. Prvo pomoč je nudil ponesrečencu g. dr. Fedran iz Hudega pri Stični ter odredil prevoz ranjenca v ljubljansko bolnico.

Nesreča. Komaj smo beležili vest o karambolu avta s kolesarjem, kateri je zaradi poškodb v ljubljanski bolnici umrl, nam zopet javi naš dopisnik ponovno nesrečo iz okolice Višnjegore. Marija Škufca iz Stranske vasi se je tako nesrečno peljala s kolesom, da je padla in si zlomila nogo.

Povozil je v Višnji gori neznan motociklist Josipu Turku psico, ki je bila dobro dresirana za lov. Imela je ravno mladičce, ki so sedaj brez matere. Kakor kaže, ne zaležejo nobena opozorilna znamenja avtomobilistom za počasno vožnjo skozi mesto.

Prekmurje

Pri Sv. Martinu ob Muri se je na Veliki Smaren vršilo običajno žegnanje. Ogromna množica ljudi se je zbrala iz Prekmurja in Medjimurja. Ves dan so pokali topiči, kar pa ni ostalo brez posledic. Na vrhuncu proslave po veliki maši je pri streljanju razneslo en možnar ter je drobce s tako silo zadel mežnarjevega sina v trebuh, da se je zgrudil ter dosedaj ni prišel k zavesti v bolnici v Čakovcu, kamor so ga takoj odpeljali z avtom.

Mura je narasla zaradi velikega deževja v zadnjih dneh za 2 m nad normalo. Na mnogih mestih je prestopila bregove ter poplavlila travnike in njive. Na dolnjem toku so veliki kompleksi travnikov in pašnikov pod vodno ter od Hotize do Sv. Martina videti kot ogromno jezero z gozdnatimi otoki. Ze dosedaj je naredila poplava veliko škodo posebno na otavi. Odnesla je že tudi nekaj prašičev in perutnine. Voda še vedno narašča.

Sadna letina je letos slaba. Deloma je to posledica prevelike zime v minulem letu, ki je uničila na mestih polovico sadnega drevja, deloma pa je škodovala mnogo tudi letošnja suša. Jabolka kupujejo po 2 Din kg, boljša pa celo po 250, tako da so dražja kakor pšenica.

Dol. Logatec

Novi sreski načelnik g. dr. Karol Tekavčič je nastopil pred kratkim svojo novo službeno mesto v Dolenjem Logatcu. Simpatičnega gospoda pozdravljamo in mu želimo, da ostane še dolgo med nami.

Za nadzornika finančne kontrole III. 2. je povzidan dosedanj starešina g. Lojze Črepinko. Vnetemu Sokolu in narodnemu borcu v Dolenjem Logatcu čestitamo.

Javni nastop logaškega Sokola bo v nedeljo, dne 24. t. m. pred Sokolskim domom. Začetek prireditve bo ob 16. uri. Na sporedu so najprej telovadne točke, potem ples, srečolov, šaljiva pošta in še razne druge točke. Igrala bo priznana Cerkniška godba. Nastopil bode tokrat zopet po daljšem času moški in ženski naraščaj. Čujemo, da bodo sodelovala tudi sosednja društva. Prireditveni odsek je v rokah brata Smoleta, kar nam daje upanje, da bode cela prireditev res narodna manifestacija. Vsi, ki se zavajajo narodne dolžnosti, osobito na meji, naj nikar ne zamude res narodne prireditve.

Občinska kolonija ali kakor ji pravijo tudi Nova vas se krasno razvija. V teku dveh let, je nastala na bivšem močvirnatem terenu lična vasica z visokoprtilnimi stanovanjskimi stavbami, katerih lastniki so večinoma železničarji. Dolenji Logatec je pridobil s to Novo vasio krasno ulico, le škoda je, da ni teren odprt tik do glavne ceste, kar pa je upati, da se bode še zgodilo. Posamezni lastniki so ogradili svoje hišice z ličnimi ogradami. Ulica je krasno razsvetljena z dvema velikima obločnicama. Edino, kar se jako pogreša, je še neurejena cesta, katero bode morala občina prej ali slej urediti in zasaditi z akacijami, da dobi ulica še lepši izraz. Pogreša se tudi zelo kanalizacija.

Primorske vesti

p Na Oslavju pri Pevni blizu Gorice je Jožef Primožič popravljal pot za hišo. Nevede je s krampom udaril po granati, skriti pod zemljo. Granata se je razpočila in ga pri prič ubila. Primožič je bil znan in priljubljen pri ljudeh, ki so se v velikem številu udeležili njegovega pogreba. Pevci so mu zapeli več žalostink v slovo, njegovi prijatelji pa so mu položili pet vencev na gomilo. Naj mu bo zemlja lahka! V občini je bila to že deseta nesreča zaradi granat.

p Smrtna kosa. V Rojanu, tržaškem predmestju, je umrl v 55. letu starosti vpokojeni železničar Ivan Strgar.

p V Logu pod Mangartom je 40 ljudi izgubilo delo v rabeljskem rudniku. Večina se jih namerava izseliti v Francijo in Ameriko.

p V Idriji gradi občinska uprava novo bolnico. Spodnji prostori nove zgradbe so že zidani. Upajo, da bo stavba do pozne jeseni pod streho. Sedanja bolnica je vedno prepolna bolnikov, saj ima le 20 bolniških postelj.

Sport

Teniško prvenstvo Dravske banovine

Maribor, 16. avgusta.

V petek so se začele na teniških igriščih ISSK Maribora in SK Rapida tekmovanja za teniško prvenstvo Dravske banovine v letu 1930. Zbrala se je vsa teniška elita Slovenije. Pri tekmah sodelujejo najboljši igralci iz Ljubljane, Celja, Ptuja, Konjic, Murske Sobote in Maribora, skupaj nad 60 tekmovalcev, ki se borijo za naslov prvaka. Tudi zanimanje občinstva je razmeroma veliko. Tekmovanja so se nadaljevala včeraj in se danes zaključijo.

Dasedanji rezultati so naslednji: gg. posamezno: Layrer (Rapid) : Zajc Drago (Ilirija) 6 : 1, 6 : 2, Toplak (Celje) : Loos (Maribor) 6 : 4, 2 : 6, 6 : 4, Bergant (Maribor) : Kalbärth (Rapid) 6 : 2, 6 : 1, dr. Blanke (Rapid) : Mešiček (Maribor) 6 : 3, 6 : 1, Gorup (Ilirija) : Wipplinger (Maribor) 6 : 3, 6 : 3, Fabjan (Maribor) : Hofer (Rapid) 6 : 7, 6 : 1, 7 : 5, Banko (Ilirija) : Kardoš (Mura) 6 : 1, 1 : 6, 6 : 1, Hitzl (Rapid) : Lotz (Rapid) 6 : 3, 6 : 2. Dame posamezno: Sernee (Celje) : Lerzer (Rapid) 6 : 8, 6 : 2, 6 : 2, Gregorec (Maribor) : Schweinghard (Rapid) 6 : 4, 6 : 2, Ravnikar (Atena) : dr. Ravnikova (Maribor) 8 : 6, 6 : 3, Hitzl (Rapid) : Pekuli (Ilirija) 6 : 1, 6 : 3, Schweinghard (Rapid) : Šaplja (Ilirija) 6 : 1, 6 : 2.

Gospodje v dvojce: Hitzl in Holzinger (Rapid) : Gorup in Zajc (Ilirija) 6 : 3, 6 : 4, Sepec in Celestina (Maribor) : Paternolli in Schreiber (Rapid) 4 : 6, 7 : 5, 6 : 2, dr. Blanke in Halber (Rapid) : Koželj in Zajc Drago (Ilirija) 6 : 0, 4 : 6, 6 : 3, Loos in Toplak (Maribor) : Hofer in Halbert (Rapid) 7 : 5, 6 : 2, Leyrer (Rapid) in Gasparin (Maribor) : Novak (Ilirija) in Babič (Maribor) 6 : 3, 6 : 3.

Mešane dvojice: Leyrer in Kraus (Rapid) : Zajc Vaso (Atena) in Lirzer (Rapid) 6 : 2, 6 : 1, Hitzl in Hitzl (Rapid) : Loos in Gregorec (Maribor) 6 : 3, 6 : 1, Hitzl in Hitzl (Rapid) : Toplak in Sernee (Celje) 6 : 2, 6 : 4, Leyrer in Kraus (Rapid) : Bergant (Mar.) in Schweinghard (Rapid) 6 : 2, 6 : 1.

SPORT

MARIBOR : ILIRIJA.

Danes se vrši po vsej državi četrto kolo tekmovanja za pokal JNS. Za nas je največjega pomena srečanje obeh vodilnih klubov Ljubljane in Maribora. Enajstotica Ilirije je zadnji čas počivala. Zadnjič je nastopila proti Concordiji in je prav nečastno propadla, od tedaj o moštvi ni ničesar čuti in je njegova forma neznan.

Moštvo Maribora je v dobri formi, to pričajo zadnje tekme proti graškemu Sturm in ljubljanskemu Primorju. Obakrat so Mariborčani dosegli visoko zmago. Tudi topot imajo v srečanju z Ilirijo dosti izgleda, da se plasirajo v semifinale. Na domačem igrišču je Maribor skoro nepremagljiv, imajo pa tudi moštvo, ki je v vseh delih izenačeno in tehnično dobro podkovano. Ilirija bo vsekakor imela težko nalogo in je pričakovati zmage Maribora in to tembolj, ker igra doma.

Dnevne vesti

— **Prihod velike ameriške prijateljice našega naroda.** V Beograd je dopotovala znana ameriška javna delavka in znanstvenica ga. dr. Roza Morton, ki je velika prijateljica našega naroda. Ona je prva Američanka, ki je diplomirala na medicinski fakulteti v Kolumbiji. Med vojno je vršila samaritansko službo v Srbiji.

— **V Škofji Loki** bodo danes nastopili Sokoli. Vabljeni vsi!

— **Velika skupščina Ciril-Methodove družbe** se vrši v Ribnici na Dolenjskem v ponedeljek 8. septembra t. l.

— **Razpis mesta starejšine sodišča v Ribnici.** Ministrstvo pravde je razpisalo konkurz o nameščenju starejšine okrajnega sodišča v Ribnici. Prošnje za sprejem je treba službenim potom vložiti do 30. t. m.

— **Pričetek šolskega leta na drž. trgovski akademiji v Ljubljani.** Dijaki, ki hočejo polagati popravni izpit, morajo vložiti prošnje do 25. avgusta. Popravni izpiti se vrše od 26. avgusta dalje po redu, ki je objavljen na uradni deski. Vpisovanje se vrši 1., 2. in 3. septembra od 9. do 12. ure; vpisovanje za I. letnik v ravnateljstvu pisarni, vpisovanje za II., III. in IV. letnik v učilnici IV. letnika. V I. letnik trgovske akademije se sprejemajo oni učenci, ki so dovršili 4 razrede gimnazije (realne gimnazije, realke) z nižjim tečajnim izpitom ali 4 razrede meščanske šole s končnim izpitom. Učenci meščanskih šol, ki so položili končni izpit samo iz nemškega jezika, oni učenci pa, ki so položili končni izpit z dobrim uspehom, polagajo ves dopolnilni izpit, t. j. iz slovenščine, nemškega jezika, narodne zgodovine z geografijo in iz matematike v obsegu programa III in IV. gimnazijskega razreda. Učenci, ki so dovršili četrti razred gimnazije (realne gimnazije, realke) pred šolskim letom 1929/30., se sprejmejo brez nižjega tečajnega izpita. Ravnateljstvo državne trgovske akademije.

— **Radi slabega vremena** se mestno kopališče v Mednem dne 17. avgusta t. l. zatvori.

— **Opozoritev krojačkam novomeškega okoliša.** Ponovno opozarjamo krojačice in krojaške pomočnice novomeškega okoliša na tritedenski prikrejvalni tečaj za damsko krojaštvo, ki se neprekinjeno prične v ponedeljek 18. t. m. ob 8. zjutraj v predavalnici Rokodelskega doma v Novem mestu. Ker je še nekaj mest prostih, se morejo novi interesi prijaviti še v prvih dveh dneh neposredno v tečaju pri g. predavatelju. Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Ljubljani.

— **Občinstvu in trafikantom v vednost.** Vedno bolj pogosto se dogaja, da kupujoče občinstvo večje množine taksnih znamk in poštinih vrednostnic zahteva od razpečevalcev polovično provizijo, včasih celo več kot nagrado, in če dotični odklanja tako kupčijo, kratkoma zavrnejo nakup, in romajo dalje, dokler ne naletijo na razpečevalca, ki je voljan ugoditi njihovim željam. Odbor Udruženja tobačnih trafikantov resno svari vse take kupce, da v bodoče opuste te zahteve po proviziji, ki zapeljujejo razpečevalce k nezakonitemu dejanju, in se sami radi tega pregrešijo proti obstoječim zakonom. Razpečevalca pa zadene po obstoječem monopolnem zakonu člen 135 kazni, da se mu odvzame dovoljenje za razpečevanje monopolskih predmetov, in po zakonu o nelojalni konkurenci, člen 32, z globo do 15.000 Din in v težkih slučajih tudi z zaporno kaznijo do enega meseca z omenjeno globo. Odbor je odločen proti vsakemu krivicu v splošnem interesu brezobzirno nastopiti in vsakega naznaniti pristojnim oblastim. Nekaj posebno izrazitih slučajev je bil pa primoran že sedaj naznaniti, ker so bili že ogroženi eksistenčni pogoji posameznih razpečevalcev Odbor Udruženja tobačnih trafikantov.

— **Milijonar pred sodniki.** Te dni je bila odgledana že drugi razprava proti milijonarju Svetislavu Joksimoviću in tovarišem, ki so obtoženi radi goljufij še iz leta 1925. Razprava je bila odložena, ker ni bilo prič. Obtoženci so ostali v zaporih.

— **Živa zgorela.** Ko sta Nikola in Mara Maras iz Osijeka delala na polju, so se njuni otroci igrali sami doma. Najmlajša hčerka Mara je zlezla v kup slame, katero je potem njen 9letni brat zažgal. Tako je deklica živa zgorela. Stara je bila 4 leta. Ko so pogasili slamo, so potegnili iz nje samo še okostje nesrečne deklice.

— **Zaradi dveh gosi ga je ubil.** V Sremski Mitrovici so obsodili nekega Petra Jekovića, ki je pred meseci ubil Ranka Gimzulo. Nekega večera je Jeković opazil, da mu manjkata dve goski. Na dvorišču je opazil Ranka, ki se je ravno spustil v beg. Vjel ga je in ga pošteno pretepel. Med tem mu je prinesla žena sekuro, s katero je tat udaril še po glavi. Ranko je bil na mestu mrtve. Jeković je bil obsojen na 4 leta težke ječe.

— **Odda se 6mesečni deček za svoje.** Po izve se v drž. zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani, Lipičeva ulica.

— **Nesreča med Zalno in Mlačevo.** Včeraj ob 6-14 je prišel pod vlak številka 9212, ki pride v Ljubljano ob 7-8, progovni delavec Janez Ferjan, vulgo Primšek. Zadobil je težke poškodbe na glavi in je bil pripeljan v ljubljansko bolnico.

— **Darilo.** Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne v Ljubljani je darovala Novinarskemu društvu v Ljubljani 200 Din. Iskrena hvala!

— **Vreme.** Vremensko stanje se je včeraj nekoliko izboljšalo. V Dravski banovini je nastalo jasnejše vreme. Na Veliki Šmarini je po vsej državi deževalo. Ponekod so bili hujši na-

li, zlasti v Dalmaciji. Barometersko stanje je še vedno nizko ter je barometer včeraj ob 7. kazal: Ljubljana 756,3, Maribor 756, Zagreb 756,6, Beograd 758,8, Sarajevo 759,1, Skoplje 760,6 in Split 757,5. Termometer je včeraj ob 7. kazal: Ljubljana 13, Maribor 12, Zagreb 14, Beograd 14, Skoplje 15, Sarajevo 11, Split 19. Oblačnost je znašala: od 5. do 10. v Ljubljani in Mariboru 10, drugod nižja. Relativna vlaga je bila zaznamovana v odstotkih od 65 do 90, v Ljubljani 90%, v Mariboru 88%. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 16,8, najnižja 12 C.

— **Podpisano podjetje** vljudo naznanja cenj. občinstvu, da je preselilo svojo pisarno iz Vegove ulice na Dunajsko cesto 38 ter se priporoča za nadaljna cenj. naročila. Stavbno podjetje A. Mavrič, Dunajska c. 38.

Aluminijasta

emalirana modra, siva in rjava kuhinjska posoda vedno in v največji izbiri edinole pri tvrdki

Stanko Florjančič

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 35

Točna in solidna postrežba!

Ljubljana

■ **Angleški koncert v Ljubljani.** Prvikrat bomo imeli v Ljubljani slišati angleški pevski zbor iz Londona v sredo 20. t. m. Angleži niso samo trgovci in bankirji, njihova zemlja nam je dala v stoletjih najboljše pesnike in dramatičarje. Angleži so pa tudi muzikalen narod z bogato literaturo, ki sega daleč tja v zgodovino. V marsikateri dobi je bila angleška glasba na višku in prednjačila istodobnim glasbenim umetninam drugih narodov. Na posebnem glasu so bili glasbeniki Shakespeareove dobe. V tem času je bilo napisanih veliko madrigalov, ki jih še sedaj pojejo Angleži z nekim posebnim ponosom. V XVIII. in XIX. veku je bila angleška muzika nekako pod vtisom italijanske, pozneje pa nemške glasbe. V poslednjih desetletjih pa se je zopet osamosvojila in zavzela svoje staro važno mesto. Nekatera dela, morda najznamenitejša, se bodo izvajala na koncertu v sredo 20. t. m. ob 20. uri v Filharmonični dvorani. Vstopnice v Matični knjigarni. Cene običajne koncertne.

■ **Stanovanjska beda nižjih slojev.** V Ljubljani je dokaj stanovanj praznih, toda najemnine so za revnejše sloje previsoke, da bi si mogli najeti taka stanovanja. Zadnji čas je nastala med nižjimi sloji posebno huda stanovanjska beda in dnevno čakajo pred stanovanjskim uradom na magistratu dolge vrste najemnikov, ki prosijo za dodelitev kakenga stanovanja. Mnogo je brezstanovanjcev. Deložiranci bodo primorani stanovati kar na prostem in zopet bomo imeli slike iz šentpeterskega zidu. Včeraj dopoldne bi se morale izvršiti tri deložacije, pa so bile za enkrat odložene.

■ **Umrljivost v Ljubljani.** Od 1. januarja do 5. avgusta je v Ljubljani umrlo 794 oseb. V avgustu je umrljivost znatno padla ter je do včeraj umrlo v Ljubljani 23 oseb. Med umrlimi so tudi tri starke, ki so dočakale dokaj visoko starost. Tako je bila zasebnica Leopoldina Mavsar rojena l. 1849., zasebnica Marija Strnad l. 1852. in vdova trgovca Marija Poženel l. 1814.

■ **Gobe na ljubljanskem trgu.** Na včerajšnjem sobotnem trgu je bilo izredno mnogo lepih gob jurčkov. Kmetice iz smledniške okolice in iz Dolenjske so prinesle več velikih košar gob. Zahtevale so zanje 12 Din kg, a za merico 5 do 6 Din. Tržni odsek občinske uprave bi pač moral ukreniti, da bi se cene gobam nekoliko uredile, kajti znano je, da se prodajajo gobe na deželi, tako na Štajerskem in Notranjskem, po 4 do 6 Din kg. Toliko stane v Ljubljani merica.

■ **Drago žaljenje časti.** Pred sodnikom ljubljanskega deželnega sodišča, kamor spadajo vsi prestopki žaljenja časti, je bil včeraj obsojen neki kmetič, ki je neko žensko iz Škofje Loke zmerjal z raznimi poskomi, zaradi žaljenja časti na 8 dni zapore in 120 Din denarne kazni. Plačati pa bo moral še prav visoke pravdne stroške.

■ **Poličijski drobiž.** Od petka do včeraj opoldne je policija aretirala 4 osebe, med temi nekega razgrajčarja, neko tatice, neko osebo zaradi nedostojnega vedenja in naposled nekega nadležnega berača. Policijski upravi so bile prijavljene 4 manjše tatvine. Neka oseba je bila prijavljena, ker so pri njej našli vojaško puško. Noč je bila mirna, ker je bil prijavljen samo 1 kalilec nočnega miru. Prijavljeni so bili naposled 3 prekrški avtopredpisov, a 9 prekrškov cestnopoličijskega reda.

■ **Razne tatvine.** V Langusovi ulici stanujočemu inšpektorju tobačne tovarne Karolu Hladkemu je bila iz nezaklenjene spalne sobe ukradena srebrna cigaretna doza v vrednosti 400 Din. Tat mu je odnesel tudi žepno uro budilko, vredno 400 Din. Rudolfu Simiču je bilo ukradeno staro obrabljeno kolo, vredno 500 Din. Na Viču bivajočemu hlapcu Andreju Škofu je neznan tat odnesel par novih čevljev, vrednih 120 Din. Tatvine je osumljen neki starejši mož.

Maribor

m **Blagoslovitev nove motorne brizgalne v Studencih.** Danes ob 14. uri popoldne priredi prostovoljno gasilno društvo v Studencih pri Mariboru na robu studeniškega gozda blagoslovitev svoje motorne brizgalne. V slučaju slabega vremena se bo prireditev vršila naslednjo nedeljo.

m **Zakasnitev plače v delavnicah državnih železnic.** Delavstvo državnih železnic v Mariboru prejema še po starem običaju mezde vsakih 14 dni, t. j. vsakega 14. in zadnjega v mesecu. Tokrat pa se je nakazilo baje zaradi odsotnosti nekega uradnika v Ljubljani zakasnilo, kar je izzvalo med prizadetim delavstvom upravičeno razburjenje.

m **Lekarniška služba.** Nočno lekarniško službo ima od poldneva danes do poldneva v nedeljo 24. t. m. Magdalenska lekarna (Savost) na Trgu kralja Petra.

m **Zopet avto v jarku.** V bližini znane Liningerjeve ute med gostilnoma Ferk in Standekar v Pesniški dolini se je v četrtek zvrnil v jarek z gramozom natovorjeni avtomobil, zaposlen pri gradnji novih cestnih bližnjic. Sofer je odnesel zdravo kožo, avto se je pa nekoliko pokvaril.

m **Konkurenca na trgu.** Včeraj je pripeljal neki bolgarski vrtnar iz Čakovca v Maribor veliko množino zelene paprike, neki Dalmatincev pa grozdje. Oba sta napravila domačemu blagu veliko konkurenco ter povzročila padec cen.

m **Neznana utopljenka.** Pri selu Hajdoše v bližini Slovenje vasi v pljuškem okraju so dne 9. t. m. potegnili iz Drave truplo neznanke, okrog 30 let stare ženske srednje veličnosti, podolgovatega obraza, kostanjavih las, širokih ust in brez prednjih zob. Na sebi je imela modro krilo, bele nogavice in čevlje z visokimi petami. Identiteta utopljenke se še doslej ni dala ugotoviti.

Celje

* **Dovoz na kolodvorsko skladišče.** V zvezi z začasno zatvoritvijo Krekovega trga je mestno načelstvo odredilo, da se vrši do nadaljnjega ves dovoz v smeri na kolodvorsko skladišče iz krajev preko Mariborske ceste in Zavodne po Kralja Petra cesti, Glavnem trgu in Slomškovega trga, Kapucinski, Razlagovi in Vrvarski ulici. Vozniki iz Savinjske doline morajo za dovoz uporabljati zvezo Ljubljanska cesta — Dečkov trg — Gosposka ulica ter preko Slomškovega trga dalje do kolodvorskega skladišča. Prazni vozovi se pa vračajo preko Vrvarske in Razlagove ulice, event. Kocenove ulice in Aleksandrove ulice na Kralja Petra cesto. Ulica Matije Gubca je do nadaljnjega zatvorena za vsak tranzitni tovorni promet.

* **Smrt stare Celjanke.** V Spodnji Hudinji je umrla v 69. letu starosti g. Marija Šribarjeva iz znane narodne rodbine Šribarjevih. Pogreb bo danes ob 15. iz Spodnje Hudinje 14 na okoliško pokopališče. Preostali naši sožalje! — V bolnici je umrl 2letni sin čevljarkega pomočnika Srečka Habjana iz Sv. Pavla pri Preboldu.

* **Opozorilo staršem, katerih otroci študirajo v inozemstvu.** Predstojništvo mestne policije opozarja vse starše v mestu, katerih otroci nameravajo v jeseni oditi v inozemstvo na študij, da se z. sedaj pobrigajo za dovoljenje ministrstva trosvete, brez katerega se jim ne more izstaviti pčnega lista. Ker mora dovoljenje priti iz Beograda, traja to delj časa, naj vložijo prošnje že sedaj, da ne bo potem sitnosti pri izdaji potnih listov.

* **Najdbe.** V Matija Gubca ulici se je našel dežnik. V Gaberju so našli delavsko knjižico na ime Marije Obrčkal. Oboje se dobi na policiji.

Rimske Toplice

O veliki poplavi Savinje, ki je prestopila bregove in nosila s seboj tudi ogromno množino okroglega in rezanega lesa, je »Jugoslovan« podrobneje že poročal. Voda je torej nosila les in čevljarski mojster Anton Mlakar in njegov sin Ferdinand pa sta lovila na vodi splavljen les. To je že navada, da ob takih in podobnih poplavih naši ljudje love les, ki ga potem spravijo, da se zgleda odkodovanci, katerim je voda les odnesla. To sta storila tudi zgoraj imenovana in sta potem naložila splavljeni les (hlode in deske) na varnejše, le nekaj sto metrov od hiše oddaljeni, pred vodo zavaranov prostor. Bilo ga je za velik voz v skupni vrednosti za več tisoč dinarjev. Da se naše ljudstvo peča, posebno v tem delu Savinjske doline, s tem poslom, je umevno, ker dobi ob priliki prigrisatve lastnika lepo odškodnino. Ponoči od četrtika na petek pa so neznanzi zlikovci odpravili dobren del lesa na nepoznan način. Po sledi, ki so jo mogli ugotoviti, se je domnevalo, da so ga neznanzi odpeljali s priročnim vozom proti Zidanemu mostu. To je trditve čevljarskega mojstra Mlakarja, ki je pravil, da se je že zjutraj poznala označena sled in stopinje tatov po travi, ko so nakladali les na voz. Poleg tega pa bi sodil, da so zlikovci si morebiti s tem privoščili zlobno šalo in kratkoma zmetali les zopet v vodo. Mlakar, posebno pa lastnik lesa, pa trpita občutno škodo.

Kolesarska nesreča. Na praznik 15. t. m. zjutraj se je dogodila lahka kolesarska nesreča, ki po srečnem naključju ni zahtevala človeške žrtve. Pekovski pomočnik Nande Zupan je s kolesom peljal kruh na Gračnico. Ko je pa privozil na lesen most, ki je od lanskega leta še vedno začasno postavljen in uporaben le za pešpot, se je zaletel s kolesom v neko staro ženko, ki je šla v cerkev k jutranji maši. Nesrečni kolesar je padel s kolesa in podrl ženko, ki je dobila težke poškodbe po obrazu. Njemu samemu pa je le pecivo splavalo po vodi. Sreča v nesreči pa je bila, da se na mestu, kjer je most zelo ozek in poleg tega še brez varne ograje, ni pripetila še hujša nesreča, kajti ni mnogo manjkalo, da nista oba strmoglavila z mosta v naraslo Savinjo.

Gostje, ki so bili na letovišču, postopoma in redno odhajajo, ker jih odganja slabo vreme in hlad. Sicer je še nekaj napovedanih gostov, toda višek sezone je pri kraju. Prihajajo le še nekateri, ki si zažele nekaj mirnih dni oddiha v pomirjenem izvensezonskem času. Kmetje pa tarnajo nad slabim letom, ki ne prizanaša ne v enem ne drugem pogledu. Nekateri so že spravljali pred Gospojnico otavo, pa jim je ta dež skvaril vso košnjo. Letos pač ni prineslo leto vsaj v našem kraju kmetom ničesar dobrega. Kar vidno je opaziti, kako prihaja jesen in kako zamira poslednje poletno sezonsko življenje tudi v kopališču.

Savinja je naplavila sportni čoln rdeče-bele barve in ga zamotala med grmovje. Našel ga je g. Dobočnik, služitelj na Toplici pri Rimskih Toplicah. Lastnik čolna naj se v enem tednu zgasi pri najditelju, kjer bo čoln dobil. Čoln je ves preoblečen z gumijem ter je še dobro ohranjen.

Novo mesto

Stavbeno gibanje je tudi letos dokaj živahno v našem rastočem mestu. Neumorna stavbena zadruga drž. nameštencev je tokom par let postavila na severnem robu mesta pravo pravcato novo mesto. Tudi letos je zgradila več ličnih vil, od katerih je posebno omeniti dvonadstropno g. Silca ob državnih cesti in nje naproti enako vilo g. Grudnika, ki bo do jeseni tudi že pod streho. Šentpeterski žunik g. Vovko si je sezidal nad Krko prav ličen dom, v Kandiji pa kar na veliko zida g. Vesel, ki je letos postavil k dvem svojim stavbam še tretjo dvonadstropno vilo. Trgovce Josip Kobe je dal obrežje Krke ob mostu elegantno lice s spremembo stare brežne hiše v moderno poslopje z obširno ravno streho-verando. Visoka dvonadstropna hiša peka g. Kastelica na Ljubljanski cesti pa bo po dolgih letih slednjič doživela dogotovitev in z njo mnogo pripomogla lepoti glavne mestne ceste kot tudi stanovanjski krizi. Zunanemu licu mesta bo takoj ob vходу vanj dobro služila hiša kmetijske zadruge, ako bi se vendar že ometala in primerne oblekla. Obljublja se to že dolgo, stoji pa »oguljeni stolp« še vedno poleg moderne Pophove tovarne v sramoto sicer ličnemu mestu.

Cenjenemu občinstvu se sporoča, da sprejema zobni atelje v inozemstvu diplomiranega dentista Mirka Mušiča v dr. Gregorčičevi hiši na Ljubljanski cesti vsak dan

**od 8 — 12 ure dop.
in 2 — 6 ure popol.**

ob nedeljah in praznikih pa le od 8. do 12. ure dopoldne.

Obenem se opozarja, da so cene za vse tehnične naprave znatno znižane.

Priporočam se cenj. občinstvu za nadaljno naklonjenost.

MIROSLAV MUŠIČ

konces. zobni atelje

251

NOVO MESTO, Ljubljanska c. 2

Telovadnica nove osnovne šole stoji že nad leto dni dozidana, ni pa še opremljena in urejena za uporabo. Merodajni krogi naj bi poskrbeli, da bo telovadnica vsaj do jeseni povsem gotova in izročena svojem namenu.

Diplomski izpit iz zobozdravništva oz. zobne tehnike je položil na Dunaju tukajšnji konces. zobotehnik g. Mirko Mušič ter si pridobil naslov in pravice dentista. Svoj atelje si je uredil najmoderneje, še celo radio ne manjka. Opozarjamo na današnji oglas in ga priporočamo.

Kamnik

Originalna letoviščarska anketa. Večno se čujejo od strani tujecev in domačinov razne priče in zabavljanja nad kamniški prah in blato, vreme in vremensko hišico, kopališče in gade, poštini lokal in kolodvorsko čakalnico in očitaja, da je za zabavo letoviščarjev v Kamniku slabo preskrbljeno itd. Kamničani in tujsko-prometno društvo so v veliki zadregi: kako naj ustrežejo vsem nezadovoljnejšem? Povsod sama kritika in zabavljanje, pametnih predlogov pa od nikoder. Našla pa se je originalna rešitev tega problema: povprašajmo, kaj pravijo naši letoviščarji! Tujsko-prometno društvo bo zato skušalo po možnosti vprašati vsakega letoviščarja, kaj bi bilo po njegovem mnenju treba storiti, da se Kamnik povzdigne v tujsko-prometnem oziru. Na podlagi prejetih odgovorov bo društvo skušalo po možnosti ugoditi vsem željam in predlogom letoviščarjev za prihodnjo sezono. To je tudi edino prav: letoviščarji sami naj povedo, kaj jim ni prav in česa pogrešajo v Kamniku in vse nerednosti se bodo lahko likvidirale »doma«, ne pa da se raznašajo okrog po časopisju in odkrivajo svetu.

Ali še ne bo konec dežja? Tako se vsak izprašuje. V sredi pasjih dni smo, a mesto vročine imamo, dan za dnevom dež. Letoviščarji so nezadovoljni, kopališče se ne more dograditi. Višek letošnjega deževnega poletja pa je bil gotovo v noči od srede na četrtek. Celo noč je lilo kakor iz škafa, vmes pa grmelo in traskalo, da je bilo strah. Hudourniki so nanesli na ceste cele kupe blata in gramoza, Bistrica in Nevljica pa sta tako narasli, da bi kmalu dosegli rekord iz l. 1925. Nevljica je že pred polnočjo odnesla pri novem kopališču zasilno brv za prehod delavcev in kopalec, zjutraj pa je bilo že toliko vode v strugi, da se je razlila po travnikih in celo po cesti pod Starim gradom. Škode pa hvala Bogu ni napravila.

Kamniški pevci v radiu. V ponedeljek zvečer nastopi pevsko društvo »Gorenjci« v ljubljanskem radiu z istim programom, kakor so ga izvajali na koncertu v Kamniku dne 2. t. m.

Andrej Zmave, Maribor.

Glavni vzrok vinske krize v Jugoslaviji

Od mnogih vzrokov vinske krize v kraljevini Jugoslaviji naj navedemo samo nekatere, ki veljajo vobče kot najglavnejši in katerih ne moremo prezeti, niti nikoli dovolj naglasiti.

Po statistiki iz uradnih virov znaša povprečna vinska produkcija Jugoslavije približno 4 milijone hektolitrov, t. j. na leto in glavo prebivalstva naše države le kakih 30—35 litrov, tedaj komaj $\frac{1}{4}$, odnosno $\frac{1}{5}$ tiste količine vina, katero popije »preračunano na glavo« prebivalstvo Francije (140 l), oziroma Italije (100 l) redno vsako leto. V teh deželah tvori vino zdravo ljudsko pijačo, ne da bi bilo tamkaj videti radi tega več neredno vinjenih ljudi kot na primer pri nas; baš nasprotno, da si je povprečni vinski konsum v Jugoslaviji razmeroma prav neznačen. Potrošek vina na leto in glavo pa znaša namreč v Jugoslaviji namara le nekaj nad 25 l in še dalje pada. Nadprodukcija je zato pri nas občutna in se giblje nekako med $\frac{1}{2}$ in 1 milijonom hl, a ni normalen pojav.

Trenutno socialne in gospodarske razmere najširših slojev jugoslovanskega prebivalstva ne dopuščajo, da bi bilo vino pri nas ljudska pijača za redno zmerno uživanje, kakor n. pr. v Italiji in Franciji, kjer se je konsum vina po svetovni vojni celo dvignil; kajti sicer bi morali domačo vinsko produkcijo potrožiti in počeštvoriti, da bi ustrezala normalnim zahtevam konsumentov širom vinorodne domovine, ali pa bi morali vino uvažati.

Že leta 1927. smo napisali v mariborskem mesečniku »Naše gorice« na strani 121. med drugim tudi tole: »Radi socialne in gospodarske bede popije naš jadrnik svojo »letno porcije« kar v 12 obrokih in je na leto dvajsetkrat, ali — in to je značilno — vsak mesec enkrat vinjen. Naši najzmernejši vinopivci pa posrkajo dnevno s pridom četrta litra, t. j. na leto okroglo 100 l zdrave vinske kapljice, se pri tem do visoke starosti dobro počutijo, so duševno in telesno izredno produktivni, a nikdar — pijanici. Koliko sramote in stvarno neuteleljih občutkov bi nam bilo prihranjeno, ako bi bolj ugodne socialne in gospodarske razmere tudi pri nas omogočale tako pametno, trezno splošno uživanje tega zlahknega proizvoda, sadu vinske trte, ki je na vek in veke vir moči in energije, odganjalec skrbi, plamenir vr fantazije, zdravilni balzam pri boleznih in hiranju, življenjski ogenj v visoki starosti. (Naše gorice 1930, stran 11.).

Nadaljni glavni, če ne največji vzrok vinske krize tvori previsoka, v raznih pokrajinah pa neenakomerno obdačenje tega vendar pristnega kmetijskega pridelka, vina, predvsem trošarina na vino, ki dosega čisto 100 in več % od prodajne cene pri vinogradniku. Neizogibna posledica tega je ogromna podražitev vina in oviranje vsega vinskega prometa.

K temu se pridružijo previsoke režije vinskih točilnic, katerih je mnogo preveč in ki navzlic razmeroma visokemu nametu na nabavno vinsko ceno večidel vendarle težko izhajajo, kar baš povzroča premajhni vinski promet posameznih točilnic, po drugi strani pa še nadaljnje nazadovanje vinskega konsuma.

Točilce — kakor privatni kupec — mora vse vinske davščine plačati takoj ob prevzemu kupljenega vina, radi česar dokupuje vino postopno in po manjših partijah, samo bolj za sprotje, vinogradniku in vinotičarju pa vino obleži v kleti in se radi čisto še pomanjkljivega kletarstva pri povprečnem vinarju ter slabo razvitega modernega vinarskega združništva raztepa ali celo kvari. Pri vsem tem pa je najbolj žalostna ugotovitev, da se vse vinske davščine porazno odražajo v usodnem nazadovanju vinskih cen pri producentu: čim višje so davščine, tem manj dobiš za svoj v znoju spravljeni vinski pridelek, ker jih v današnjih razmerah ne moremo odvaliti na konsumenta, kakor so stari politični demagogi pri brezglavem povlečanju trošarine vede krivo učili.

Pivo — čeprav produkt kartelirane bogate industrije malo ljudi — je razmeroma mnogo manj obdačeno in z visoko uvozno carino čezmerno zaščiten, tako, da na kak uvoz industrijske pijače, piva v kompenzacijo za izvoz kmetijskega pridelka, vina, ne moremo niti misliti, brezalkoholne industrijske pijače, h katerim tu ne pristevamo pristnih groznih sokov, so pa sploh domala brez izjeme oproščene trošarine.

Internacionalni protialkoholni pokret, ki po vsem svetu tekmuje v bolestni pretiranosti in prenapetosti na kvar kmetijstvu in zdravju narodov, a v brezmejno koristi brezvestni mednarodni spekulaciji, je, kajpak, tudi celokupnemu jugoslovanskemu gospodarstvu neizmerno škodljiv.

Naš vinski izvoz je minimalen in še neprestano nazaduje navzlic takimenovani izvozni premiji po 1 Din od litra izvoženega vina. Zanj nismo nič žrtvovali in nismo v uvoznem inozemstvu prav nič pokrenili po zgledu drugih izvoznih držav, n. pr. Madjarske.

Produkciji stroški osobito v severnih vinskih okoliših s pretežno kvaliteto vinsko produkcijo, koder so najtežavnejše in za druge kulture iz večine čisto nesposobne terenske razmere, so visoki in jih višji izkupički, katere včas za finejša vina dsežejo, ne morejo kriti ker je ves vinski promet v tuzemstvu prilagoden konsumnim zahtevam po cenejših, povrhu samo mladih, nezrelih vinih. Vse vinarske potrebe so pa neprimerno drage in povisuje produkcijske stroške do neznosnosti, kar velja prav tako za vse druge kmetijske potrebščine.

Veliko skrb povzročajo vina od nesrečnih samorodnic (križank, hibrid), ki tvorijo znaten del — baše nič manj kot okroglo 30% — jugoslovanske vinske produkcije. Veliko pomoč v javnem interesu pričakujemo od najnovejših odločnih zakonitih ukrepov v svrhu popolnega iztrebljenja takih, občestvu kvarnih trsnih nasadov, pa tudi od novega enotnega vinskega zakona, ki je dobil veljavo 18. junija 1930. in bo skušal poravnati slabe posledice deloma zelo utemeljenega nezaupanja glede na pristnost pijače, imenovane vse povprek vnoce, se morajo korenito in brezobzirno odpraviti v duhu poštenosti, pravičnosti in zakonitosti.

Velpomembna in dalekosežna je pobuda di-

rektorja inž. Mohorčiča v letošnji aprilski številki »Naših gorice«: »Najbolj idealno bi bilo, ako bi imele vse države enoten vinski zakon. To bi v veliki meri omililo tudi občo vinsko krizo, ker bi skupni enotni vinski zakon onemogočil marsikatero trdoto, ki jo morejo čutiti na lastni koži vinogradniki baš radi neenakosti vinskega zakonodajstva«.

K vsemu pride okolnost, da je svetovna vinska produkcija v poslednjih letih močno narasla, od kakih 150 na najmanj 170, torej za dobrih 20 milijonov hl, socialne in gospodarske razmere pa so se povsod vobče poslabšale, radi česar tudi mnogokje drugod vino ne more tvoriti zdrave ljudske pijače za pametno redno uživanje, ne oziroma se n. pr. na zloglasno ameriško prohibicijo, ki je za bogato svetovno veletrgostništvo življensko vprašanje. Zato konsum vina celo za pravo potrebo z redkimi izjemami vsepovsod pada in je nadprodukcija po vsem vinorodnem svetu večje ali manjše zlo. Vinska kriza je torej svetovna, že od davnaj mednarodno toda, žal, še čisto nerešeno vprašanje.

Vinarstvo Jugoslavije bi bilo mogoče še silno povečati in razširiti, kar pa bi obstoječo vinsko krizo v tej sicer odlični vinorodni državi z več milijoni pridelnega vinarstva prebivalstva radi označenih neugodnih splošnih razmer samo še poostriilo. Zato bi bila vsaka akcija v tem pravcu zgrešena.

K prav tehtnim vzrokom neprestano še naraščajoče vinske krize v Jugoslaviji pristevamo po vsej pravici tudi skoroda popolno neorganiziranost in domala popolno neorjektivnost naših izbeganih kmetijskih vinogradnikov v njihovih lastnih stanovskih in gospodarskih zadevah.

Mnogo si obetamo sicer od modernih vinar-
skih združenj, katerih pa — razen par res iz-
borni uspehi poskusov zlasti v predvojni Sr-
biji — nimamo niti jih tako kmalu ne bomo
mogli imeti v takem številu, da bi dovolj iz-
dalo. Toda tudi najboljše zasnovano vinar-
sko združništvo ne bi moglo vinske krize hipoma
odpraviti. Treba je najprej odpraviti nadvse
škodljivo, pogubno zmešnjavo s trsnimi vrstami,
ki omogoča smoteno velikopotezno racionalni-
ziranje, tipiziranje, standardiziranje vinske
produkcije. Baš ob obnovi vinogradov je nujna po-
treba, hkratu pa naša dolžnost, da tudi na to
mislimo: na določitev čim bolj obsežnih vinar-
skih okolišev kot gospodarsko-sorodnih enot z
najbolj ustrežajočo trsno vrsto po vsej Jugo-
slaviji, katero temeljno gospodarsko načelo je
tu pa tam v drugih državah že od nekdaj uve-
ljavljeno v največjo korist tamkajšnjemu vin-
skemu gospodarstvu. O tem bomo napisali več
ob drugi priložnosti.

Velik uspeh našega perutninarstva v Londonu

(Izjava dr. Prohaska našemu poročevalcu.)

Beograd, 15. avgusta. I. Včeraj se je vrnil iz Londona načelnik pri poljedelskem minist-
stvu dr. Ljudevit Prohaska, ki je skupno z
inspektorjem pri banki upravi v Ljubljani g.
Zidanškom in veterinarjem v Kuli g. Petru-
šičem zastopal našo državo na svetovnem ži-
vinorejskem kongresu, ki se je vršil v Londonu
in ki je trajal od 22. do 30. julija. Za »Jugoslo-
vana« je dal načelnik g. dr. Prohaska vašemu
dopisniku naslednje izjave:

»Naša država se je udeležila živinskega kon-
gresa v Londonu predvsem iz dveh ozirov. Pr-
vič je priredila v okvirju razstave, ki se je vr-
šila v kristalni palači povodom tega kongresa,
informativno razstavo, drugič pa razstavo iz-
branih kokoši domače, štajerske pasme. Poleg
tega so se seveda delegati naše države udele-
žili vseh sej kongresa samega. Končno so ime-
li nalogo, da posvetijo vso svojo pažnjo reno-
miranim angleškim podeželskim farmam, ki
gojijo jockshirsko prašičjo pasmo. Na račun
naše države so delegati kupili na teh farmah
27 velikih in srednjih belih jockshirskih pra-
šičev, ki se bodo porazdelili med naše živino-
rejske izbirne postaje.«

Na vprašanje vašega dopisnika, »s katerimi
poglavitimi vprašanji se je bavil kongres?«
je g. načelnik odgovoril:

»Na kongresu so zastopniki posrednih držav
razpravljali o metodah, ki naj se uvedejo za
čim boljše konzerviranje jajc, o potrebi po čim
večji izpopolnitvi izvoza jajc, o standardizira-
nju perutnine, o vprašanju, kako naj se perut-
nina obvaruje kužnih bolezni, in o drugih. Na-
ši delegati so stalno in vneto posegali v raz-
pravo. Sklepi, ki jih je kongres sprejel glede
posrednih vprašanj, so zelo pomembni in polje-
delsko ministrstvo bo zastavilo vse svoje sile,
da se bodo ti sklepi tudi pri nas v resnici in do
zadnje potankosti izvedli. Na poziv italijanske
vlade je kongres sklenil, da se bo prihodnji
kongres vršil v Rimu leta 1932.«

Vaš dopisnik je stavil načelniku g. dr. Pro-
haski še to-le vprašanje: »Kakšno zanimanje
je izzvala naša razstava?«

»Za našo informativno razstavo so se ljudje
zele zanimali. Posebno so Angleži poizvedovali
po metodah, po katerih se je naše perutninar-
stvo od lanskega leta dalje tako zelo izpopol-
nilo. Povpraševali so po pasmah, ki jih uvaž-
amo, po centrih, katere oskrbuje naše poljedel-
sko ministrstvo s plemenskimi kokošmi. Veli-
ko je bilo njihovo zanimanje tudi za organizaci-
jo naših perutninskih selekcijskih združenj in
za zajedno sodelovanje poljedelskega in pro-
metnega ministrstva glede preskrbovanja manj-
ših železniških postaj in čuvajnic ob železni-
ških progah s plemenskimi kokošmi.

Naša razstava štajerske kokošje pasme, ki se
goji na farmi gospe Marije grofice Herberstein
v Velenju, je bila zelo pomembna zaradi lepe

zbirke izbranih jaje in zaradi kokoši z belimi
nogami, za katere se angleški perutninarji naj-
bolj zanimajo. Večina ostalih držav, ki so v
kristalni palači razstavile kokoši svojih najbolj-
ših pasem, so razstavile kokoši, ki so imele le
rмене, črne in sive noge.

Na razstavi smo se mogli prepričati, da se
razvija naše perutninarstvo v pravi smeri, in
veliki uspeh, ki smo ga dosegli v Londonu,
nam daje novih sil, da posvetimo še večjo
pažnjo goji naše perutnine.

Poizvedovali smo ob tej priliki tudi po mož-
nostih izvoza našega mesa v Anglijo ter smo se
zanimali za kakovost suhega in prekajenega
mesa, ki ga rabi angleški trg.

Poleg naše uradne delegacije so se udeležili
kongresa tudi nekateri zasebniki iz naše drža-
ve. Za farmo Nj. Vel. kralja je kupil general
Rajkov na londonski razstavi krasen kokošji
eksemplar. Naša delegacija je bila v gosteh
pri angleški vladi. Naš poslanik g. dr. Gjurić pa
se je v vsakem oziru potrudil, da bi bilo na-
šim delegatom pa tudi ostalim jugoslovanskim
udeležencem londonskega kongresa čim bolj
postrženo, ter je ob koncu priredil njim na
čast svečan banket.«

Čilski soliter bo cenejši

Kmetijska družba nam sporoča:

Družba proizvajalec čilskega solitra v re-
publiki Čile v Južni Ameriki dela že več let na
tem, da poceni dušično umetno gnojilo čilski
soliter v toliko, da bo v skladu s splošnim pad-
cem cen kmetijskih pridelkov. Še pred štirimi
leti se je cena tega gnojila v Jugoslaviji pri
vagonem odjemu gibala okrog 520 Din za
100 kg; od tedaj nadalje je pa postopoma pa-
dala, dokler ni letošnje pomladi dosegla pri va-
gonskem naročilu ceno od 280 Din na Sušaku.

Dne 17. julija t. l. je omenjeno društvo ob-
javilo svoje nove cene za bodočo gnojilno sezo-
no 1930/31. Po tem razglasu se bo oddajal soli-
ter v vagonskih količinah najmanj 10.000 kg,
postavljen na postajo Sušak, po naslednjih ce-
nah za 100 kg:

V mesecih:	Din 252.—
julij — september 1930	> 255.—
oktober 1930	> 257.—
november 1930	> 260.—
december 1930	> 262.—
januar 1931	> 265.—
februar — junij 1931	> 265.—

Te cene v dinarjih so izračunane na podlagi
današnjega tečaja angleškega funta in se even-
tuelno neznatno spremenijo, če bo funt porastel
ali padel. — Iz tega je razvidno, da stane to
velevažno dušičnato gnojilo skoro za polovico
manj nego pred štirimi leti.

Čilski soliter se da v manjših količinah uspe-
šno trošiti tudi jeseni na ozimino. Jesenske ce-
ne zanj so pa tako nizke, da razlika od Din 13

Ako želite kupiti
na
obroke
obrnite se na
KREDITNO ZADRUGO
BETAJLNIH TRGOVCEV
r. z. z. o. z.
v Ljubljani
Cizaletova 1 (zr. sod.)



Kokošje perje
fino belo 20.—, fino
mešano 12.—, debelo,
krila in rep po 4.—
Din kg fco Sunja po-
šilja povzetjem **Ciril**
Zagar, Sunja. 250

Absolv. ekonom
z večletno prakso in
dobrimi spričevaji iz
mesta na veleposestvu.
Ponudbo pod »Vele-
posestvo« na upravo
Jugoslovana, podruž-
nica Maribor. 248

lahko krije obresti od kapitala, ki ga kmet že
pri jesenskem gnojenju vloži. Tako je kmeto-
valcem in kmetijskim korporacijam dana pri-
lika, da si lahko že jeseni nabavijo potrebno
količino solitra, četudi ga bodo trošili šele spo-
mladi.

Da bi bili kupci solitra obvarovani od mo-
rebitnega poznejšega padca cen, jim je Društvo
s posebnim določilom zajamčilo pravico, da se
okoristijo najnižjih cen. To določilo se glasi:
»V primeru, da bi Društvo proizvajalec čil-
skega solitra znižalo od danes nadalje do 30.
junija 1931. l. uradne cene čilskega solitra v
Jugoslaviji, kakor so objavljene 17. junija
1930., je do nove odredbe obvezano, da vse
svoje dobavne sklepe med 1. junijem 1930
in 1. junijem 1931 popravi po novih cenah. To
znižanje cen bo veljalo tudi za dobave, izvr-
šene že pred objavo najnižjih cen. Radi for-
malnosti si pa Društvo pridržuje pravico od
dne, ko bo smatralo to za umestno, prenehati
v svojih sklepih s tu navedenim jamstvom.«

Potemtakem vsak večji kupec čilskega soli-
tra lahko zahteva od prodajalca, da se to dolo-
čilo vpiše v sklepno pismo, da se pri morebit-
nem padcu cene more z njimi okoristiti.

Gospodarske vesti

× Takse na kartoteke oz. kontne listke in
journale kartotečnega kopirnega knjigovodstva.
Finančni minister je odobril, da se neglede na
določbe taksnega pravilnika št. 167, plačujejo
takse z uničevanjem kolkov na prošnji, naslov-
ljeni na Davčno upravo. Izgleda, da je stvar
praktičnejša ko lepljenje na posamezne liste.
Pa kaj pomaga, ko dobiš sedaj od Davčne upra-
ve pleg uničenja kolkov na prošnji, na vsak
vsak posamezni list še štiri žige in eden pod-
pis. Vsaka trdka predloži običajno na enkrat
1000 do 2000 listov. Uradnik, ki ima posla z
žigovanjem, mora v tem slučaju pritisniti 4000
do 8000 žigov in poleg tega se mora še 1000 do
2000 krat podpisati. Kako zamudno delo je to,
leži na dlani. Ali ne bi bilo mogoče doseči eno-
stavnjše pslovanja v interesu strank in drž.
uprave same?

* Komisije za kontrolo izvoza sliv. V polje-
delskem ministrstvu so dovršili pravilnik za de-
lo komisij, ki naj odobravajo izvoz suhih sliv
in pekmeza iz naše države. Te komisije bodo
postavljene v najkrajšem času. Delovale bodo v
izvoznih središčih.

× Letošnja žetev. Mednarodni poljedeljski
inštitut v Rimu objavlja cenitev letošnje žetve
na podlagi poročil, ki so prispela za stanje
1. julija 1930. V splošnem se je stanje napram
mesecu maju povsod znatno poslabšalo. Za
severno polovico zemeljske oble se napove-
duje zvišana žetev pšenice in rži, zmanjšana
žetev pa za ječmen in oves. Za južno zemeljs-
ko oblo so cenitve povsem nasprotujoče. Za
Avstralijo se napoveduje rekordna žetev. Za
Ameriko so poročila v zadnjem času precej
skeptična.

Borzna poročila

dne 16. avgusta 1930.

Devizna tržišča.

Jugoslovans ekborze deviz in papirjev danes
niso poslovale. Na ljubljanskem tržišču so se v
prostem prometu imenovali sledeče ntacije:
Amsterdam 22.70, Berlin 13.4575, Bruselj 7.7868,
Budimpešta 9.884, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9),
Dunaj 794.68—797.68 (796.18), London 274.44,
Newyork 56.23, Pariz 221.60, Praga 167.13.

Curih, 16. avg. Beograd 9.125, Pariz 20.215,
London 25.0425, Newyork 514.075, Bruselj 71.90,
Milan 26.925, Madrid 54.90, Amsterdam 207.125,
Berlin 122.795, Dunaj 72.65, Stockholm 188.20,
Oslo 137.85, Kopenhagen 137.85, Sofija 3.725,
Praga 15.25, Varšava 57.75, Budimpešta 90.29.

Žitna tržišča.

Nvi Sad, 16. avgusta. Pšenica: 79/80 kg,
baška 172.5—175, gornjebaška 175—177.5, ban.
lisa šlep 175—177.5, ban. Bega šlep 172.5—175,
gornjebaška 170—172.5, južnobanaska 162.5
—165, sremška, slav. 78 kg, 160—162.5. Oves:
baški, sremški 142.5—147.5. Otrobi: baški,
sremški, ban. 95—100. Vse ostalo neizpreme-
njeno. — Promet: pšenica 90.5 vagonov, oves
1, ječmen 6.5, koruza 56.5, moka 23 vagonov. —
Tendence: prijazna.

„DUNAV“
-- Zavarovalna delniška družba v Zagrebu --
Podružnica v Ljubljani
Šelenburgova ulica 3
Telefon 24-05

Zavaruje

po najugodnejših pogojih proti škodam: vsled
požara, vlopske tatvine, razbitju stekla, trans-
porta, nezgod in zakonitega jamstva. Prevzema
tudi zavarovanja avtotaksa, avto-jamstva ter
sklepa življenjska zavarovanja vseh vrst z in
brez zdravniške preiskave za slučaj doživetja
in smrti, otroška in štedilna zavarovanja po
najmodernejših kombinacijah in cenih tarifih.
Police naše družbe sprejema ministrstvo vojne
in mornarice kot kaveljo pri ženitvi gg. oficirjev.

**Vsa potrebna pojasnila so na razpolago pri vseh naših
glavnih in krajevnih zastopstvih**

Sokolstvo

Br. dr. Lazar Car

Odlčni in zaslužni sokolski delavec br. dr. Lazar Car je slavil letos svojo 70. letnico. Br. dr. Car je bil starosta predvojne hrvatske Sokolstva in je vedno propagiral edinstvo Srbov in Hrvatov. Seveda je bil radi svojega prepričanja med vojno preganjan ter je moral celo v ječo. Po vojni je nadaljeval svoje delo v istem smislu ter je dočkal oživetvenje svojih sanj: ustanovitev Jugoslovanskega Sokolskega Saveza. Na Saboru v Novem Sadu 1. 1919 je bil izvoljen za podstarosta našega Sokolstva, 1. 1922 pa za podstarosta češkoslovaško-jugoslovanskega sokolskega Saveza. Ze pred vojno je bil podstarosta Zveze slovanskega Sokolstva. Pri izstopu hrvatskih Sokolov iz Saveza je br. dr. Car ostal zvest jugoslovanski ideji. Br. dr. Car, ki je globoko veren katoličan, se je vedno energično zavzemal za sposlovanje verskih čutov v Sokolu. Br. dr. Caru čestitamo k njegovi 70. letnici, ki je tudi 45. letnica njegovega sokolskega dela z željo, da bi bil še dolgo ohranjen Sokolstvu čvrst in čil.

valk iz sokolskih redov. Tudi najboljši skakalci so skoraj brez izjeme, ali pa so bili, odlični telovadci na orodju. Za primer naj navedemo samo to, da je bilo med 30 juniorji »Jadrana«, ki so bili letos na tekmah v Ljubljani, 27 Sokolov.

Vse to so dejstva, ki bi jih moral upoštevati sokolski savez, župe in društva in posvetiti planju več pažnje ko dosedaj.

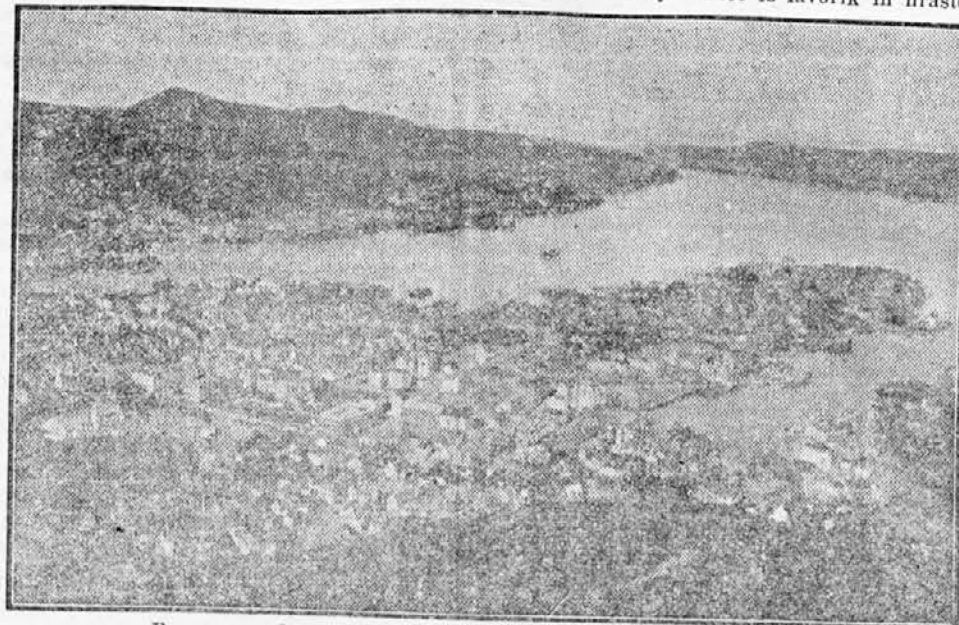
Sokolski glasnik

Izšla je 19. št. Sokolskega Glasnika, ki prinaša na prvem mestu pisma ČOS in sicer zahvalo za krasen sprejem češkoslovaških Sokolov v Beogradu in naznanilo o stipendijskem mestu br. Maleja v prednjaški šoli ČOS. Dr. Vladimir Belajčić piše o zletu v Beogradu. Članek o br. dr. Lazaru Caru poroča o njegovi 70. letnici. Dr. E. Mejak: Omladina in Sokolstvo. B. Hoppe: Razgraničenje žup. Lj. R. Novaković: Vzgoja vojaka in državljana v nacionalnem sokolskem pogledu. J. Špicar: Dramatične predstave v sokolskih društvih. List pri-

Ljubljančani na poti v polarne kraje

Letošnje ekspedicije na Spitzberge se je udeležilo tudi 6 Ljubljančanov. Šef meteorološkega zavoda naše univerze gosp. dr. Oskar Reya, ki je z ostalimi 5 Ljubljančani na poti na Spitzberge, je poslal za »Jugoslovana« sledeče zanimivo pismo o prvi etapi potovanja v polarne kraje.

Skager Raka, so se Nemci spomnili padlih žrtv, ki so padle v pomorski bitki 30. maja 1915 med nemškim in angleškim brodom v teh vodah. Luteranski pastor je imel nagovor in godba je zaigrala nek žalni koral, a kapitan je vrget v morje venec iz lavorik in hrastovih



Bergen, za glavnim mestom Oslo največje mesto Norveške.

Bergen, 11. avgusta.

Kakor vsako leto, tako je tudi letos privedla Hamburg-Južno-ameriška paroplovna družba izlet na polarne otoke Spitzberge. Za izlet je bila določena najprej ladja »Monte Cervantes«, ker pa se je ta potopila blizu Chilenske obale v Južni Ameriki, je družba določila drugo ladjo iste velikosti, in sicer »Monte Olivia«. Zunanji izgled je prikazan na priloženi sliki. Ladja ima 17.000 ton in 20.000 ton izpodrinjenja vode. Pogon se vrši z nafto. Celotna posadka obsega 207 mož.

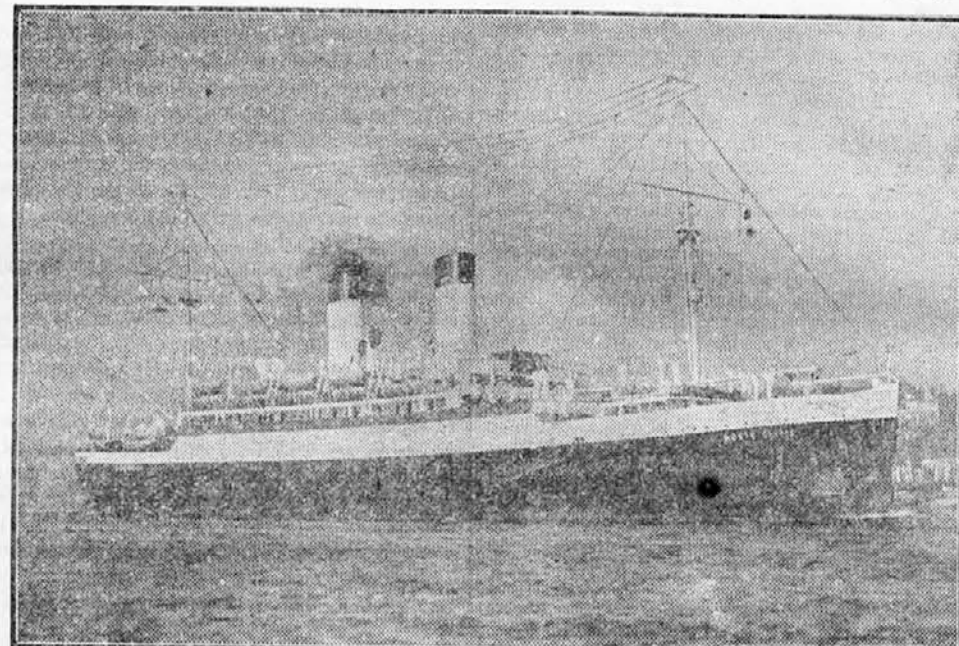
Odrinili smo 9. avgusta ob 4. popoldne iz Hamburga. Priložena slika prikazuje oni del luke v Hamburgu, kjer se vrši vkrcavanje samo za ljudi. V celem je potnikov okrog 1400 iz različnih držav Evrope, nekaj je tudi Američanov. Prevladujejo seveda Nemci in Avstrijci, vendar je zelo mnogo tudi Čehov. Od Jugoslovancev nas je točno 10, in sicer 6 Ljubljančanov in 4 iz Karlovca. Radi tega vihra na jaboru tudi naša trobojnica.

Življenje na ladji je zelo prijetno in komodno. Potniki se razlikujemo med seboj le po prenočiščih. V družabnem življenju in v hrani pa smo si vsi enaki. Hrana je dobra in zadostna. Priložena dva jedilna lista v obliki razgledni-

vejic ter nemškim trakom. Nato je godba zaisirala nemško himno »Deutschland über alles«, ki so jo Nemci istočasno navdušeno peli. Objektivnega potnika je morda ta svečanost neprijetno dirnila, ker se ni nihče spomnil angleških žrtv, ki jih je bilo več kot nemških. V splošnem je bil žalosten trenutek, vendar pa nas je zopet poživila godba s koračnico »Alle Kameraden«.

Pred večerjo je še držal nek profesor dr. Brandt geografsko predavanje o severnih krajih. Med drugim nas je opozoril na dolžino dneva. Sonce je sinoči zašlo šele ob pol 9. in smo ob 9. še prav lahko čitali na krovu. Čim severneje prihajamo tem daljši postaja dan.

Danes zjutraj ob 6. smo prispeli v Bergen. Potovali smo torej od Hamburga do Bergena 38 ur. Bergen je v Norveški za glavnim mestom Oslo, drugo največje mesto. Ima 65.000 prebivalcev, sijajno luko in se bavi predvsem z izvažanjem lesa, nikla in rib. Priložena razglednica prikazuje panoramo, posneto s hriba Floien. Ta hrib je visok kakor naša Šmarna gora in do vrha ima žično železnico. Na vrhu je restavracija in prodajalnica različnih spominkov. Vse je na Norveškem zelo drago. Na primer za malo pivo plačaš 60 örov, to je osem



Potniški parnik »Monte Olivia«, na katerem potujejo Ljubljančani na Spitzberge.

ce povesta kvaliteto naše prehrane. Na krovu sta dve godbi, na pihala in na lok. Prva svira ob slavnostnih prilikah, kakor pri prihodu in odhodu iz luke ter vsako jutro ob pol 7. uri budnico. Druga pa udarja takt plesalcem zvečer v družabni dvorani od 9. do 12. Nadalje je na ladji knjižarna, ki prodaja predvsem vodiče in geografske karte Norveške in polarnih krajev. Na drugem koncu zopet prodajajo vse foto - potrebščine in razglednice. Ne manjka niti trafike, niti kantine, niti brivnice. Imajo celo likalnice za hlače, da bi gospodje in gosposi jih ne prišli pomečkani na promenadni krov. Da se ob tej priliki sklepajo nova znanstva in tudi že sklenjena zopet podvzajo, mislim, da mi ni treba omeniti. Na ladji je radio-postaja, ki nas stalno obvešča o vseh svetovnih dogodkih. Če želi kdo domov brzojaviti, lahko to stori, vendar je zelo drago. Vse se plačuje v nemškem denarju; zato imamo tudi menjalnico.

V nedeljo 10. avgusta smo prisostvovali dvem mašam, katoliški in luteranski. Plesno dvorano so pretvorili v kapelo in najprej je čital katoliški, potem luteranski duhovnik. Pri obeh mašah je svirala godba na pihala nabožne pesmi, peli pa smo vsi potniki v koru. Po obeh mašah sodeč prevladujejo katoličani. Seveda ni manjkala pridiga, vendar ni bila dolgočasna, ampak globoko zamišljena, predvsem katoliška.

Popoldan smo imeli žalno svečanost. Ko je ladja okoli 5. popoldan v nedeljo plula preko

dinarjev. 1 norveška krona ima 100 örov in je enaka 15 dinarjem. — Na vrh hriba se voziš morda 10 minut in plačaš 1 krono itd.

Danes ob dveh popoldan odpotujemo dalje in prihodnja štacija bo Fjord Molde, o čemer bom poročal v naslednjem pismu.

R. O.

Šah

VIII. kolo nacionalnega amaterskega turnirja v Vel. Bečkereku.

8. kolo je bilo zelo važno. Prvič radi borbe Nedeljković-Gabrovšek, drugič radi partije Aćunović-Hegediš. Zanimanje za prvo partijo je bilo ogromno. Nedeljković kot beli je otvoril z Retijem. Hoteč zadovoljiti se z remisom je menjal dame. Pri tem pa je razvil nasprotnika. V 16. potezi je Gabrovšek s krasno potezo osvojil kmeta pri boljši poziciji. S precizno igro je nato kot prvi porazil Nedeljkovića. Partija Aćunović-Hegediš je ostala prekinjena v jasni remis-poziciji. Schreiber je porazil Putnika. Boglihy je dobil proti ing. Straussu. Dr. Aleksid je dobro dobil proti Puškašu, Herbatin-Heklay sta remisirala.

Stanje po VIII. kolu: Nedeljković, Gabrovšek 7, Hegediš 6 (1), Schreiber 6, Aćunović 5 (1), Dr. Aleksid 5, Heklay 4 in pol, ing. Šiprak 3 in pol, Herbatin, ing. Strauss 3, Boglihy 2 in pol, Puškaš, Putnik 1, Petrović pol.

Agatirajte za »Jugoslovana«!

Plavanje v sokolskih društvih

Sokolski sistem obsega vse telesne vaje, ne le orodno telovadbo in proste vaje, ampak tudi lahko atletiko, borenje, smučanje, veslanje, kolesarenje itd. Ravnotako tudi plavanje. Sokolska vzgojna metoda, ki zahteva vsestransko telesno vadbo, mora priznati plavanju odlično mesto v sokolskem programu zaradi njegove velike fiziološke in praktične vrednosti in zaradi ogromnega upliva na razvoj duševnosti. Plavanje je telesna vaja, pri kateri krasno deluje vse mišičevje, pluća in srce; njegovo vrednost stopnjuje še blagodejni upliv sonca, zraka in vode. Tudi praktična vrednost plavanja nam je takoj jasna, le ako se spomnimo, koliko je že ljudi utonilo vsled neznanja plavanja. Odličen upliv na razvoj duševnosti nam je razumljiv, ako pomislimo, kako raste človeku samozavest z obvladanjem mokrega elementa, koliko pridobi v borbi z njim na žilavosti, vztrajnosti, hrabrosti in bojevitosti. Z eno besedo torej: plavanje je najidealnejša telesna vaja.

Poglejmo sedaj v naša sokolska društva. Akoravno imamo plavanje v našem sokolskem sistemu, akoravno se je v sokolskih strokovnih listih že toliko pisalo o plavanju in so ga priporočali, akoravno se splošno priznava in uvideva odlična vrednost plavanja, vendar nimamo enega sokolskega društva, ki bi sistematično gojilo plavanje. Na naših velikih sokolskih zletih so se vršile tudi plavalne tekme, 1. 1922 v Ljubljani in letos na vsesokolskem zletu v Beogradu. Vendar tekmovalci niso pridobili svojih spretnosti v tej panogi v sokolskih društvih. Trenirali so sami, večinoma pa v sportnih klubih. V programu mednarodnih telovadnih tekem 1. 1922 v Ljubljani in 1. 1926 v Lyonu je bilo tudi plavanje. Naši mednarodni tekmovalci so morali trenirati tudi plavanje in to je bil morda edini slučaj, da je skupina naših Sokolov vadila plavanje pod sokolsko firmo.

Ali je to prav? Ravnotako kakor imamo obvezne vaje na krogih, na konju, v skokih itd., ravnotako bi morali imeti tudi obvezne vaje na vodi. Prirejati bi se morali tečajem za one, ki še ne znajo plavati, obvezne plavalne ure za vse oddelke, v prednjaških tečajih bi morali posvetiti pažnjo tudi plavanju, prirejati bi se morale posebne plavalne tekme, ne le o priliki vsesokolskih zletov, ampak tudi pri vsaki drugi priliki v župah in tudi v društvih. Umestno bi bilo, da se uvrsti v okvir tekme za prvenstvo in tekem v višjem, srednjem in nižjem oddelku tudi plavanje. Do sedaj je bilo le nekoliko osamljenih slučajev, da so sokolska društva prirejala posebne plavalne tekme. Tako pred leti sokolsko društvo v Črnomlju in nedavno sokolsko društvo v Škofji Loki. Žal ti dobri vzgledi niso našli posnemalcev. Za vzor bi našim sokolskim društvom lahko služila bratska sokolska društva v Čehoslovaški, kjer so plavalne tekme na dnevnem redu.

V tesni zvezi s plavanjem so seveda tudi skoki v vodo, ki jih zlasti telovadci na orodju kmalu dobro obvladajo, igre na vodi (water-polo) in reševanje utapljajočih.

Ako pogledamo v sportna društva, vidimo, da je večina naših najboljših plavčev in pla-

naša službene rezultate o tekmi za prvenstvo v Beogradu, članek o zletu bolgarskih Junakov, članek o mednarodni lutkarski zvezi in članek, ki ga je napisal br. I. Bajželj svojemučaku St. Masterlu v spomin. Br. Masterl je bil načelnik Sokola v Stražišču; umrl je na orožni vaji v vojaški bolnici v Splitu. Razen številnih še neobjavljenih sožalnih izjav ob smrti br. Maleja prinaša list še mnogo vesti iz žup in društev.

Sokolstvo na Japonskem

O priliki vsejaponskega zdravniškega kongresa, ki se je vršil letos v Osaki, so predvajali pred 2000 zdravnikov in učitelji film o VIII. vsesokolskem zletu v Pragi. Film je vzbudil med Japonci velik interes za Sokolstvo.

Zlet belgijskih gimnastov

Te dni se vrši v Antwerpenu o priliki 100-letnice osvobojenja Belgije velik zlet belgijskih gimnastov. Slavnosti bodo trajale od 15. do 17. t. m. Sokola kraljevine Jugoslavije bo zastopal II. podstarosta br. Gjuro Paunković. Naš Savez bo pri tej priliki izročil belgijskim gimnastom darilo: bronasti kip Sokola z razpetimi krili. ČOS se udeleži zleta po delegaciji, ki jo vodi podstarosta ČOS br. dr. Karl Heller. V tej delegaciji so še tajnik ČOS br. K. Schwarz, za načelnštvo pa br. V. Müller in s. O. Fučikova. Tudi češkoslovaški Sokoli bodo izročili belgijskim gimnastom dar, o katerem smo že poročali.

Zlet avstrijskih Turnerjev

Prošli mesec se je vršil v Innsbrucku zlet Turnerjev iz nemške Avstrije. Zleta so se udeležili v velikem številu (4000) tudi Turnerji iz Češkoslovaške.

V sprevodu je korakalo okrog 14.000 članov in članic s 400 praporji iz približno 1000 društev, ki štejejo okrog 100.000 članstva. Proste vaje je izvajalo 7500 članov in 2900 članic. Tudi tekem v lahki atletiki, na orodju (simultane vaje), v prostih in redovnih vajah, v igrah, v borenju in streljanju se je udeležilo veliko število članov in članic.

Vse slavnosti so se vršile v znamenju odpora proti mirovnim pogodbam, zlasti se je naglašalo osvobodjenje Nemcev v južnem Tirolskem in na Češkem ter ujedinjenje vseh Nemcev v eni državi.

Turnerji v mednarodni telovadni federaciji

Nemška zveza Turnerjev se je priglasila k mednarodni telovadni federaciji. Večina telovadnih zvez bo gotovo glasovala za sprejem, kakor je to že bilo pri Madžarski. Nemški telovadci so odlični na orodju, z navdušenjem gojijo takozvani »Kunstturnen«. V njihovih vrstah so tudi najboljši lahkoatletični svetovnega slovesa, vendar to niso njihovi vrhunski telovadci na orodju. Na olimpijadah, kjer se tekmuje samo na orodju, bodo najresnejši konkurenti za prvo mesto.

Ako se Sokoli udeležijo olimpijade v Los Angeles, ki se bo vršila 1. 1932, bo to prva tekma, na kateri se bodo srečali Sokoli in Turnerji.

Svobodna tribuna

Stempihar Ivon, Jesenice:

Retrospektive niso perspektive

Gospod urednik!

V 52. šte. Vašega dnevnika ste objavili v svoji diskusiji članek »Perspektive bodočnosti« izpod peresa g. dr. I. R. Oglašam se na ta poziv kot eden izmed izobražencev, ki so stali tekom desetih let skupščinarske »demokracije« pritisnjeni ob zid, ker si niso hoteli mazati rok s tistimi opravki, ki so značile strankarjem svetlinje.

Iz citiranega članka posnemam, da želi avtor opozoriti na potrebo, da se reši vprašanje bodočega kulturnopolitičnega miselnosti v drugem, boljsem pravcu, nego ga je rešila prošlost z generalnim diagramom: »liberalci« — »klerikalci«. Članek odreja po pravici temu diagramu obstojno upravičenost za bodočnost, kljub temu pa dvomim, da li je g. dr. R. zadel v tem diagramu jedro zla, kajti polasča se me nazor, da ta diagram sploh ni obstojal, niti v preteklosti.

Z obema rokama podpišem, da Slovenci nimamo ponosa; tudi patriotje ne znamo biti drugače, kakor na neokusen način. To je samo ena varijanta dejstva, da se pri nas radi nerazvite kulturne javne miselnosti spreminjati vsak kot takoj v nekaj drugega, ne izveniši v opereto, tragikomedijo. En sam vzgled:

Od 6. januarja 1929 dalje je jugoslovanska misel na zmogovitem pohodu, je postala osnovna teza naše države, je uradni končni cilj državne politike. Ta misel je zdaj v čisti vodi nestranskarstva, zato nihče menda ne dvomi, da ne bi bila iskreno dojeta. Pričakovati bi torej morali, da se bo slovenski del javnosti, to je oni, ki se poslužuje po Prešernu, Levstiku, Cankarju, Zupančiču itd. izpoljenega jezika, posluževal iz ljubezni, iz respektu napram svetosti osnovne državne teze in iz hvaležnosti, da je končno vendarle zmagala misel, ki je baš v Slovincih bila najbolj zasidrana, za to misel slovenskega izraza, in samo tega. Kaj se! Gotov del javnosti se ne ženira še danes v slovenskem tisku in v govorici rabiti dosledno izraze »jugoslovanski, Jugosloven« in slično, torej izraze, ki so bili svojčas strankarsko ločilo med pristnimi »Jugoslovenci« in nepristnimi »Jugoslovanci«, izraze, ki so v slovenskem besedilu neplačano izposojenke iz bratskega jezika! V tej trmi, s katero se v gotovem delu piše in govori slovenski izraz enotne in edine zamisli domovine spačeno, se prav žalostno zrcali naša sposobnost zamazati celo najvišji kult, celo predmet najvišjega narodnega ponosa. Ne morem se otestiti vtisa, da se na ta način še zdaj hoče vstvarjati razlika med dvema vrstama rodoljubov in da je ta namen spričo dejstva, da so besede »Jugosloven, jugoslovanski« v srbohrvaškem jeziku enačice slovenskima »Jugoslovan, jugoslovanski«, prav umazan trik.

Česa nas uči ta vzgled? Slovenci izobraženci, tisti, ki smo postali polnopravni baš šele po zaslugi kraljeve geste, moramo z vso silo delovati nato, da izgine v izražanju osnovne državne misli vsaka varijanta, ki je že kot taka neokusnost. Vsaditi moramo tudi v jezik ponos na domovino, zavest, da smo vsi ene vrste Jugoslovani, da obstoja samo eno Jugoslovanstvo: le tako bomo sposobni vsaditi v narodni ponos in zavest, da smo ob Hrvatih in Srbih tudi samo ena družina, ena domovina.

S to ugotovitvijo, gospod urednik, sem se sestel z g. dr. R. v isti misli. Pa se bova spet takoj razstala.

Julian Ejsmond †:

Zgodba o hrastu

Bil je še mlad. Sele petsto let star. Vsako pomlad se je bahotil v zlatem sijaju svojih mladih listov. Vsako jesen se je odel v žolt plašč. Stoletja so minevala kakor solnični dnevi, leta so bežala mimo kakor ptice, dnevi so zdrknili mimo kakor lahkokrilni metulji.

Rojen v osrčju deviškega pragozda, je privzel šumen in ponosen ton njegove večne pesmi in še ko je pragozd padel pod sekirno človeka, si je ohranil hrast tisti kraljevski šelest v svojem veličastnem vrhu in prepeval zemlji in nebu o adostih svobodnega gozda, ki ga še ni omaleževala človeška noga.

Če si se postavil podenj in zaprl oči, se ti je delo, da šumi nad tabo ves pragozd, ki je že zdavnaj padel. Toda bil je samo glas mrtvega pragozda, ki še vedno zveni v šumenju zvestega drevesa.

Nekdaj so v poletni vročini prihajali k reki — ki je tekla ob njegovem vznožju — bizoni s krvavopodplutimi očmi in valovito črno grivo, jeleni z mogočnim rogovjem in kosmati medvedje, ki se jim je zahotelo po mrzli kopelji. Že davno jih ni več — cela stoletja — bizonov, jelenov in medvedov... tudi reke ni več. Samo hrast še stoji in šumi. V njegovem šelestu je celo ohranjena pesem velike reke. Ohranjen je njen divji, prekipeljavski pomladni spev, ko je poplavlila tihe, s cvetjem posute bregove, kakor tudi njeno trudno poletno mrmranje

Pri iskanju baze za kulturno političnost novega rodu zametava g. doktor liberalce i klerikalce. V tendenci mi njegov članek ni dovolj jasen, ker ni daleč domneva, če ni hotel člankar povedati, česa naj išče stara generacija v tem, kar je mlada že našla. Vendar tudi izgleda, da želi ugotoviti, po čem naj stremi mlada generacija, to pa tako, da ne bi zašla v stari diagram.

Klerikalizem v stvarnem zmislu je javno stremljenje uveljaviti v dnevnem: poslovnem, rodbinskem, družabnem in političnem delovanju državljana načela njegove vere (v tehničnem pomenu besede), v formalnem zmislu pa je klerikalizem isto stremljenje, ki poteka iz konkretnega veroizpovedanja, torej stremljenje, dovesti državljana-vernika do delovanja v mejah sistemiziranega verskega nauka. Kar se pri nas smatra za klerikalizem, je že posledica klerikalizma.

Klerikalizem je zato ne samo mogoč, nego celo nujen pri vsakem človeku, ki izpoveduje vero, formalno je klerikalizem pri nas ali katoliški, ali pravoslavni, ali židovski, ali muslimanski itd. Pri vseh veroizpovedih pa so avtentični učitelji in razlagalci vedno in samo — svečeniki, nikdar verniki sami. Prvi so gospodarji razlage, uporabe nauka. Zato je klerikalizem nujno zvezan s tem, kar velja pri nas za klerikalizem: s stremljenjem po nadvladi svečeništva, po prevladujočem vplivu duhovnika. Zakon nujnosti je, če se svečenik veroizpovedi, katere nauk sega v vse pango življenja, zanima za in hoče voditi vse življenje vernika. Kdor tedaj deli v svojem srcu, v svojem mišljenju ta verski nauk, ta se mora podvreči vodstvu po svečeniku. Kdor pa se takemu vodstvu upira, dokazuje že s tem, da ni veren v zmislu nauka dotične izpovedi, nego da nosi v sebi ali samo tradicijo, ali pa celo svojo varijanto izpovedi. Upor proti vodstvu po svečeništvu v javnem življenju je antiklerikalnost iz uverjenja samo, če je notranje prepričane merodajno zanj.

Nu, slovenski liberalci so imeli — sicer pa jih srečate še zdaj, tam za vodo — o načelnem vprašanju kaj temne domneve. Kar se spominjam, je pri nas liberalizem pomenjal le pobijanje klerikalcev, prisvajanje pravilne razlage veronauka(!) in v isti sapi zagotavljanje globoke vernosti. Zato gre moja analiza liberalcev še dalje, nego ona g. doktorja: slovenski liberalci niso niti neklerikalci, katere bi združeval edino negativni moment neklerikalstva, temveč nič drugega niso, kakor opozicejnalni — klerikalci. Oni so natovarjali klerikalcem in njihovi tezi o uporabnosti veronauka svojo razlago, svoj način uporabe, ki se glasila približno: vera je za otroke, ženske, za »preprosti narod«, potem pa na vsak način še za naše krste, poroke in pogrebe; vse drugo je naša stvar!

Napram diagramu g. doktorja trdim, da med nami v celi kulturnopolitični prošlosti do izginjajočega odstotka ni bilo nikake načelne ločitve duhov. Kdor pa se je zase duhovno ločil, je že s tem izgubil ves selje in povod, biti liberalci. Zato za novi rod ta ločitev ne tvori nikakega vprašanja. Novi rod vobče nima povoda, da bi se izižigal, ker je ni.

Naš klerikalizem sloni na katoličanstvu, na veronauku rimske cerkve. Ker je ta cerkev izventeritorijalna, se boji g. člankar, da ne bi bilo mogoče vzbuditi narod k zavesti jugoslovanskega državljanstva, vzgojiti k ponosu na to državljanstvo. Pro-

Z današnjim dnem uvajamo novo rubriko »Svobodna Tribuna«. V tej rubriki bomo objavljali vse članke, s katerimi se ne moremo v vsem obsegu strinjati, ki pa imajo vsi patriotično tendenco. Namen teh člankov naj bo, z blagohotno kritiko doseči zboljšanje in napredek. Seveda pa moremo v tej rubriki praviloma priobčevati članke le s polnim podpisom avtorjev.

Uredništvo.

ti tej bojazni trdim, da dejanska vera človeka ni niti v enem primeru popolnoma istovetna z vero najbližjega sosedu in da tudi pripadniki iste veroizpovedi ne verujejo isto. Za dokaz te trditve, ki je v ostalem precej heretična, bi potreboval kar celo monografijo, zato si ga prihranim. Mislim pa, da ta trditev zadošča za dopustnost možnosti, da je iskreno jugoslovansko čuvstvovanje združljivo tudi z iskrenim katoličanstvom. In še to mislim, da sloni baš cerkvena politika sedanje vlade — glej članke g. dr. Kušaja — na tej skušnji, da je zato tudi pravilna.

Ko tedaj bojazen ni na mestu, bi opozoril g. člankarja, da je neposredno za izrazom te bojazni v lastnem članku glede mladine našel prav lepe vtise in imel občutek, da so ti mladi fantje sklenili postati fair možje. Če pa to priznava, čemu ne bi storil še korak naprej, in ugotovil, da fair možje ne bodo nikdar lomili načel radi spekulativnosti, kar ima baš stara in strankarsko inficirana generacija v zvrhani meri na vesti? Čemu ne bi ugotovil, da fair možje odklanjajo nejasne pojme, da stremijo za nedvoumnostjo svojega izraza in dejanja?

Za ta fair možje je diagram: liberalci — klerikalci razdiščeno dejstvo, da je ta ločitev samo po tradiciji razblinjen nestvor, ki dejansko ni obstojal.

Zato bomo kovali jugoslovansko renensanso preziraje vse zmote, na katerih je zapravljal strankar tam pri cvičku svojo javno delavnost.

J. Zazula:

Resnica o plebiscitu na Koroškem

V dunajski državni zbornici so 16. julija 1930 priznali poslanci Paulitsch, Schober in Klimat, da je deviza »Koroška Korošcem« zmagala za Avstrijo, ker so zanjo glasovali Nemcem prijavni Slovenci, ko bi sicer plebiscit ne bil izpadel v korist nemštva.

Toda resnica na ljubo treba povedati, da so to devize Nemci dobili od Slovencev, ker je takrat na Koroškem nemštvo pobralo vsako, med ljudstvom kolikaj simpatično idejo in jo razglasilo za svojo, četudi je bila tuja.

Pri seji Narodnega sveta v hotelu Trabesinger v Celovcu so že sredi septembra 1918 burno nastopili proti msgr. Podgorecu, ker se je bil odločil z dr. Angererjem odpotovati v Ljubljano in ponuditi Dravo za mejo; in da je ta meja obveljala, bi bili rešeni plebiscita in vseh, čez 50 milijonov značajnih stroškov za koroško akcijo poleg sramote in škode na življenju (Malgaj in drugi) in imetju (požigi itd.). Toda meja ni obveljala, ker ponudbe Narodni svet ni priustil. — Zato je pri isti seji tajnik Narodnega sveta, ne kot zastopnik, temveč iz lastne inicijative predlagal, stremeti po celi deželi, ker so ena tretjina Nemcev goli priseljenci, ena tretjina ponemčenih in končno tretjina Slovencev je gospodarsko zaradi trgovine in živinoreje tako naslonjena na nemški del, kakor nemški na slovenskega. Edino okoli Lienza stremijo Proti Tirolski. Toda tudi ta predlog je podpiral edini dr. Arnejc, drugi so molčali, ali se izja-

vili, da bi dobili preveč Nemcev, kar je bil bosa, ker so jih Čehoslovaki še več dobili, vendar živé. Tajnik je tudi to vpošteval in sve toval, dati pristnim Nemcem še več kakor jn pristojna, radi miru, pravičnosti, gospodarske potrebne skupnosti in ker borih par stotisoč celi državi itak ne more ne nagajati, ne škodo vati.

Toda gospodje so bili zaverjeni edino v njih narodno statistiko in bi bili radi kar posamezn vasi razpolovili; z gospodarskega in prometnega stališča je bila seveda narodnostna meja popolnoma nesprejemljiva. Zato so se Nemci hitro poprijeli našega predloga o nedeljeni Koroški in so ž njim tudi zmagali.

Vse drugo, kar je sledilo pozneje, so bile ali velikanske napake, n. pr. nagajivost pri apro vizaciji v Celovcu s krompirjem pri Tinjah — ali navaden humbug, n. pr. Millesov (Majlssov) prihod iz Amerike in njegov odločanje ali je Koroška nemška ali slovenska? Upajmo, da Slovani ne bodo nikoli več imeli takih ljudskih zastopnikov, ne samo v lastno škodo, temveč tudi v večno, najponiževalnejšo sramoto!

Poleg Millesa je bil italijanski zastopnik na našem okraj. glavarstvu v Velikovcu bolj do mač kakor v lastnem uradu in je več odločeval kakor naše lastno uradništvo.

Dalje ne pozabimo na mahinacije z volivno škrinjico med potjo od volišča do števne ko misije. Pri nobeni hribovski volitvi ne delajo tako po domače. Da smo imeli med našimi zastopniki najprimitivnejše ljudi, ki so se ustrašili, ako jih je nemški uradnik grdo pogledal vemo vsi. — Jokavi prizor v Družbi sv. Mo horja v navzočnosti Millesa tudi ni pozabljen — Navadni dijakji so bili »diplomatski« zastopniki, samo če so razumeli francosko ali angleško. Da je bilo lahko doseči častne uspehe, kjer je bil odločen nastop, smo videli koncem oktobra 1920 pri davč. uradu v Dobrli vasi, ki urada ni hotel izročiti brez jugoslovanskega zastopnika (in je ta z angleškim vred tudi prišel). medtem ko so jo drugi popihali sredi noči, pustili stranke na cedilu in je v Rožaku zmanj kalo 40.000 kron, ki so jih Nemci nam očitali.

Druge podrobnosti bi mogel povedati major Lavrič, ki je zgubil nogo, kajti, ko so se naši bojevali, so se koroški zastopniki med seboj prepirali. — Enako bi mogel popisati mentaliteto koroških nemčurjev župnik Gabron, gerent Krašna.

Na nezavedno Koroško sploh ni spadal plebiscit, temveč okupacija, in če nekateri zahtevajo revizijo pogodb, imamo mi pravico zahtevati razveljavljenje plebiscita radi sleparij ki so se vršile.

Francozi so v pokrajini Saare zahtevali plebiscit po desetih letih, v Banatu so odločevala slovan. imena za nas, neslovanska za Madjarško. — Naši seveda tega niso znali!

Povrh opatovi konji v Dobrli vasi, razdeljevanje raznih nagrad, dveletna prostost davka. Koroški inostranci pri plebiscitu, vsak deseti je bil voljen in raznašalec, ho-ruck politika razmetavanje za prireditve, celi vlaki izletnikov in še mnogokaj, so neposredno odbijali. Vagoni v Sinči vasi za Celovec!

Iz Ljubljane in Maribora je prihajalo uradništvo na Koroško, — nekateri Korošci so bežali v Ljubljano.

Končno je odbijala nesrečna politika: vsak je moral biti pristal ene edine slovenske stranke in to »klerikalne«. Drugače orijentirani volivi niso imeli lastnih slovenskih strank in so šli med Nemce; tako so postali slovenski kmetje nemški volivci, ko bi sicer nikoli ne bili prestopili; enako inteligenca. In delavci kot socijalni demokrati niti z mezinem niso ganili v naš nacionalni pokret. —

Po desetih letih bi se radi lepšali in opravičevali, ker se sramujejo.

Taka je resnica o plebiscitu: zavoženo po nevednosti, lahkomišljenosti in potuhjenosti: Celovčani so se večeraj hlinili kmetom: »Leben wir friedlich mit einander«, danes so jih zmerjali s »čušci«. Po trgovinah so nam dražje prodajali, češ, da imamo boljšo valuto!

in v sedanosti, tako, kakor vse rastline, da krožijo po njem sokovi in črpa iz zemlje blagodejno vlago, vendar je zajeto v neumrljivo pesem njegovega vrha vsaj nekoliko tudi šumenje svetih gajev, v katerih je pred več kot tisoč leti rastele njegov davni prednik, kakor tudi zvoki lovskih fanfar tistega kralja, ki je pod njim počival, utrujen od lova ter se mu je zdel njegov šelest kakor šelest litavskih hrastov — in pa strahote zadnje vojne, ki je iztrebila njegove, visoko pod nebo vzpete potomce.

Šelest tega drevesa je bil zakladnica, ki jo je čas neprestano polnil z novimi dnevi, bodisi žalostnimi ali veselimi. In vedno se je pridružil nov zvok prastari pesmi in obogatil jezik drevesa...

Le ena skrb, tako stara kot drevo samo, ga je spremljala vseh petsto let: osamljenost. Vse je preminulo krog in krog njega. Gozdovi so umrli in reke usahnile...

In če je hrast vzljubil neko gnezdo ali ptičji glas, je le prekmalu ta glas utihnil; ptice so letele preko morja ali poginile in niti spomin nanje ni ostal, ker drevo nima spomina.

Samo enega tovariša je imel hrast, ki je tudi živel petsto let in morda še več. To je bil daljni veter, neutrudljivi popotnik, ljubljene oblakev in mladih gozdov, ki pa je bil v pragozdu plašen, kar preveč plašen...

Ko so prvič vzbursle zlate hrastove veje neko, že davno pozabljeno pomlad, ki se je izgubila v sinji globini časa, kakor v megli — se je poigraval veter, krilati popotnik, neumrljivi

ptič, z mladimi vejicami in nežnimi listi, božal vitko drevesce in ga učil prvega šepeta... In ko se je hrast pogumno vzpel proti nebu, je imel veter njegov vrh bolj rad kakor vrhove drugih dreves...

In slednjič je prišel dan, ko je hudobni človek, ki uničuje vse, kar je lepo in veliko, odstranil stari hrast, ker mu je zapiral razgled na mesto.

Kar niso zmogla stoletja in najhujši viharji, ki so izgubljali pogum spričo ponosne odporosti hrasta, to je storil slabotni in plašni stvor, ki se smatra za krono stvarstva.

Podsekani velikan je omahnil na zlato preprogo jesenskih rož s smrtnim šumom, svojim zadnjim spevom...

In ko se je drugo jutro zbudil dan, je privlhal zvesti veter iz daljave in zagledal podrti hrast. Ni mogel takoj razumeti, kaj se je zgodilo.

Nazadnje je vse doumel in odhitel tjakaj, kjer še niso podrti drevesa, da bi ne zapirala razgleda na mesto, tjakaj, kjer še rastejo svobodni pragozdi in nad njimi še prepevajo svobodni vetrovi...

In s seboj je vzel na pot govorico umrlega drevesa. Tisto govorilo, v kateri je sozvenelo šumenje padlih pragozdov in pesem reke, ki je usahnila, in glasovi ptic, ki so poginile, in duša drevesa, ki so ga posekali...

Veter pa nikoli ne bo umrl. Zato tudi spomin na drevo nikoli ne bo umrl. — prev. s. m.

Kultura

Neverov, Taškent

(Aleksander Neverov: Taškent, kruha bogato mesto. Iz rusčine Ivan Vuk. Založil konzorcij revije »Svoboda«, Ljubljana.)

Človek mora biti malo že kar vnaprej hvaljen, kadar mu pride v roke slovenski prevod iz modernega ruskega slovstva. Dejstvo, da od vse te silne, nepregledne literarne produkcije, ki jo je spočelo zadnje desetletje v Rusiji, nimamo v slovenščini prav za prav še nič, niti romana v popularnih revijah, niti nobenega dostojnega dela v knjigi, to dejstvo je pač samo eden najzgovornejših dokazov o tem, na kako klavnem nivoju in kako desorientiran je dandanes naš književni trg. Oskrbeti in izdati izbor najboljših mlade ruske proze v slovenščini (kakšno antologijo, potem Leonova, Fedina, Tihonova, Babla i. dr.), to vendar ne bi pomenilo samo prvostopenjskega, živega literarnega in kulturnega dejanja, temveč gotovo tudi materialen uspeh — saj v našem človeku skoraj ni ostrejšega zanimanja, kakor da bi izvedel vso resnico o današnjem ruskem življenju. In kdo je bolj poklican, posredovati resnico, kakor vprav literatura in umetnost, ki ji mora biti vernost, neposrednost resnice prav za prav zadnje merilo in namen?

Taškent Aleksandra Neverova, ki ga je pravkar izdala »Svoboda«, je povest iz časa gladi pred desetimi leti v Rusiji, gladi, ki je poleg svetovne vojne najbrže eno najstrašnejših razdejanj, kar jih je Evropa doživela v teh nemirnih, težkih zadnjih letih. — Povest je o majhnem, dvanajstletnem otroku, ki ga je glad storil za junaka in ga napotil v daljnji svet za kruhom in žitom, o otroku, kakršnih se je tista strahotna leta na stotisoče razlivala po ruskih cestah, brez mater, brez doma, brez smeri in brez Boga — za kruhom, za življenjem. Toda mali Kriška, kakor ga je napisal Neverov, ni eden najbolj zavrženih, najbolj izgubljenih izmed teh malih vagabundov — on se je napotil samo dva tisoč vrst daleč v Taškent, da bodi par vreč kruha in žita, potem pa se vrne domov, da nasiti svojo od gladi umirajočo mater in otroke, ki jih je oče pustil kar tako in umrl, in da poseje polje. In tako se vozi brez karte dvanajstleten dva tisoč vrst na stopnicah, na strehah, na odbijačih vagonov strada, misli na mater in se prebija, tovarišuje in se bje na neznanih postajah z neznanimi otroki, kakor je sam, se družijo z mušiki, rdečearmejci in železničarji, mimo njega padajo ljudje od gladi in umirajo, in prenočuje v mrazu in strahu sam po čuvajnicah in sredi samotnih polj. Naposled pa le doseže Taškent, si s trdim delom prisluži tri pude žita in se vrne zares.

Taškent je preprosta povest, kakršne pač morajo biti povesti iz življenja otrok; vsi ti brezkončni vlaki in neznana mesta in veliki ljudje — ves svet je gledan s tistim dobrim, nedolžnim, na stečaj odprt pogledom od spodaj navzgor, kakršnim morajo otroci gledati stvarstvo in velikim ljudem v oči. Vse delo preveva tanko, intimno, dragoceno poznavanje otroškega življenja in srca, kakor ga človek težko najde kje od podobnih preprostih sujetih. V knjigi so mesta, dialogi, stavki, da človek ne more mimo njih.

Toda prevajalec nikakor ni opravil dela, ki je bilo pred njim. Prevod je površen, nagel, brez slovne in brez žive krvi, tako da se človek zelo, zelo težko prebija skozenj vsaj do približne slutnje o vrednosti in lepoti originala. Naslov sam (Taškent, kruha bogato mesto) je preveden brez efekta, nesrečno in nelep. Zanimivi, lepi pomenki otrok med seboj in z velikimi ljudmi, ki jih je knjiga polna, so prevedeni kar tako, brez življenja in resnice, samo beseda za besedo. Narobe je, da se knjige tako pogostoma na tak način tiskajo pri nas.

Knjigi je Talpa napisal uvod. fri.

Ameriška lirika

Naše revije in naši časniki so zlasti po vojni začeli posvečati obilo pozornosti tujim literaturam. V prvi vrsti seveda evropskim. Skoraj nerazumljivo pa je, da nimamo nobene izčrpnije študije o ameriškem slovstvu, kljub temu, da so nekateri ameriški pisatelji pri našem občinstvu dosegli velik uspeh (Jack London, John Dos Passos, Dreiser, Poe, Upton Sinclair, Whitman). O južnoameriškem slovstvu je priobčil sicer pred leti »Ljubljanski zvon« izčrpnost študijo dr. Debeljaka, vendar ne moremo prištevati južnoameriškega slovstva k čisto ameriškemu, temveč je bolj kolonialno-špansko, tako po jeziku, kakor po vzorih, iz katerih je izšlo.

Zanimanje ameriškega slovstva pri Slovencih ima brez dvoma svoj vzrok v nepoznavanju angleščine tudi pri večini intelektualcev in pa v splošnem naziranju, ki pa je gotovo docela neupravičeno, da je ameriška umetnost samo slab posnetek evropske. V tem oziru bomo morali pač spremeniti svoje mnenje, kakor smo ga morali spremeniti o ameriški civilizaciji, tehniki, gospodarstvu.

Naslov našega članka je sicer malo netočen, ker bo obsegal naš pregled samo ameriško liriko v angleškem jeziku, oziroma še točneje — liriko narodnostne mešanice Zedinjenih držav ameriških, ki se s ponosom imenuje Yankee.

Ameriška umetnost je izšla iz angleške, od katere je bila vse do revolucije 1775. leta popolnoma odvisna. Šele politična samostojnost je rodila samostojno ameriško kulturo in jo osvobodila kolonializma v umetnosti.

Odvisnost od Anglije, ki je trajala dobrih 150 let, se seveda ni mogla čez noč razbiti v nič. Upliv angleške kulture je še danes ogromen, saj govore Severni Amerikanci in Angličani isti jezik. Ločijo pa Amerikance od Angležev različni življenjski pogoji, samosvoja gospodarstva, socialna in politična struktura, mešanica raznih ras, ki jih družijo samo občevalni jezik in enaki življenjski pogoji.

Tesno razmerje med Angličani in Amerikanci pride posebno od izraza v ameriški narodni pesmi, ki izvira skoraj v celoti iz »starega sveta«, iz angleških, škotskih, oziroma irskih virov. Neangleški in indijanski vzori so le malo vplivali. Z napredkom civilizacije pa je narodna pesem vedno bolj propadala.

Med najbolj značilne ameriške narodne pesmi spadajo pesmi sužnjev in plantažne pesmi, kakor tudi pesmi iz »divjega zapada« in obmejne pesmi, ki so deloma resnega, deloma humorističnega značaja. K narodnim pesmim lahko prištevamo tudi patriotske pesmi, kot je n. pr. nacionalna himna »Yankee Doodle«, potem religiozne pesmi in razne zamorske pesmi.

Vsem tem pesmim pa manjka, z razliko od evropskih narodnih pesmi, prave ljubezni, ki izvira iz tradicije, katere Amerika skoraj ne pozna.

Vsa ameriška lirika pa se odlikuje po preprostosti izraza in je zato tudi preprosto človeku lahko razumljiva, postane pa prav radi tega marsikdaj preprosta in izrazu. Važno za pravilno razumevanje ameriške pesmi je zlasti dejstvo, da leži njen poudarek predvsem v etiki in ne estetiki.

Posebno močno se je razvila lirika po meščanski vojni (1861-65), ki je uničila stari provincializem in rodila nacionalno skupnost, došla pa je odločno realizirana značaja. To dejstvo je zlasti vplivalo na razvoj pesništva v dialektu (zamorske, farmerske pesmi).

Obliko so ameriški pesniki prevzeli skoraj izključno iz Evrope, med drugim: heksameter, četverstopni trohej, blanc vers in z njo tudi etari pesniški rekviziti: slavica in škranjčka, ki jih Amerika ne pozna. Proti njima je prvi protestiral Longfellow, pridružil sta se mu kmalu Lanier in Whitman.

Prvih dve sto let ameriške lirike je sicer bogato na delih, a revno po vrednosti, ki se dvigne šele v drugi polovici 19. stoletja. V 17. stoletju je še čisto kolonialna, v 18. stoletju kljub revolucionarnosti, povečini importirana iz Anglije; vendar je šel razvoj nevzdržno naprej, kljub puritanizmu, ki se je uveljavil v vsem javnem življenju, v umetnosti pa rodil takozvano »brezspolno fantazijo«.

Vedno pa ni človek kos titanski sili prirode. Zdi se, da kamnolom včasih v svoji molčečnosti kuje načrte in naklepe maščevanja, kako bi se osvetil nad človekom, ki moti njegov mir in ki ponižuje njegovo ošabno prirodnost. In res pogostoma zagrmí s hriba v dolino kaka plast kamena in podsuje ali ubije nič nevarnosti sluteče ljudi. O kruta maščevalka priroda, koliko zla povzročiš s tem marsikateri družini, če ni več domov ljubljenež očeta, če deklet izgubi fanta, če mati pogreša edinega sina, ki ji je bil na stara leta opora!

Kamen! Ti si tudi življenje! Saj živiš, le da nimáš duše (mogoče je kje v kakem skritem kotičku tvoje materije tudi kaka duša), le da nimáš krvi in možgan. Živiš v stotisočeri oblikah in si te oblike samolastno ne ustvarjaš! Mar si jo ustvarja človek? Večnoživo izpreminjanje je življenje, je ponekod zapisano. Večnoživo je tvoje izpreminjanje, o kamen! Ko te razdrobijo in zmečejo v vozičke, te pripeljejo v tovarno, kjer te žgo in naposled zmelejo v moko še z nekaterimi drugimi primesmi, kakor bi te hoteli požlahtniti. V papirnatih vrečah te naposled razpošiljajo kot cement v vse kraje sveta, kjer služijo zidarjem in držiš skupaj zidana ogrođa, v katerih ponajveč stanujejo ljudje. In tu v novi obliki nekaj časa miruješ, dokler stavba ne razpade ali je ne razruši potres. In kam slednjič? Ne izgubiš se ne, pač pa te vlaga, veter, dež, sonce razkroje v molekule, atome...

Ob vznjožju cementnega kamnoloma stojim, poslušam ubrni spev dela, ropot ostalih strojev, drdranje vozičkov, ki tečejo po tiru, ritem vsesplošne harmonije narave in se zamislim v življenje, ki je vedna izprememba...

Začetnik ameriškega nacionalnega pesništva je puritanski Bryant (1794-1878), pesnik hmen na naravo in mesta.

Lirika 19. stoletja pa obsega že »svetovno-znana imena ameriških klasikov: Emerson (1803-1882), Poe (1809-1849), Longfellow (1807-1882), Whittier (1807-1892), O. W. Holmes (1809-1894) in J. R. Lowell (1819 do 1891). V teh pesnikih pride amerikanstvo prvič zavestno do izraza.

Preporočitelj ameriške poezije je Walt Whitman, čigar zbirka »Travne bilke« (1855) je sicer izšla že v 3 izdajah pred meščansko vojno, začela pa šele vplivati po vojni. S to zbirko je Whitman osvobodil ameriško liriko starih oblik, pa tudi stare vsebine. Z njo je zavestno ustvaril novo samosvojo ameriško poezijo, kjer naj bi prišel ameriški duh do popolnega izraza. Njegov vpliv je še danes velik, tako na ameriške, kakor tudi evropske pesnike, med drugimi tudi na nekatere slovenske.

Poleg pesnikov, ki smo jih imenovali zgoraj, moramo omeniti še generacijo med ameriški klasičarji in »poetičnimi preporočitelji«. Ti so Joaquin Miller (1841-1913), Sill (1841 do 1887), Lanier (1842-1881), Riley (1853-1916), Field (1850-1895) in Moody (1869-1910). Večina teh je prav radi svojega amerikanstva v Evropi skoraj popolnoma nepoznana. — Nekako samostojno mesto zavzema »zapadnjak« Edwin Markham (roj. 1852), ki se je uprl splošnemu sentimentalizmu ameriškega zapada, katerega je v poeziji šele on pokazal v pravi luči.

MLADA HRIKA, v kateri vedno bolj prevladuje socialnost, je našla deloma svoje glasilo v časopisu »Poetry«, ki je začel izhajati v oktobru 1912 in katerega urednici Harriet Monroe in Alice Corbin Henderson sta ga posvetili novemu duhu v umetnosti.

V. K.

Zvočni film v pretekli sezoni

Komaj nekaj mesecev je, kar smo v Ljubljani ališali zvočni film. Nervozna radovednost se je podelila in marsikdo je doživel bridko razočaranje. Lani je bilo svetovno in naše domače časopisje polno člankov in poročil o zvočnem filmu, o tej najnovejši pridobitvi sodobnega človeka. Vsi tisti, ki so bili navdušeni za prve poskuse, predvsem vsi podjetniki so preplavili občinstvo s kričečimi reklamami in proklovali smrt celo gledališču, zlasti operi in opereti. Danes se je visoka napetost navdušenja že znatno podela. Vzrok je predvsem še precejšnja tehnična nesigurnost in nepravilnost zvočnega filma, kakor tudi ogromni stroški, ki jih danes še zahteva. Ni vse zlato, kar se sveti, tako tudi ni vse zvočni film, kjer ališiš kak glas, godbo ali ropot.

Tehnično najboljši zvočni filmi te sezone so bili Sonny boy, Atlantik in Ne verujem več nobeni ženski. Zadnji po svoji umetniški višini nadkriljuje vse ostale. Četudi se je toliko pisalo o Sonny boyu, mu vendar ni drugega priznati nego začasno tehnično dovršenost. Po svoji vsebini, razpletu dejanja in režiji pa nikakor ni daleko nad povprečnostjo. Ameriška filmska režija je naravnost usmerjena v lahke, publiko privlačujoče efekte, tako v smeju in žalosti. Nam je ta način v resnici zelo tuj in plitek. In solze, ki jih naj vzbudi Sonny boy, so v filmu čisto preračunane in pripravljene. Prav po ameriškemu. Nemški film — Ne verujem več nobeni ženski (naslov je bedast in ne odgovarja vsebini) je prinesel mnogo več resničnosti življenja nego vsi drugi. Njegova tehnična pripravljenost prekaša vse druge filme.

Omenjeni filmi so res zaslužili ime zvočni film. »Obešenčeva Tončka« je bila nekako na razpotju med zvočnim filmom in čisto preprosto sinhronizacijo. Tonfilmsko tehnično je bil ta film že zelo slab, toda še slabši so sledili. Predvsem mislimo tu na »Brezkrajno ljubezen« in »Ladjo glumačev«. Ta dva filma sta že po svoji vsebini povsem prazna, protiumetniška in za resno občinstvo naravnost nemogoča. In prav zanju velja, da ni vse zvočni film, kar daje kak glas od sebe. Oba sta že zelo stara nema filma, ki so jima kasneje priredili godbo in včasih kak ropot. Film »Ladja glumačev« res govori. Toda kako? Igralec premikajo ustnice za angleški jezik, slišimo pa nemškega. Tako pride do precej neprijetnih, odvratnih občutkov, ko gleda človek obraz igralca, sliši pa nekaj drugega. Poleg tega je vsa tehnična pripravljenost tako slaba, da se je občinstvo ob premijeri posmehovalo, četudi v Ljubljani marsikaj prenesemo. Ta lažni zvočni film je proizvod ameriškega dobičkolovstva. Podjetje je izkopal iz svojega arhiva stari, navadni film, ki je bil že davno poplačen. Igrati in fotografirati ni bilo več treba, samo godbo in nekaj petja z govorjenjem se je spravilo na plošče in tako je nastalo nesrečno skrupulo. Film je že kot neki film pod kritiko, star, kar dokazujejo posnetki, ki so zelo nepopolni in

nejasni, prideljena godba in govor pa ga naravnost izključujeta. Preračunana ameriška solzavost je tako banalna in nemogoča, da se je občinstvo pri takozvanih žalostnih trenutkih posmehovalo. Reklama, ki je film označila kot zvočni film, prav tako »Brezkrajno ljubezen«, je napravila prvemu zvočnemu filmu veliko krivico, ker ga je s tem diskreditirala. Naknadna sinhronizacija starega filma še ni zvočni film.

—y.

Radio drugod in pri nas

O velikem pomenu tiska ve danes povedati že vsakdo. Ne zaveda pa se danes pri nas še vsakdo tako tudi dejstva, da je radio danes še večja in še modernjša sila kakor tisk, ker je veliko bolj elastična in času primerna.

Drugod se tega bolje zavedajo. Zlasti je v tem oziru skoro bi rekli na višku naša prijateljica Češkoslovaška. Za svoj teren ima 5 močnih oddajnih postaj, gradi pa še nove in tudi na kratkih valovih, ki se vedno bolj uveljavljajo. Na vseh svojih najbolj izpostavljenih mejah je namestila svoje najmočnejše oddajne postaje: Bratislavo proti Madjarski, Moravsko Ostravo na severu in Košice na vzhodu. Vse te postaje čujemo celo pri nas najlažje. Tako je Češkoslovaška preskrbela slehernemu svojemu človeku kar najlažji dostop do njegovih narodnih kulturnih centrov. Pa tudi druge države so v tem oziru zelo delavne in zadnje čase vespovsod gradijo nove lokalne radio oddajne postaje, prejšnje pa povečujejo na 100 kw.

Pri našem radiju se moramo posebno zavedati svojega položaja v konstelaciji z našimi sosedi. Na noben način ne smemo tu pozabiti svojih manjšin preko meje! Tudi za te smo dolžni skrbeti, dvakrat dolžni! Tudi tem moramo preskrbeti naše besede vsaj po radiju — in to na čim lažji način. Ob desetletnici koroskega plebiscita so na Dunaju določili za Korosko tri milijone šilingov! Mislite, da za naše ljudi? Kaj ne bi bilo lepo, ko bi jim mi za ta brdeček jubilej omogočili našo slovensko besedo — dostopno z navadnim detektorjem! To bi dosegli z ojačanjem svoje ljubljanske radio oddajne postaje. Še boljše pa bi bilo, če se prav dobro zavedamo, da to niti ne zadostuje v danem položaju: močan Celovec, še veliko močnejši Graz in še močnejša Budimpešta na naši severni meji. Nujno potrebna bi bila gori na Pohorju naša nova radio oddajna postaja s tolikimi kw, kot jih ima Budimpešta! Naša severna meja jo potrebuje nujno! In naš narod je že na tako visoki kulturni višini, da bo radio z veseljem sprejel z vsem dobrim in lepim in da bo od neizvršitve tega načrta imel vedno večjo in občutnejšo škodo v duševnem in gospodarskem, zlasti pa v narodnem oziru! Učimo se tega po bratih Čehoslovakih! In naj nam bo dovolj, da je naša zapadna meja tako neizprosno prepuščena sama sebi in svojemu trpljenju!

To je z vseh strani in vseh stališč in od vseh potočih vprašanj naše najnujnejše in najbolj pereče vprašanje, od katerega ne smemo odstopiti, dokler ne bo zadovoljivo rešeno!

Anov.

Zbori. Revija nove zborovske skladbe. Ureja Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo Ljubljanski zvon. Letnik VI., zvezek 4. Vsebinska glasbenega dela: Hr. Volarič-A. Svetec: Oj rožmarine, moški zbor; J. Pavčič: »Potkan ples«, moški zbor; L. Puš: »Venček dolenskih napitnic«, »Oh, kaj ti je deklica«, mešana zbor; J. Pavčič: »Mlada pesem«, Z. Prelovec: »V album«, samospava s klavirjem. Vsebinska književnega dela: V. Pfeifer: »Monsignoru Stanku Premrlu za peti deceniji«, Manom Volariča in Svetka, dr. Jos. Mantuani: »O slovenski operi«. Rubrike: Naši skladatelji. Iz naših organizacij in društev. Novosti. Razno. Listnica uredništva in uprava. Glasbeni del obsega 12, književ. pa tudi 12 strani, izredno obsežen zvezek. Pevska društva, pevke in pevci, solistije in solisti! Podprite »Zbor« kot največji slovenski glasbeni list s številnimi naročili. Letna naročnina le 50 Din.

Iz kulturnega življenja Gradiščanskih Hrvatov. Hrvati v Gradišču v Avstriji so nedavno ustanovili svoje osrednje kulturno društvo in pred par dnevi se je vršil njega prvi redni občni zbor. Na zboru se je obširno obravnavalo vprašanje tiska in društvo je sklenilo, da bo redno vsako leto izdajalo svoj letopis in ljudski koledar, da bo začelo izdajati hrvatski mesečnik za mladino in da bo razpisalo nagrade za najboljšo pesem, najboljšo novelo in najboljšo igro iz ljudskega življenja Gradiščanskih Hrvatov.

Najpopularnejši umetniki in znanstveniki v Avstriji. Veliki dunajski dnevnik »Neues Wiener Tagblatt« je pred dnevi objavil rezultat zanimive ankete, ki jo je bil razpisal za svoje čitatelje o vprašanju, kateri izmed avstrijskih književnikov, umetnikov in znanstvenikov imajo po njihovem mnenju največ zaslug, da bi prejeli kot prvi nedavno ustanovljeno odlikovanje za umetnost in znanost. Izmed književnikov so prejeli po največ glasov Schönher, Schnitzler in Wildgans, med znanstveniki pa so na prvem mestu znani psihiater Wagner-Jauregg, kirurg Eiselsberg in psihoanalitik Sigmund Freud.

Novo delo Jamesa Joycea. Joyce končuje nov roman, ki je po svoji zamisli še globlji in drzejši, kakor je njegov »Ulysses«. Junak romana je preprost Norvežan, ki je prišel v Dublin in je tam za pivovarnarja, in roman ni nič drugega kakor vester zapis vsega njegovega zavestnega in podzavestnega življenja. Tri debele zvezke tega romana ima Joyce že za seboj.

Claudel, tarča francoskega tiska. Odkar je bil njegov »Cristophe Columbe« izžvižgan v Berlinu, je Claudel skoraj pri vsem francoskem tisku padel v težko nemilost in neprestano se vrstijo nanj napadi od vseh strani. Posebej mu še zamerjajo neko njegovo izjavo, da je večina Hugojevih verzov dandanes prah in pepel, in pa članek, v katerem brani nekatere francoske govorce pred fanatiki gramatikle.

Agatirajte za »Jugoslavo«!

KLIFEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvrtuje
najsolidnejše
KLIFARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA13



Igor Igorjevič:

Ta naš presneti Florijan

Ta naš presneti Florijan
je že tak velik modrijan,
da nosi dolge hlače,
oj hlače dopetače!

Pa kdo mu more tudi kaj! —
Klobuk potisne si nazaj
in z doma se odpravi;
nikogar ne pozdravi.

In kot junak po cesti gre,
da vsakdo se za njim ozre
in sam ga v svojih mislih
ima visoko v čisljih.

Kako da ne bi tudi ga,
ko pa vse mesto ga pozna,
da v jezi vse potare,
kot pravi fant od fare!

Le ko ga sreča pes Čuvaj
pa brž ubere jo nazaj.
Če oni nanj se vrže
mu hlače pač raztrže!

Saj to bo vedel menda vsak:
Kdor nosi hlače, je junak!
Kdor, révež, več jih nêma,
ta res je prava šema!

Kamele in žirale

Med največje živali, ki še dandanes živijo na naši zemlji, štejemo gotovo tudi kamele in žirale. Kdo jih še ni videl? Skoraj v vsakem večjem cirkusu jih imajo; njihova prava sedanja domovina je pa vroča Afrika. Časi, ko so kamele svobodno živele po prostranih goličavah, ki obrobajo afriške puščave, so pa že davno minili. Danes so kamele le še domače živali, ki marsikod nadomeščajo krave in konje, vse obenem. Brez njih bi promet preko Sahare, Arabije itd. sploh ne bil mogoč. Imenujejo jih za tegadelj tudi »ladje puščave«. Na svojih plečih prenašajo ogromne tovore, zadovoljijo se tudi z najslabšo hrano, napijejo se pa lahko za ves teden vnaprej. Vsled te lastnosti so rešile življenje že mnogim tisočem, ki bi bili sicer umrli od žeje sredi neizmernih vročih peščenih puščav. Spremljevalci karavan, kakor pravimo transportom s kamelami preko puščav, jih v skrajni sili zakoljejo, da dobijo iz njihovih želodčnih shramb pitno vodo.

Niso pa kamele tovarna živina samo v Afriki, temveč tudi v velikem delu Male Azije, v Indiji, v južni Rusiji in Sibiriji, v Tibetu, ponekod na Kitajskem in celo v Ameriki, kamor so jih pripeljali iz Afrike. Uporabljajo jih tudi v naši Južni Srbiji, v bližini Bitolja in Djevdjelije. Poznamo pa dvoje vrst kamel, take z eno grbo na hrbtu in take z dvema. Poslednjim pravimo dromedarji.

Kamelam sorodne so afriške žirale, ki se ločijo od njih po barvi in kakovosti dlake, po silno dolgem vratu, malih rožičkih, ne navadni hoji in nekaterih drugih lastnostih. Razvile so se kamele in žirale najbrže iz skupne prednice, žirafaste kamele, ki je pred davnimi tisočletji živel v Ameriki — in verjetno tudi drugod — katero pred-

stavlja naša slika. Njeno okostje so našli globoko v zemlji, ga sestavili in učenjak Osborn je narisal tudi njeno zunanjo podobo. Kdaj je izumrla, natančno ne vemo, gotovo pa že pred več tisočletji.

V nasprotju s kamelo, se žirafa ne da tako udomačiti, da bi se mogla uporabljati z kakršnokoli koristno delo. V ujetništvu je le predmet občudovanja po živalskih vrtovih, zverinjah in cirkusih.

Radivoj Rehar:

Ivoj in Piju

Starodavna pripovedka.

Nekoč, kdo bi neki vedel kdaj in kje, sta živel ob veliki reki zmaj in zmajica. Mor-da se boste zmajici čudili, ker gotovo še nikdar niste ničesar slišali o njej. Pa če so že živeli na zemlji zmaji, zakaj bi ne bile tudi zmajice? Živel sta tedaj zmaj in zmajica, pa ne skupaj in v lepi slogi, kakor bi se sorodnikom spodobilo. Ne, vsak zase in vsak na drugem bregu sta živel. Zmaj,



ki mu je bilo ime Krvavo stegno, je prebival v zlati votlini pod srebrno goro, zmajica Bodeča glava pa v srebrni votlini pod zlato goro. In čudo prečudno, zmaj je imel v svojem domovanju malo deklico Fiju, da mu je stregla, mu grivo česala, kadar se mu zmešala, in zobe brusila, kadar so se mu obrabili, zmajica je pa skrivala dečka Ivoja, da ji je muhe preganjal in ji kratek čas delal.

Pa nista bila zmaj Krvavo stegno in zmajica Bodeča glava ljubezniva in prijazna s svojima služabnikoma; nasprotno, okrutno

in sirovo sta postopala z njima in nikdar in nikoli jima nista dovolila iz jame pod goro. Še na sonce nista smela. V večnem somračju sta živel in venela in drug za drugega nista vedela. Zgodilo pa se je, da sta nekega dne, ko sta bila zmaj in zmajica odsotna, oba istočasno bridko jokala in tožila, da sta se trdemu kamnu zasmičila in je trdi kamen spregovoril in Ivoju dejal:

Ivoj,
pojdi k reki nocoj;
ribica tam ti razloži
kako se zmajice iznebi!

Mali Fiju pa je zapel pretiho v uho:

Fiju,
ko ob večernem siju
na bregu dečka uzreš —
za svojo rešitev izveš!

In kakor je trdi kamen dejal, tako sta Ivoj in Fiju storila. Ko se je nagnil dan na zapad, sta zapustila vsak svojo ječo in odšla k reki. In glejte, čim je Ivoj pogledal v globoke in deroče valove, že je iz njih pomolila glavo zlata ribica z biserno krono na glavi in mu dejala: »Poberi na pridu okrogel kamenček in deni si ga v usta. Spremenil se boš v raka in boš rak ostal vse dokler bo zmajica živel, živel pa ne bo dolgo!« Potem je urno odplavala na nasprotni breg in je isto velela mali Fiju. In glejte, čim sta storila po ribinem ukaz, se je Ivoj spremenil v raka, Fiju pa v rakico; in splavala sta na dno in se skrila v temno luknjico, da bi ju nihče ne bil mogel najti.

Tako sta ždel rak Ivoj in rakica Fiju in nista čisto nič vedela, kaj se gori na zemlji godi. Godile pa so se strašne reči. Ko sta se zmaj Krvavo stegno in zmajica Bodeča glava vrnili s potovanja, sta takoj opazila odsotnost Ivoja in Fiju in sta drug drugega dolžila zlega dejanja. »Bodeča glava mi je umorila Fiju!« je dejal zmaj Krvavo stegno in je divje zarjul. »Krvavo stegno mi je požrl Ivoj!« je rekla zmajica in je še bolj strašno zatulila. In kakor blisk iz jasnega neba sta oba hkrati planila proti reki in sta se prav na sredi srečala. Neusmiljeno sta se napadala in klala, da so kosi kože in mesa kakor cunje frčali po zraku in je kri kar rdečila široko in globoko reko. Tri ure, tri minute in tri sekunde je trajalo krvavo klanje, dokler se naposled nista oba mrtva zgrudila v reko, ki je njiju telesne ostanke odnesla s seboj v daljino in neskončno morje.

V tistem trenutku pa, ko sta bila zmaj in zmajica mrtva, sta se rak Ivoj in rakica Fiju zopet spremenila v dečka in deklico, splavala na breg, pobrala z obeh votlin vse neprecenljive dragocenosti in zaklade ter odšla daleč, daleč v tuje kraje, kjer sta zadovoljno in srečno živel in živita nima-ra še zdaj; če še nista umrla, seveda.

„Jugoslovan“

se naroča v Ljubljani v
Gradišču 4 (poleg Nunske
cerkve), telefon št. 30-63.

Ferdo Plemič:

Na življenja poti

(Konec.)

Drugi, ki se je pčal na pot, je bil Frk. Ta je pač vstal silno dobre volje. Ko se je oblačil, je žvižgal in pel onko pogumno:

»Jaz pa pojdem na Gorenjsko...«
In ko se je obuval in je videl, da imajo njegovi čevlji preluknjana stopala, je menil:

»E, kaj! Luknja v čevlju ni taka reč. Zdaj, ko pripeka vročina, bom tem prijetnejše potoval, ker mi bo prihajal skozi podplate opojno dehteči jutranji vetrič. Sicer se pa skozi vsako luknjo daleč vidi.«

In nato je skakljaje stopical po poti. Pa ti pride od onega ovinka in do one sence, ki je sekala pot.

»E, kaj!« vzklikne. »Tak jarček, kaj bo to! Kar preko skočim, saj ima človek no-ge ustvarjene za skok.«

Zaletel se je, ali prekratko je bil odmeril skok in onkraj sence je telebnil na tla prav na trebuh in na nos, da se je visoko zaprazilo. Hudo je zavilil, ker se je močno pobil. Prihiteli so kmetje z bližnjega polja, pobrali so revčka pol nezvestnega in so ga odnesli v ono krčmo ob levi roki kraj poti, kjer je popival gospod Kis. On-

di se je tolažil Frk v njegovi družini, dokler mu ni postal nos prav tako rdeč kakor Kisov, da, celo višnjevi. Stavo je seveda tudi on temeljito zgubil. Vi je ne bil!

Tretji se je podal na življenjsko pot Kaj-paj. Vstal ni ne dobre ne slabe volje. Pogledal je skozi okno, kako vreme kaže, potem si je dobro namazal podkovan čevlje s svežim salom. Izbral si je trdno popotno palico za pse, ki jih je ob vsaki poti prav zadosti — pa hajdi v imenu božjem premišljeno in polagoma.

Ker sta se ponesrečila na tej poti že dva odlična domorodca, Kis in Frk, je bilo postavilo slavno županstvo onega okrožja ob nji tablico s svarilnim napisom:

»Nevarna pot!! Hud ovinek, globok jarček, ki je zahteval že dve žrtvi! Popotnik, vrni se rajši, ker te v slučaju kakšne nezgode zadene kazen od 10 do 100 tolarjev, oziroma treh dni zapora. — županstvo.«

Tako se je glasilo svarilo. Več tudi nihče ne more zahtevati od skrbnega županstva.

Kajpaj prebere svarilo, se zamisli za trenutek ter reče: »Kaj je na stvari, to bomo šele videli. Za sedaj korakajmo dalje!«

Čez malo pride od onega ovinka in do one usodne sence, ki je padala čez pot in

ki je bila silno podobna globokemu jarku.

Kajpaj obstoji. »Hm,« pravi, »to bi bil torej oni jarek! Preširok je, da bi človek skakal čez njega, brvi pa seveda tudi ni nobene. Vendar, je li to res jarek, ali pa se meni in ljudem le tako dozdeva? Človek se mora sam prepričati, kakšna je prav za prav ta pošast.«

Potipa tedaj s svojo popotno palico po črni senci in se prepriča, da tukaj ni jarka, niti kakšne druge jame, temveč da so tla ravna in trdna in da je vse skupaj le prazen strah. Pa že koraka moško preko dozdevnega jarka, preko sence, ki so se je bali drugi, obrne okoli ovinka in zdaj zagleda tudi vzrok vse te prikazni, namreč visoko drevo za ovinkom. Nemoteno jo maha dalje ter dovrši čiščen in slavljen svojega življenja dolgo pot, med tem ko sta poginila Kis in Frk že kdaj v oni krčmi na levo roko kraj poti. Stavo je temeljito dobil. Vi bi jo tudi!

Praden pa je umrl, je ukazal, naj se ona svarilna tablica ob življenjski poti obrne, in ker že nihče noče popraviti življenjske poti, naj se napiše nanjo:

»Popotnik božji, koderkoli hodiš, odpri oči! Zaupaj vase, pa boš spoznal pravo nevarnost od neumne sence.«

Opeharjeni vrag

Narod. pripovedka. — Zapisal Anton Stražar

To je bilo še taiste časa, ko so jezditelje coprni ce po metlah in ljudem uganjale vsakojako ško do — pa ko si še pri peku dobil za pet krajcarjev poln klobuk starih žemelj. Naši stari očanci še vedno vzdihujejo po tistih časih, enako, kakor Izraelci v puščavi — ko so vzdihovali in mrmrali nad Mojzesom: »Zakaj si nas odpeljal iz Egipta, ker tamkaj smo sedeli pri polnih loncih mesa.« Da, zelo je bilo v starih časih fletno, še sami vrage iz pekla so hodili po naši zemlji, da so se malo ohladili od peklenske vročine, pa skušali zapeljavati naše prednike. V ta istih časih, če si le omenil na vraga, že je bil poleg tebe!

Zivel je takrat v istih časih nekje na Slovenskem neki kmet. Kar naenkrat so ga začele tretji vsakojake nadloge; nesreča za nesrečo se si kar v roke segale.

Neki dan je bil ta nesrečni kmet na njivi in premišljeval svojo usodo. Pa je začel vzdihovati: »Oj, ko bi hotel še k meni priti zlodej, pa mi pomagati!«

Komaj zgovorjeno, že izpolnjeno!

Vrag se je znašel poleg njega v podobi popotnega trgovca. Kajpak s mu je takoj predstavil, kdo da je in da je pripravljen pomagati mu.

»Jaz te rešim od vseh pozemeljskih težav; rnel boš srečo vsepovsod in še denarja ti bom dal poleg — a izpolniti mi moraš en sam pogoj: »Ob letu osorej pridem k tebi; ako mi boš dal tako delo, da ga ne bom mogel izvršiti, si prost od mene, a drugače te pa povabim s seboj v peklo!«

Kmet pomišlja in pomišlja, pa si misli: Ej kaj hočem, prilika je lepa, časa za premišljevanje imam tudi zadosti.

Pa sta se pogodila!

Kmetu je šlo vse dobro ko vozniku, ki ima dobro namazan voz. Več mesecev mu niti v misli ni prišlo, kaka obljuba ga veže, ki jo imate z vragom.

Šele zadnji mesec ga je začelo resno skrbeti. Premišljeval je in premišljeval, pa ni mogel niti ene prave uganiti — da bi mu bilo v moči vraga »v žakelj dajati.«

Samo še nekaj dni je imel časa. Ves potrt je ležal neko nedeljo pred hišo pod košato lipo in premišljeval...

Pa pride od njega stara ciganka. Kakor je od vseh cigank navada, se kajpak tudi ta ustavi pri njem ter mu začne z vso zgovornostjo pripovedovati, da mu bo srečo povedala in tako naprej.

»No, če kaj veš, babura, pa mi pomagaj — kjer me najbolj »čevljev žulijo.« Bom videl, če res kaj znaš. Pa boš dobila od mene tako plačilo, da si še ne misliš ne!«

Kmet je ciganki vse od kraja do konca razložil. Pa se je ciganka kar na široko začela smeati ter govorila:

»He, he, to te je skrbelo, to! Sto cekinov mi boš dal, pa si rešen od hudobca.«

Ko je kmetu ciganka povedala, kako bo ugnal hudobca, je ta od veselja poskočil, pa objel ciganko — nič z manjšim veseljem — kot pred mnogimi leti svoje dekle.

Napovedani dan je prišel!

Prav zlobno se je prirežal vrag, tako se je smejal — ko da bi same pečene mačke jedel, ali ocvrto bezgovo cvetje.

Kmet pa se je držal sila modro, ko judovski kralj Salamon, ter peljal vraga na pašnik. Tam mu je dejal: »Tole črno ovco mi vodi na potok, pa jo operi, da bo bela!«

Vrag pere in pere ovco, da mu je kar od nosu dolj znoj kapal, pa ovca ni hotela postati bela in ni hotela.

Po večurnem brezuspešnem delu pa tako zatuli od jeze, da se je vse na okrog pretreslo. Tako je zarjul, da je še neki maček, ki je bil četrt ure proč od tam, padel s strehe.

Oddirjal je nazaj v peklo — kmet pa se mu je smejal, pa mu »korenček strgal; kako se to dela, kdor ne ve, pa naj vpraša tistega, ki to ve.

Uganka

Nima nog pa vendar urno teče
in nikdar, nikdar se ne ustavi,
nima rok, pa le kolesa goni —
dej, kako se ji po naše pravi?

—0—

Rešitev uganke v prejšnji številki: lišček. Pravilnih rešitev je uredništvo prejelo le 12. Nagrado je prejel Ivanček Putrih iz Zagreba. Rešitve današnje uganke sprejema uredništvo mladinske priloge »Jugoslovan« v Mariboru, Aleksandrova cesta 24 do srede 20. t. m.

Agatirajte za „Jugoslovana“!

Vprašanje brezposelnosti in žene

Vsako zimo vidimo velike gručice brezposelnih, ki postajajo po vseh voglih z rokami v žepih in srce se nam stiska, ko hitimo mimo teh nesrečnih, ki imajo doma žene, otroke, ki nestrno čakajo, da jim oče prinese kruha. Želimo si pomladi, poletja, ki prinese tem nesrečnejšem odrešitja. — Mnogo je dela poleti pri nas v mestu in na deželi in vendar je še mnogo takih, ki si tudi poleti ne morejo najti dela, temveč postajajo po cestah in beračijo po hišah. Ako dobro opazujemo, vidimo, da je med poletnimi brezposelnimi večina mladih fantov, ki se zde, kakor da so jim roke prirastle v hlačne žepce. Ko jih človek opazuje, si nehoti misliti: je sploh kakšno delo, ki bi se ga ti le lotili, ali sploh hočejo dela ti ljudje?

Kakor hitro se zganemo iz mesta, pa se malo pogovorimo s posestniki na deželi, povsod ista tožba: delavcev primanjkuje za poljsko delo. V mestu je pa tako, da če se enkrat spozabiš in daš lačnemu krožniku juhe ali par dinarjev, si gotova, da pride vsa procesija brezposelnih pred tvoja vrata in ne bo pozvonil nikjer drugje v hiši, kakor samo na tvojih vratih. Nehote si moraš misliti, da so naši brezposelniki bolj organizirani nego so tisti, ki imajo nalogo, da pobijajo brezposelnost (če ima kdo pri nas to nalogo, tega ne vem).

Pa tudi na druge misli moraš priti, ko gledaš te krepke in zdrave ljudi, ki se vlečejo kakor megla po ljubljanskih ulicah: kdo ga redi, da lahko postopa okrog brez dela? Kdo drugi ako ne žena, mati, sestra? Težko se dogodi, da oče dela za sina, brat za brata. Da pa mati, žena, sestra gara v hiši in izven doma ter hrani z ostalo družino vred še takega brezposelnega moškega, to je na dnevnem redu pri nas kakor drugod. Mlad poročen brezposelnik mož ali sin prav rad vidi, da si žena ali mati išče dela izven doma in prinaša svoj zaslužek v hišo. Sam pa, v 90ih od 100 slučajev ne bo niti s prstom mignil, da bi ženi ali materi kakorkoli doma pomagal, da bi ji vsaj malo olajšal delo v družini in pri otrocih, da bi ji n. pr. vsaj razklal drva ali prinesel vodo. — To bi že bilo pod njegovo častjo.

Žena mora izvršiti sama vse delo v gospodinjstvu, pri čemur mora vedno poslušati godnjanje moža, zjutraj ker ga moti v spanju, opoldne in zvečer pa ker ga pusti predolgo čakati s kosilom in večerjo. Nezapostlena žena ali dekle se ne bo nikdar tako hitro in tako temeljito pregrešila proti človeškemu dostojanstvu kakor brez-

poseln moški, ker si ženska najde povsod dela, ako ne izven doma, pa doma s šivanjem, čiščenjem itd. Zato je navadno vsaka argumentacija, da ženska odjeda moškemu kruh, samo teoretična trditve. V praksi se prevečkrat dogaja, da mora žena, mati in večkrat tudi sestra opravljati vse hišne posle in poleg tega še rediti brezposelnega moškega v hiši.

Navadno jih celo moški sam v to prisili. Kdor se bavi s tem vprašanjem, naleti neredkokrat na slučaje, ko je edini popravek, ki ga brezposelni moški brez prigovarjanja in rad izvršuje ta, da poišče delo brezposelni ženi; seveda se pri tem ne ozira na to, kakšno je to delo, ali je za žensko primerno ali ne, žena ga mora sprejeti. — Socijalno čustvovanje je v družinah nižjih slojev povsem nerazvito. Misel na pravice drugih, na enako pravico za vse, ta misel čisto izgine, kadar se oglasi egoizem v družini skoro še bolj, ker se tu ni treba pred nikomur postavljati in pred nikomur nič skrivati. Politično najradikalnejši levčar je navadno v privatnem življenju absoluten gospodovalec, v družini pa najhujši diktator in tiran in to tembolj, čimbolj je nezaposlen in čim manj je vajen dela. To dejstvo je psihološko utemeljeno v podzavestni skrbi za lastno uveljavljanje kot moža na zunaj in morda kot človeka pred samim seboj, prav gotovo pa za uveljavljanje svojih neomejenih pravic kot družinskega poglavarja. Samozavest človeka, ki smatra za svojo življenjsko nalogo to, da si omejuje delo na minimum, seveda trpi, in v tem je pač glavni vzrok kronične nerazvosti in razdraženosti vseh brezposelnih.

Iz gorenjih izvajanj sledi, da je žena tista, ki največ trpi vsled brezposelnosti moškega in da bi bilo v največjem interesu žene, da se vprašanje brezposelnosti temeljito preštudira in se temu zlu odpomore na vsak način, če treba z radikalnimi ukrepi. Iz naših izvajanj sledi pa tudi, da ženske same lahko tudi nekaj doprinesejo k rešitvi tega težkega vprašanja in to v prvi vrsti matere, s tem da pobijajo lenobo pri svojih sinovih že z malega z vsemi razpoložljivimi in dopustnimi sredstvi, brez vsake sentimentalnosti in brez popustljivosti. Na ta način bomo bolj ko vsi zakoni in vse naredbe obvarovale vsaj bodoče generacije tega največjega zla, ki zadeva zaenkrat posamezne družine, ki bi pa znalo postati usodopolno za ves naš narod.

To je naše mnenje na splošno. Iz estetskega stališča pa ne moremo drugače, nego da ponovimo, kar smo že tolikokrat čitali: vse ni za vsako! — Nekatere ženske so naravnost strašne v dolgem krilu; prava poljska strašila so, medtem ko nekaterim pristojba. To so tiste, ki so v resnici ženske, z dobro proporcijoniranim, čisto žensko oblikovanim telesom. Nikar naj se pa ne oblačijo v dolge obleke visoke, suhe ženske.

Sploh je zelo napačno, da vse ženske drve za vsako modo. Zakaj mora debela ženska nositi isto, kar nosi suha; zakaj si natika nizka ženska isto, kar si natakne visoka in narobe. Nič ne pazijo, kaj jim pristaja, samo da je moderno, naj bodo še tako smešne v moderni obleki. — Ali ne bi bilo pametneje, da bi vsaka ženska nosila vedno samo tisto, kar ji pristaja?

Otroško dekliške postave in fantovsko vitke ženske naj se torej nikar ne oblačijo v dolge obleke!

Vse ženske brez razlike bi pa morale gledati na to, da se ohrani dosedanja dolgost krila pri kostumih in poslovnih oblekah, sicer bomo same sebi dale spričevalo, da nismo pametno misleči ljudje, ampak opice, ki slepo posnemajo, kar vidijo pri drugih.

Razgled po ženskem svetu

JUGOSLAVIJA.

Nadzornica za srednje šole. Ministrstvo prosvete je imenovalo gospo Malvino Gogić, dolgoletno učiteljico na beograjskem ženskem učiteljskem, za nadzornico srednjih šol.

Napredek muslimank. Gdč. Emina Muhardović je absolvirala z dobrim uspehom višjo dekliško strokovno šolo v Beogradu; je to prva muslimanka iz Banjaluke, ki je dosegla učiteljsko diplomu.

OGRSKA.

Ločitev zakona je bila doslej dovoljena na podlagi izjave doživljene občine, da sta zakonca živila ločena že šest mesecev. Vlada pripravljaja sedaj spremembo zakona in bo odslej moral to dejstvo potrditi notar po zaslišanju zaprišeženih prič. Ta novica je izzvala pri vseh interesentih precejšnjo razburjenje. Vsi hite, da si priskrbijo potrebna spričevala čimprej, predno stopi v veljavo omenjeni zakon.

Odlikovani ženi. O priliki desetletnice »Društva za zunanjo politiko« je bil razpisana natečaj za najboljša dela slušateljev. Od treh nagrad sta bili dve podeljeni dvema ženama in sicer Hermini Horusitzky, ki je obdelala nek socijalno politični tema, in Gabrieli Pataky, ka-

tera je spisala razpravo o internacionalnem pravu. Vsaka je dobila 50 pengö.

AVSTRIJA.

Pogumna žena. Krasen vzgled požrtvovalnosti je dala poštna uradnica Gisela Neudorfer v St. Georgenu. Izpostavila se je smrtni nevarnosti, da je rešila cel kraj pred požarom. Nedavno je nastal požar, ki je upepelil štiri hiše. Strela je poškodovala izolatorije pri telefonu, tako niso mogli alarmirati sosednjih vasi. Dvakrat je poskusila pogumna uradnica v strašni nevihti menjati izolatorije, toda obakrat jo je električni tok vrgel na tla. Konečno se ji je vendar posrečilo menjati varnostno napravo ter sklicati gasilce vsega okraja, ki so takoj prihiteli in omejili požar, ki bi sicer gotovo upepelil ves kraj.

PORTUGALSKA.

Nune se vračajo iz pregnanstva. Po dvajsetletnem pregnanstvu se smejo portugalske nune zopet povrniti v svojo domovino, seveda pod pogojem, da ne žive skupno po samostanih in da ne podučujejo v državnih šolah. Dovoljeno jim je pa delati v bolnicah, v zavodih za slepce in sličnih karitativnih ustanovah. To sicer omejeno svobodo smatrajo vendar kot olajšavo v primer z dosedanjim življenjem v pregnanstvu izven države, kamor jih je l. 1910. pregnala tedanja vlada.

FRANCIJA.

Nagrade mnogoštevilnim družinam. V preteklem letu je Francija izdala 2.225.000 frankov nagrad družinam, ki imajo mnogo otrok; večji del te svote je izdala Francoska Akademija. Glavne nagrade so znašale po 25.000 frankov in so bile podeljene 90im družinam ki imajo po več nego 10 otrok.

Farmaceutke so morale doslej prakticirati pri farmaceutih, ker ni imela nobena farmaceutka pravice sprejemati vajenk v svojo lekarno. Ravno kar je dobila prva parizanka, lastnica lekarne, dovoljenje, da sme sprejemati vajenke.

Gospodinjstvo!

Narodno gospodarstvo — proti narodnemu zdravju.

Inozemski listi, posebno gospodinjški, prinašajo čestokrat statistike, ki dokazujejo, kako ogromne vsote izdaja dotična država za južno sadje ter svetujejo, naj bi gospodinjje bojkotirale vse importirano sadje ter raje uporabljale domače pridelke. Teoretično bi bilo te nasvete le odobravati, praktično se pa dajo težko izvesti. Protest proti nakupu tujega sadja je opravičilen le tam, kjer je pozimi trg dovolj preskrbljen z domačim sadjem. Pozimi potrebujemo sadje še bolj nego poleti, ker se navadno manj gibljemo in nimamo toliko zelenjave nego poleti. Poleg tega so n. pr. pomaranče, kakor je splošno znano, zdravju zelo koristne in bi jih bilo — posebno pri bolnikih — težko nadomestiti s katerikoli domačim sadjem. Vendar bi bilo želeli, da bi naši sadjerejci obračali več pažnje na gojitev trajnega sadja, da bi bil naš trg pozimi malo bolj preskrbljen s sadjem, da bi mu cene ne bile tako zelo visoke, tako da bi si lahko tudi revnejši sloji privoščili tu pa tam malo sadja, ki se že davno ne smatra več za luksuz, marveč kot za zdravje potrebno hranilno sredstvo.

Ravno tako bi bila potrebna izdatna propaganda za sušenje ter vkuhanje sadja in sočivja. Razne gospodinske šole se sicer bavijo tudi s to panogo, vendar je pri nas gospodinjških šol še vse premalo in ne bi bilo odveč, če bi se v to svrhu prirejali kratki tečajji po deželi ali vsaj da bi se vršila izdatnejša propaganda potom tiska.

Sadje koristi in škodi.

Sadje je najdragocenejši dar, ki nam ga prinašata poletje in jesen. Nima sicer mnogo hranilnih snovi, n. pr. beljakovine, masti in sladkorja, vendar je uživanje sadja za naš organizem velikanske važnosti. Sadje vsebuje mnogo vitaminov, t. j. dopolnilnih snovi, katerih pomanjkanje v hrani povzroča čisto težke bolezni, posebno pri otrocih. Sem spadajo kostne in živčne bolezni, bolezni notranjih čez in prebavnih organov ter skorbut. Čeravno je pri človeku potreba vitaminov precej majhna, vendar ne bi smeli zamuditi prilike, da zaužijemo vitamine v taki prijetni obliki. Sadna kislina daje sadju svoj poseben, osvežujoči okus in do gotove meje tudi razkuži usta in grlo. Poleg tega deluje sadje zelo ugodno na zobe, posebno pa se upošteva kot prijetno in učinkovito prebavno sredstvo. Enake ugodnosti nudijo tudi sadni sokovi, ki so napravljeni iz surovega sadja. Na ta način lahko smatramo sadje za nekako zdravilo, toda kakor z vsakim zdravilom, tako moramo biti tudi s sadjem zelo oprezní, sicer se nam koristi, ki jih imamo od njega, spremane v škodo.

Predvsem moramo paziti na to, da ne jemo nezrelega in neopranega sadja. Predno dospje sadje v naše roke, se je nabralo na njem vse polno prahu, umazanosti in kahl raznih bolezni. Mislimo moramo na to, po kolikih rokah preide sadje, predno pride nam v roke. Zato moramo sadje vedno oprati, predno ga zaužijemo; ako se da lupiti, je najbolje, da ga tudi olupimo in s tem odstranimo marsikatero nevarnost.

Svarilo, naj se ne pije voda po sadju, ni tako brez vsake podlage, kakor nekateri mislijo. Raziskovanja in tudi marsikatera žalostna izkušnja nas uči, da večja količina vode, zavžeta ko zrejših in nekaterih jagod, povzroči, da se

žrešnje in jagode v želodcu zelo napihnejo, vsled česar se razširi želodec ter pritiska na dihalne mišice in vsled tega na srce. Isto povzroči tudi druge tekočine, posebno mineralne vode, pivu itd. Zato je priporočljivo, da se takoj po sadju ne pije, ali pa je pazi na to, da se zavžije le malo sadja in malo tekočine. Nevarno je požirati pečke pri zrejših in slivah, ker si lahko poškodujemo čreva. Paziti moramo tudi na to, da ne mečemo po tleh pečk in olupkov, ker se nam na njih lahko izpodrsne, kar zamore imeti zelo hude posledice.

Naše vrtnarstvo.

Z ozirom na članek v »Jugoslovanu« od prošle nedelje »Žena in njeni poklici«, kjer se priporoča naši ženi, naj se loti vrtnarstva, ugotavljamo, da je naravnost neverjetno, kako je zanemarjena ta stroka v Sloveniji. V Ljubljani sami se je sicer že leta nekoliko spremenilo na bolje, tudi tukaj vrtnarstvo in zelenjarstvo še davno ni na višku. Bila sem sama priča, kako je gospa hotela kupiti radič, ki je bil videti lep in mlad, pa je bil tako trd, da ga gospa ni mogla vzeti. Žena je trdila, da radič ne more biti drugačen, zato ga tudi redko kdo kupuje. Gospa je pa ženi povedala, kako mora ravnati z radičem, kdaj ga mora zalivati itd. in ji je bila žena za to hvaležna. Tako je z marsikatero drugo zelenjavo. Spinača se tu večkrat žanje še čisto majhna in je zelo draga. Pustili bi jo še par dni, bilo bi je trikrat toliko in če bi jo dali za polovico bolj po ceni, bi bil na dobičku vrtnar in kupec.

Naravnost obupno je v tem oziru v drugih, manjših krajih, kjer se težko dobi celo malo salate in še ta je silno draga; pa tudi v raznih naših letoviščih so silne težave z zelenjavo; in vendar bi bilo treba ravno tu jemati v obzir, da pridejo na letovišča večkrat bolelni ljudje, ki ne morejo živeti od samega mesa in močnih jedi, ampak potrebujejo mnogo zelenjave. V vseh takih krajih bi vrtnarstvo preživljalo lahko marsikoga; seveda je treba vztrajnega dela in ni pričakovati, da bi pri tem človek čez noč obogatel. Pošteno preživela bi se pa lahko marsikatera družina z vrtnarstvom.

Razno

Poroke v dveh minutah. V koliki meri in na kak način se izkorišča zakon v Zedinjenih državah, potrjuje izid ankete, pri kateri je bilo udeleženo 96 mest v 30 državah. Ponekod je mogoče dobiti poročno dovoljenje v — 15 minutah. Lahko se v to svrhu predstavi sam zaročenec, sicer pa tudi tega ni treba in se lahko opravi vse pismenim potom. Uradniki kaj radi olajšajo vse formalitete; včasih dobi stranka kar blanketo, da si jo izpolni sama. Navedbe o starosti itd. se sploh ne kontrolirajo. Neki Kalifornčan je priznal, da je imel izmed 21 žen kar štiri in istem mestu in je živel z vsemi štirimi naenkrat. »Poroke v dveh minutah« obeta neka posredovalnica. V nekem mestu, kjer imajo — sejem za poroke, dela celo trgovska zbornica v svoji hiši propagando za prednosti hitre poroke. Najhujše je pri otroških porokah. V enajstih državah se smejo poročiti že dvanajstletni otroci. Število porok med mladoletniki je ogromno, cenijo jih na 700.000. Posledice teh porok so uničujoče; žrtva je vedno ženska, ki zapade boleznim. Neki oče 15letne deklice ter neki devetindesetletni moški sta dobila 30 dni zapora, ker sta hotela skleniti zakonsko kupčijo za 100 dolarjev.

Evangelika posredovalnica za poroke »Burg-Union« posluje v Monakovem. Ima svoj list, kateri priporoča ženam, naj daje same inicijative za poroke, ker da je moškimi izbira včasih zelo težka, medtem ko si žena s svojim finejšim instinktom lažje izbere primerne druge!

O psihologiji kupovalke je bilo že marsikaj napisanega, prav tako tudi o tistih ženskah, ki morajo prav vse menjati, kar kupijo, ki ure in ure pomenjajo ne da bi kaj kupile in ki prihajajo v trgovine ne da bi imele malo pojma, kaj pravzaprav mislijo kupiti. Take ženske so prava nadloga za prodajalke in za trgovce. Zanimiva je sledeča dogodba, ki jo pripoveduje lastnik neke velike trgovine: Pride neka dama iz boljših krogov s svojim 3 do 4letnim otrokom. Na moje vprašanje, kaj da želi, mi odgovori, naj ji pokažem brisače. Obenem me prosi, naj ji dam stol za otroka. Pustim ji prinesiti stol in ji začnem razkazovati zaželjene brisače. Pokazal sem ji vse vrste brisač, kolikor sem jih imel na skladišču. Po preteku 20 minut vpraša gospa hčerko: »Si še trudna?« — »Ah, mamica, samo še malo,« odgovori otrok. Dama se obrne k meni in si še vedno pusti razkazovati brisače. Ko je čez nekaj časa spet stavila isto vprašanje otroku in ji je otrok odgovoril, da je zdaj spočit, se je dama zahvalila prodajalki za prijaznost, povedala je, da je le želela, da bi se otrok malo odpeljal in da bo že drugič prišla, ko bo potrebovala brisače, nakar je mirno odšla iz trgovine!

Praktični nasveti.

Modele za pudlinge in pogaje namažemo vedno le s čistim maslom. Ako je maslo pretirano, da ne moremo mazati z njim, ga segrejemo toliko, kolikor ga potrebujemo, ne smemo pa mazati modela z vročim maslom, ampak vedno pustiti, da se malo ohladi. Da pecivo lažje vzamemo iz modela, potresemo preko masla še drobtinice.

Ogromne starinske stavbe

V vseh delih sveta so našli zgodovinarji in starinoslovci ogromne stavbe, ki pričajo, da je moral stari svet imeti zelo razvit čut za stavbarstvo. Danes poznamo stavbe iz stare dobe, ki so tako velike, da bi mislil človek, da so nekdanji živali na zemlji sami veliki in orjaki. Mi poznamo žrtvenike, ki so sestavljeni iz velikanskih pečin, ki so jih ljudje valili drugo vrh druge s silno vztrajnostjo, kajti pomisliti moramo, da niso takrat še poznali modernih tehničnih sredstev in priprav. Med grobovi so pri nas najbolj znane staroegiptovske piramide, imamo pa tudi po drugih delih sveta mnogo grobišč, ki po svoji velikosti in veličini skoro nič ne zaostajajo za piramidami. Velike stavbe so bili tudi obmejni zidovi, kakor je n. pr. znani »Kitajski zid«, ki je 2460 kilometrov dolg, v stari Evropi pa so nekdanji Germani zgradili podoben obmejni zid, ki je bil 600 kilometrov dolg.

Veliki stavbarski mojstri so bili stari Amerikanci, ki so znali izvrstno ravnanje s kamnom. Mehikanci n. pr. niso poznali ne vozov, ne živali za nožnjo in tudi orodja niso imeli pravega, pa so vendar izdobil iz kamenitih gora ogromne skale, ki so jih zopet le z manjšim kamenjem obsekali in tako zgradili in zložili drugo vrh druge, da tudi igle ne moreš poriniti v stike. Te vrste stavbe so bile ogromne in še danes so ohranjeni po 500 metrov dolgi in do 100 metrov visoki zidovi te vrste.

Na stavbah »svetega mesta« Kuskio je delalo 20.000 ljudi 50 let.

Te zgradbe so tudi za moderne inženjeve zagonetne, kajti mi danes ne vemo, kako so te silne kamenite mase prevažali in pečino na pečino postavljali. Vogelni kamen stare gorutrd'e Sok-šua-man je n. pr. 6 metrov dolg, 3 metre visok in ravno toliko širok. Nekdanji smo si razlagali gradbo tako velikih zidov z velikim številom delavcev, toda ogromnih zgradb v Peru-ju si na ta način ne moremo razlagati. Tu gre namreč za prevoz materiala preko jezera Tiktikaka, in sicer v kraju, kjer ne raste les. Zato domnevamo dandanes, da so morali Peruanci imeti že zelo visoko razvito tehniko.

Indijanci v severni Ameriki so zgradili »živalske gričce«, ti gričji pa so bili po 800 metrov dolgi in podobni kačam in drugim živalim. Takih gričev je dosti tudi v Evropi. Večina teh gričev je zgrajena po natančnih računskih pravilih, kar dokazuje, da je bila znanost že pri prastarih narodih visoko razvita, zlasti pri svečenikih.

V novejšem času so odkrili velike stavbe tudi na otokih Tihega oceana, kjer prebivajo danes sami divjaki. Stavbe so okrašene z jako lepimi okraski in zato pravijo učenjaki, da je moral na teh otokih nekdanji stanovati jako visoko razvit in kulturni rod.

moč vsi, ki bi radi nekaj veljali ne samo zaradi svojega denarja, ampak tudi po svojem rodu in po svoji krvi. Zlasti je mnogo tistih, ki bi radi dokazali, da so potomci prvih ameriških priseljencev, ki so prišli v Ameriko l. 1620. Kdor namreč to dokaže, ne velja sicer še za plemenitaša, vendar pa ima dostop v družbo »Massachusetts-society«, kamor morejo priti le potomci prvih priseljencev. To sicer ni mnogo, nekaj pa je le.

Mesto brez stanovanjske bede

To srečno mesto je Stockholm, glavno mesto Švedske. Seveda so tam razmere precej drugačne kakor pri nas, ampak napredek, ki ga je dosegel Stockholm v tem oziru, je vendarle velik. Do leta 1923. so imeli tudi v Stockholmu prisilno ureditev stanovanjskega vprašanja, leta 1923. so pa vse omejitve kratkim potem odpravili. Bali so se sicer, da bodo po odpravi stanovanjske zaščite cene stanovanj silno poskočile, toda ta bojazen se je izkazala za neupravičeno. Cene so res nekoliko zrastle, stavbena delavnost pa se je nepričakovano visoko dvignila, tako da je bilo kmalu dosti stanovanj več na ponudbo kakor pa je bilo povpraševanja po njih.

Prebivalci Stockholma zahtevajo od svojih stanovanj silno mnogo. Pri nas, ki zidamo hiše več ali manj na dolg, se moramo odrekatí marsikateri tehnični novosti ali moderni pridobitvi. Pri nas so n. pr. centralne kurjave, preskrba s toplo vodo in podobne stvari v privatnih hišah še zelo redke — celo kopalnice si ne privoščimo, samo da pride stanovanje cenejše. V Stockholmu pa tudi v delavskih kolonijah ne zidajo nobene hiše več brez omenjenega komforta. Dvigala imajo povsod, kjer so količkej potrebna, dočim jih pri nas niti v luksuznih hišah ni. V Stockholmu smatrajo take stvari za same po sebi umevne.

Na drugi strani pa je zopet res, da žrtvujejo prebivalci v Stockholmu jako mnogo denarja za stanovanje. Navadno plačujejo 25—30 odstotkov svojega dohodka za stanovanje, torej skoraj tretjino, kdor pa hoče imeti bolj reprezentativno stanovanje, mora plačati še precej več. V dobrih legah velja ena soba do 16.000 dinarjev na leto, trisobno stanovanje pa do 40.000 dinarjev. Celo v cenejših krajih stane moderno dvosobno stanovanje do 40.000 dinarjev na leto.

V Stockholmu cenijo ljudje lepa, moderna stanovanja tako visoko, da rajši žrtvujejo za njega relativno velik del svojega dohodka kakor pa da bi stanovali v nemodernih, zanikrnih stanovanjih. Ravno tako imajo tudi rajši mala, ampak moderna stanovanja, kakor pa velika, a nemoderna stanovanja, tudi če so ta cenejša.

V Stockholmu znajo pa tudi v malih stano-

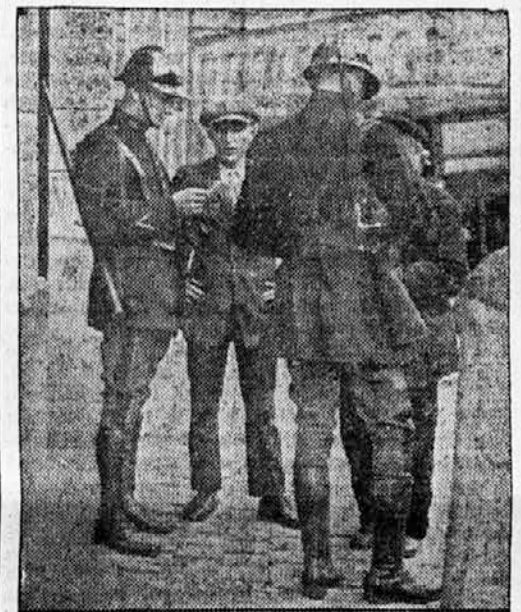
vanjih udobno stanovati. V malih stanovanjih morajo ponoči spati v vseh prostorih, vendar pa ne vidiš nikjer nobene postelje. V vsaki sobi imajo namreč divane in naslanjače, ki se dajo s par prijemi ponoči izpremeniti v udobna ležišča. Posebnih spalnic, kakor so pri nas v navadi, tam ne poznajo.

Z malimi stanovanji pa so ljudje v Stockholmu lahko tudi zato zadovoljni, ker imajo tamošnje rodbine navadno zelo malo otrok. V nobenem mestu na svetu se ne rodi namreč tako malo otrok kakor v Stockholmu. Zato pa male rodbine v Stockholmu lahko precej udobnejše stanujejo kakor rodbine z mnogo otroci v drugih velikih mestih.

Ponujajo pa stanovanja v Stockholmu tako, da ne dobi provizije tisti, ki komu stanovanje odda, ampak tisti, ki koga v stanovanje pripelje.

Nemčija kot kupec

V Nemčiji vlada silna brezposelnost, ki dela nemškimi narodnim gospodarjem in vladam mnogo skrbi, kajti skrbeti za hrano za poltretji milijon ljudi ni lahka stvar. Sedaj pa so izračunali, kakor poročajo nemški listi, da bi Nemci lahko zaposlili doma še najmanj 1 milijon delavcev, če ne bi Nemci kupovali dosti več tujega blaga kakor pa domačega. Nemčija kupuje namreč na dan na tujem za 668.000 mark banan in pomaranč, za 180.000 mark južnega vina, za 1.550.000 mark surovega masla in sira, za 1.200.000 mark pšenice, za 770.000 mark jaje, za 324.000 mark francoskih parfumov, za 265.000 mark umetne svilne, za 160.000 ameriških avtomobilov, za 84.000 mark oblek, za 90.000 mark stekla in za 75.000 mark žepnih ur. Na leto uvaža Nemčija za 3-8 milijard mark živil in za 2-6 milijard industrijskih izdelkov.



Veliki štrajki v Franciji.

Središče velikega štrajka v Franciji je veliko industrijsko mesto Roubaix. Naša slika kaže vojaško patruljo, kako preiskuje legitimacije štrajkujočih tekstilnih delavcev.

Največja jetnišnica sveta

Največjo jetnišnico sveta imajo seveda Amerikanci in sicer stoji to poslopje v največjem lopovskem gnezdu Amerike, v Chikagu. Jetnišnico so pravkar zgradili, veljala je okoli sedem in pol milijona dolarjev. V poslopju so nameščena tudi sodišča, za njihovo uradovanje pa je namenjenih 14 dvoran. Vsak sodni dvor ima poleg tega še na razpolago po tri sobe z dvema kopalnicama in s svojo jedilnico, kajti v Ameriki trajajo razni procesi včasih po več dni skupaj in zato so oskrbeli za sodnike in za porotnike vse mogoče olajšave.

Jetnišnica ima 1302 celic, celice pa tvorijo skupine. Ena skupina celic služi za obiske, druga za bolnike, tretja za dolžnike itd. V vsako celico je napeljan vodovod, dvigala pa omogočajo brzi prehod iz nadstropja v nadstropje. Ploskev vsake celice meri 10 kvadratnih metrov. Službeni prostori paznikov in čuvarjev so utrjeni z debelimi jeklenimi oklopnimi ploščami, iz vsakega službenega prostora pa se da pregledati po več dolgih hodnikov. Če se hoče iti kaznjeneu umivat, pritisne na gumb in v stražnici se zasveti številka celice. Paznik nato pritisne na drug gumb in vrata celice se sama odpro na stečaj in ostanejo od-

prta vse dotlej, da se kaznjeneu zopet ne vrne v celico. Celice so dobro zava ovane, mreže na oknih pa so iz tako trdega jekla, da jih ni mogoče prepilati.



Mr. Parker Gilbert,

ki je bil doslej prvi tajnik pri poslaništvu Zedinjenih držav, je bil imenovan za ameriškega »opazovalca« pri Društvu narodov namesto dosedanjega »opazovalca« ameriškega poslanika v Bernu. Parker Gilbert je bil prej več let reparacijski agent v Nemčiji in slovi kot odličen finančnik.

Bombe in voda

Naša civilizacija napreduje in moderna tehnika ustvarja vedno nova čuda. Zalibog pa s tehniko vred ne napreduje tudi naša srčna kultura in razni dogodki dokazujejo, da naš napredek ne služi ljudem le v dobro, ampak tudi v zlo.

Letala so ljudem gotovo koristna. Toda komaj so dobro preizkusili prvo letalo, so že začeli ljudje misliti na to, kako bi se z letali drug drugega pobijali. Iz te želje se je rodila misel na posebne vrste letala, iz katerih bi se dale na zemljo spuščati bombe. Takih letal je danes že v vsaki državi dovolj, tolažili pa so se mirni ljudje doslej s tem, da imajo to nevarno orodje v rokah pač države, ne pa posamezniki, tako da se zločinci tega orodja le ne bodo mogli posluževati.

Pri zadnjem rudarskem štrajku v mestu Providence v državi Kentucky v Severni Ameriki pa se je pokazalo, da znajo tudi že posamezniki metati bombe z letal na nič hudega sluteče ljudi. Ko je namreč v Providence izbruhnil štrajk, so se delavci razdelili na dve skupini: na organizirane štrajkače in na neorganizirano skupino, ki je hotela delati. Spor med obema skupinama je bil zelo oster, ker ni hotela nobena skupina odnehati. Ko pa je razjarjenost na obeh straneh prikipela do viška, se je pred nekaj dnevi iznenada pojavilo nad mestom letalo, ki je letelo tako nizko, da so mogli s prostim očesom razločevati posamezne osebe posadke. Iz letala pa je padlo na skupino neorganiziranih delavcev 9 bomb, ki pa k sreči niso nikogar zadele. Bombe so bile izdelane kakor šrapneli, t. j. bile so napolnjene z malimi kroglicami. Ko so bombe odmetali, so letalci pobegnili neznanu kam.

Ljudje pa se ne bore proti ljudem samo z bombami, ampak tudi z vodo. Znano je že davno, da pokličejo oblasti prav rade na pomoč gasilce, da z močnimi curki vode iz brizgal razganjajo množice, če se nočejo raziti. V Poznaju pa se je zgodilo to-le: V tamkajšnji jetnišnici, ki je ena največjih v Nemčiji, so se te dni uprli kaznjenci zaradi slabe hrane. Kaznjenci so v tej kaznilnici razdeljeni na skupine. Prva se je uprla skupina »A«, ki šteje okoli 600 kaznjencev. Kaznjenci so kričali kot besni in razbili so vsa okna in vrata in vso opravilo celice. Krik in vik je bil tolik, da so se začeli že prebivalci sosednih hiš bati, da bodo kaznjenci pobegnili in začeli ropati in pleniti po mestu. Policija, ki so jo takoj poklicali na pomoč, je imela prav težko delo. Ko pa se je posrečilo kaznjence zopet odriniti v njihove celice, so razgrajali naprej, dokler niso poklicali na pomoč še gasilcev, ki so v vse celice spustili vodo, ki se je dvigala vedno višje in višje. Šele hladna voda in pa nevarnost, da bodo potonili, je kaznjence pomirila.



S podmornico na severni tečaj.

Sir Hubert Wilkins (drugi gospod na levi) pregleduje za ekpedicijo na severni tečaj določeno podmornico. Wilkins se namerava odpeljati na severni tečaj prihodnje leto. Podmornico mu je dala v ta namen na razpolago vlada Zedinjenih držav. Podmornico so seveda popolnoma predelali in prenovili, da bo mogla pluti pod ledom.

Ameriški bogataši iščejo svoje pradede

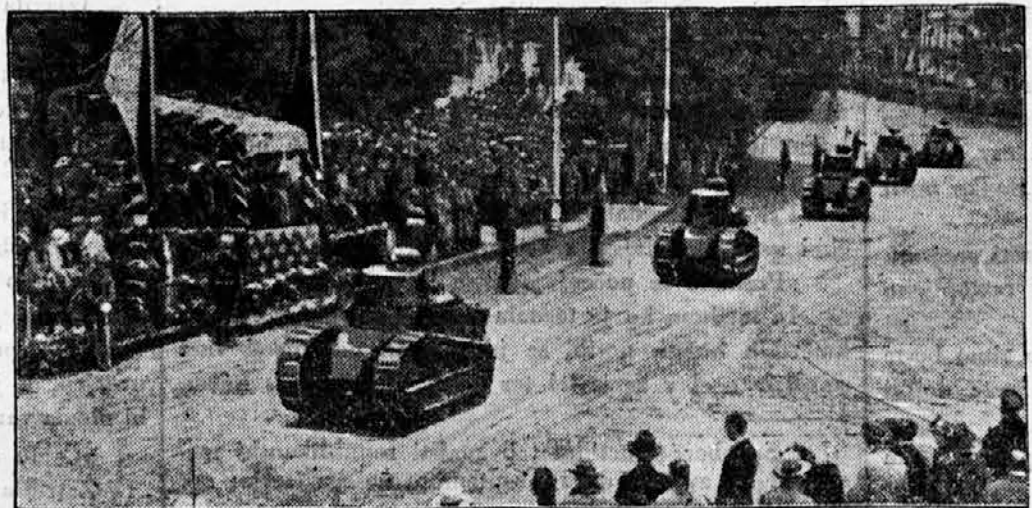
»Nečimernost brez nečimernost in vse je nečimernost« — je rekel že modri kralj Salomon. Ta izrek pa ne velja samo za ženske ali pa za staro, na plemenitaške naslove navajeno Evropo, ampak tudi za klasično deželo moderne demokracije, za Ameriko. Res je sicer, da praktični Amerikanci visoko cenijo ljudi, ki so se ali s pridnostjo ali pa s svojo pretkanostjo povzpeli do družabnih višin, toda samo tako je tudi res, da prav pogostokrat prijemajo tudi največjega »selfmademana« v Ameriki pri vseh njegovih milijonih skomine po staroevropskem plemenitaškem stajaju in zato je marsikateri ameriškega bogataša dandanes kar nekoliko, aram, če mora priznati, da je začel svojo milijonarsko karijero z raznašanjem ali pa s prodajo časopisov ali pa z čiščenjem čevljev.

Bogati Amerikanci si nič tako ne želijo kakor imenitne pradede. Te želje pa je težko uresničiti in zato se poslužujejo Amerikanci včasih kar smešnih metod, ko hočejo dokazati, iz kako imenitne krvi izvira rod tega ali onega bogataša. Znano je tudi, da se ameriški milijonarji ne plaše nobenih stroškov za nakup starinskega plemenitaškega pohištva v Evropi in njihove hčerke žrtvujejo milijonske dote, samo da dobe pri svoji poroki kakšen plemenitaški naslov in da dajo lahko natisniti na vizitke poleg svojega imena še kakšen plemenitaški grb.

Pritajeno, a zato nič manj vročo željo Amerikancev po plemenitih rodovnikih pa je zelo spretno izkoristil doktor Jordan, ki je izdal kar celo knjigo rodovnikov bogatih Amerikancev. Najprej je učen mož seveda ugotovil, da teče po njegovih lastnih žilah kraljevska kri, kajti on je potomec škotskega kralja Jakoba I. Istega pokolenja pa je tudi ameriški milijarder Pierpont Morgan, ki je torej sorodnik dr. Jordana. Priznati je treba, da si je izbral dr. Jordan prav dobrega sorodnika.

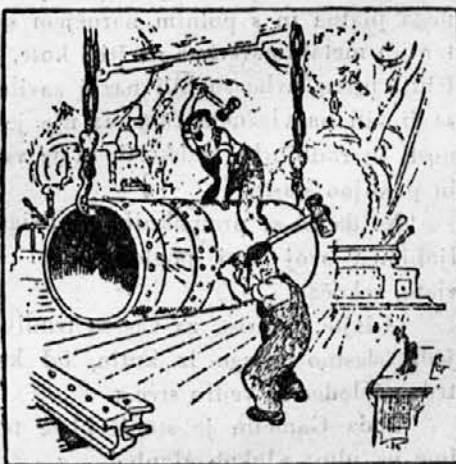
Bivši predsednik Zedinjenih držav Coolidge je po dr. Jordanu potomec kralja Karola Velikega, petrolejski kralj Rockefeller pa je potomec francoskega kralja Henrika I.

Doktorja Jordana je napravila njegova knjiga med bogatimi Amerikanci silno popularnega, kar dokazuje, da mož svoje ljudi izvrstno pozna. Še danes prejema vsak dan na stotine pisem, kjer ga prosijo za njegovo učenjaško po-



Poljski državniki na Estonskem.

Parada tankov pred predsednikom poljske države Moscickim, ki se mudi sedaj v Revalu.



»Ze zopet ta vražji telefon — to večno bim-bljanje mi je pa res že preveč.

Zdravniška posvetovalnica

G. L. K. v Z. Ob načinu, kakor navadno živimo mi, bo staro pravilo bržčas še najbolj priporočljivo. Mlademu človeku marsikaj ne škoduje, kar ni dovoljeno staremu. Mnogo starejši ljudi slabo in nemirno spi, če količnik več jedo na večer. Splošnih pravil ni moči postaviti. So sedemdesetletniki, ki jim prebava ne dela nikakih težav, a so mnogo mlajši ljudje, katerih jedilni list je jako ozko odmerjen, ker jim vsaka druga jed povzroča težave. V takih primerih ne velja drugača kot kratkoročno odločiti se vsemu, glede česar je bolnika bolezen poučila, da ne prenese več.

G. F. K. v L. Vaše vprašanje, tihoče se tena, spada v kosmetiko, s katero se moremo mi samo v malem in mimogrede baviti. Sicer je pa tudi preširoko zastavljeno. Strokovnega zdravnika, ki bi se izključno bavil s kosmetiko, menda na Slovenskem ni. Obrnite se morda na kakega dermatologa, ki bo menda tudi kos vašemu »velevažnemu vprašanju«.

G. D. R. v T. Vaše mesto je premajhno, da bi nudilo eksistenčne pogoje za takega zdravnika. Opisana oteklinca nima ničesar opraviti z golšavostjo.

G. P. R. v C. Imbecilnost in kretinizem nimata v bistvu nič drugega skupnega kot duševno manjvrednost. Prva je prirojena razvojna zaostalost, kretenska duševna oslabelelost pa je pridobljena, seveda v zgodnjih življenjskih letih. Vzroki obeh so pa, kakor sledi že iz povedanega, različni.

G. K. C. v D. Zvečer pijte samo kako čašo mleka, obedujte pa zato izdatnejše morda opoludne, tudi jutraj se založite krepkeje. Skodelica bele neposete oslajene kave s kosčkom sirovega masla, eno jajce in dve žemljici vam nudijo v vsakem oziru zadostno količino kalorij za še tako naporno delo pred kosilom, kakor ga opravljate vi.

G. E. S. v M. M. Najnavadnejši znak je hujšanje in izločevanje prekomernih količin seči. To more samo zdravnik ugotoviti s primerno preiskavo. Vsi ostali bolezenski znaki niso taki, da bi bilo iz njih samih moči zanesljivo diagnosticirati bolezen. — Potek bolezni v starosti je navadna zadovoljiv; če pa se pojavi bolezen v mladih letih, je njena prognoza jako slaba. Mnogo teh bolnikov tudi umre na pristopivši tuberkulozi.

G. R. B. v K. Tisto zdravilo izvrstno pomaga izdelovalcu, da si polni, kupcu pa, da si prazni svoj žep. Ne nasedajte vendar sleparskim anonsam, ki vam za drag denar nudijo redkokdaj malo, navadno pa ničevno blago.

G. P. L. v T. Za umivanje, osobito za snazjenje, je gotovo mehka voda priporočljivejša od trde. Če prve ni, je uporabljati deževnico ali snežnico.

G. P. T. v M. O specijelni nadarjenosti za medicino je pač težko govoriti, nikakor pa ne v tem smislu, kakor izvajate vi. Dar opazovanja, zmožnost kombiniranja, kritičizem, interesiranost in podobno gotovo usposablja človeka s takimi lastnostmi v odličnejši meri k zdravniškemu udejstvovanju kot individue brez njih. V bistvu pa temelji vendar le vsa medicina na izkustvih, eksperimentih in opazovanjih, njihovi kritični presoji, na sodbah in sklepih in je torej priučljiva. Nikakor ni moči govoriti o posebni nadarjenosti za medicino, kot o nadarjenosti za matematiko, za glasbo, slikarstvo in umetnosti v obče. Meštoviči, da Vincij, Euklid itd. se seveda dobe in so v določenem miljeju možni tudi v starejši kameniti dobi, zdravnik v modernem smislu besede pa je tu nemogoč. Da delajo intuitivno pa vse visoke intelektualne potence, je znana stvar. Zgolj teoretsko vzelo bi torej dosegel v medicinski znanosti oni najvišje mesto, ki ob najširšem in najtemeljitejšem znanjskem zakladu dela sicer intuitivno, vedno pa kritično.

G. A. C. v K. Da bi bolezen udarila na »znatraj« kot pišete vi, je nezmisel. Za kaj pa gre

v vašem primeru, vam po vašem opisu ne moremo povedati, ker nimamo prilike otroka videti. Obrnite se vendar na svojega zdravnika.

G. K. V. v Z. P. Prognoza (napoved poteka in izida bolezni) pri raku je vedno resna, pri sarkomu pa še slabša. Začetek pomeni skoro vedno tudi konec.

G. S. S. v M. Vodite bolnico k ginekologu, ki je v prvi vrsti poklican, da določi ali so bolečine v nogah v zvezi s porodom ali ne. Ta vam potem tudi pove, kaj bo z bolnico umestno ukreniti. Predvsem se pa ne dajte še nadalje begati od neukih ljudi!

Iz Bosne

Marsikdo si misli, da je Bosna revna, zapuščena dežela, kjer lenuharijo in pijejo črno kavo propadajoči muslimani, da se razširjajo obširni gozdovi, katerih ne znajo izkoristiti itd. Kdor je pa le količikaj potoval z odprtimi očmi po tej krasni deželi, bogati prirodnih bogastev, spozna, da Bosna ne zaostaja niti za Slovenijo.

Po raznih krajih so n. pr. razna industrijska podjetja za eksploatacijo lesa, kakršnih ni v Sloveniji, kakor n. pr. v Begovem Hanu, v Zavidovičih, Tesliću, Prijedoru itd. V Zavidovičih ima industrijsko podjetje svojo industrijsko železnico dolga 113 km, od Zavidoviča do Han Pijesaka, od Usore do Pribinčiča vodi žumska železnica, dolga 41 km itd.

V Varešu, Zenici so velike železarne in plavžarne, ruda se koplje v Ivančičih, kamor vodi posebna železnica, Varešu itd. V Usori je velika sladkorna tovarna, v Lukavcu v dolini Spreče je velika najmodernejša tovarna sode belgijske družbe, od koder se razpošilja soda po celi Jugoslaviji, na Češko itd. V Kreki je veliko solarni s podružnicami v Tuzli ozir. Simin Hanu, kjer proizvajajo do 100 vagonov soli na dan. V Kreki in Simin Hanu, Kakanju so nadalje veliki premogovniki, urejeni z najmodernejšimi stroji. V Kreki je velika elektrarna, tovarna špirita in kvasa. V Sarajevu pa je tako dobro razvita industrija kakor malokje.

To so samo povprečne impresije, katere dobi človek, ki malo pogleda v notranjost Bosne, kdor pa temeljito prouči to bajno deželo, se mora diviti tej lepi bogati deželi, katere se je vkljub proračunjeni zanemarjenosti po avstrijski upravi tako lepo povzpela po inicijativi raznih domačinov in tujih faktorijih.

Avstrija je nalašč pustila, da je ostal narod v temi, da ga je lahko izkoriščala. Mnogo je res napravila avstrijska uprava v gospodarskem pogledu, od katerih so imeli tujci in država velike koristi, domačin pa je ostal revež, brez izobrazbe, tako da je danes v Bosni skoro največ analfabetov.

Takšno politiko so imele tudi razne stranke do 6. januarja lani. Izkoriščali so ubogi narod, da se z grozo spominjajo sedaj ubogi ljudje o tistih časih. — V malem trgu K. n. pr. sta bila kar dva poslanca od dveh strank, pred katerima je vse trepetalo in je večkrat prišlo med pristajši teh dveh strank do krvavih pretepov. Zdaj je ta strah minul in narod se je oddahnil. Začelo se je sedaj tudi širše gospodarsko preorojenje po zapuščenih vaseh. Čaka pa državo mnogo dela, posebno na prosvetnem polju. Po vzorcu Turčije morala bi najprej prepovedati ženskam pokrivanje obraza s faredžo ali velom, ker je to želja vseh muslimanskih žena in pravih Turkov. Vse bi bile rade odkrite, samo začeti se bojijo, ker se bojijo bojkota in trpinčenja domačinov in — moža. Ako bi prišel pa zakon, tedaj bi bilo vse drugače. Grozno se vidi, kako se mučijo te reve po polju zavite v največji vročini, ko morajo obračati hrbet mimoidočemu vlaklu ali vozu, avtu ali tudi posameznemu moškemu. Zato je vse tako zanemarljivo, ker ženski ne dovolijo šega prostega razmaha, možki se pa udajajo brezdelju.

Slovenci so se s svojo pridnostjo in vestnostjo uveljavili tudi v Bosni, kjer jih najdemo povsod, kot posestnike, uradnike, delavce, nakarice itd. V krasnem industrijskem kraju

Lukovac pa celo župnikuje Slovenec Cankar, brat našega pokojnega velikega Ivana Cankarja. Njegovi inicijativi in vnetosti se je posrečilo, da so začeli zidati v Lukovcu veličastno cerkev, kateri ni para v celi Bosni.

Naša vlada je posvetila posebno pažnjo tej deželi, ker ve, kolikakega pomena je in je prepričana, da ako ostane naš Bosanec brez napredujoče omike, bo dežela imela samo veliko ogromno škodo. Ministrski predsednik je potoval po zgornji Bosni, po dolini Bosne in Spreče; bil je v srednjeveškem, a napredujočem Dobroju, v lepi Tuzli, Zvorniku itd. Lahko se je prepričal po enodušnem odkritosrčnem veselju naroda, kako je zadovoljen z novo vlado.

Torbač.

Sprejem v kmetijsko šolo na Grmu

Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu razpisuje sprejem učencev v svoj zavod.

Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letos jeseni se bodo sprejemali učenci samo v celoletno šolo. V zimski šoli se bo vršil II. tečaj za one učence, ki so lansko zimo dovršili I. tečaj zimske šole. Celoletna šola traja eno leto, od začetka novembra t. l. do konca oktobra prihodnjega leta z enomesečnimi počitnicami v avgustu. Prirejena je za učence iz vseh krajev bivše ljubljanske oblasti.

Vsi učenci stanujejo v zavodu, kjer so strogo nadzorovani in uživajo vso oskrbo. Sprejemajo se sinovi kmečkih staršev, ki bodo po dovršenem šolanju ostali na kmetiji.

Pogoji za sprejem so: starost od 16 do 20 let, moralna neoporečnost, telesno in duševno zdrave in z dobrim uspehom dovršeni vsaj trije razredi osnovne šole. Prosilci, ki imajo manj kakor tri razrede osnovne šole ali pa slabo spričevalo, ne bodo mogli priti v poštev za sprejem. Vstopiti bodo mogli šele prihodnjo pomlad v pripravljalni tečaj.

Oskrbnina za plačujoče učence znaša mesečno 150 Din. Brezplačna mesta se bodo oddala sinovom srednjih in manjših kmetijskih posestnikov, ki imajo lepo izpričevalo in se starši zavežejo, da ostane sin po končani šoli na domači kmetiji. Prošnji je priložiti premoženjski izkaz, potrjen od davčnega urada.

Prošnje za sprejem morajo biti pisane lastnoročno na celo polo in kolkovane s kolki za 5 + 20 Din ter poslane na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Prošnji je treba priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. šolsko izpričevalo iz zadnjega razreda (ne odpustnice!), 3. izpričevalo o nravnosti, pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod naravnost iz kake druge šole, 4. a) izjavo staršev, oziroma varuha, da so voljni plačevati stroške šolanja (pri prosilcih za plačujoča mesta) 4. b) izjavo staršev, da ostane njih sin na domačem posestvu, v nasprotnem slučaju pa da povrnejo zavodu stroške šolanja (pri prosilcih na brezplačna mesta).

Pri vstopu v zavod odloča o končnoveljavnem sprejemu sprejemni izpit iz slovenščine in računstva in pa zdravniška preiskava. Prosilec, ki bi izpita ne preštel ali bi ga zdravnik zavrnil, se odkloni in se na njegovo mesto pozove drug prosilec. V prošnji naj prosilec točno navede svoj naslov, zlasti pošto.

Vsa točnejša pojasnila daje ravnateljstvo. Opozarja se, da je letos prostih le 20 mest, ker so ostala zasedli že gojenci pripravljalnega tečaja in II. tečaja zimske šole. Prošnje je vlagati do 20. septembra.

Ravnateljstvo kmetijske šole Grm—Novo mesto.

Napredovanje v železniški službi

V 2. skupino položajne plače zvaniki II. kategorije, 3. skupine: Adamlje Anton, Murska Sobota, Ajdovec Ivan, Kranj, Auer Franc, Maribor glav. kol., Bah Josip, Ljubljana gl. kol., Bak Frančišek, Maribor gl. kol., Begeš Andrej, Dobrava-Vintgar, Belej Jurij, Maribor gl. kol., Beravs Janez, Ljubljana gor. kol., Berlot Filip, Maribor kor. kol., Bertonec Matevž, Lesce-Bled, Bibianko Josip, Križevci pri Ljutomeru, Bitenc Jakob, Zalog, Bratko Ivan, Ljubljana gl. kol., Brezigar Franc, Ljubljana gl. kol., Brilej Konrad, Zidani most, Cimerman Ivan, Ljubljana glav. kol., Čevna Mihael, Ljubljana gl. kol., Danev Ivan, Ljubljana gor. kolodvor., Dobovišek Vilbald, Celje, Deželak Janez, Maribor gl. kol., Dremel Karl, Zidani most, Gerdina Lovro, Borovnica, Glavinca Jožef, Maribor glav. kol., Gorjanc Ivan, Planina, Hrvatini Edvard, Mahično, Istenič Matija, Rakek, Ivančič Ivan, Rakek, Jakopič Andrej, Ljubljana glav. kolodvor., Jančič Jurij, Rakek, Jekoš Franc, Zidani most, Jeromec Matevž, Smartno ob Paki, Jerše Anton, Tržič, Jezeršek Janez, Ljubljana gor. kolodvor., Kocjančič Frančišek, Zalog, Korenčič Anton, Rakek, Kosec Franc, Ljubljana glav. kolodvor., Kovačič Filip, Gor. Radgona, Kozar Jožef, Maribor glav. kol., Kozorog Ivan, Zidani most, Kranje Ivan, Maribor kor. kol., Kristan Ignacij, Maribor glav. kol., Krušnik Peter, Ljubljana gor. kol., Kržišnik Anton, Rakek, Lackner Jurij, Celje, Laibacher Emilija, Tržič, Lampič Janez, Ljubljana gor. kol., Langerhole Franc, Ljubljana gor. kol., Lešnik Anton, Vuzenica, Lončarič Ignac, Zidani most, Luteršek Josip, Ljubljana gor. kol., Maček Franc, Postojna, Madon Stefan, Ljubljana gor. kol., Mahnič Rudolf, Ljubljana glav. kol., Majcen Franc, Maribor glav. kol., Majnik Frančišek, Ljubljana gor. kol., Matijažič Karol, Ljubljana gl. kol., Mayer Ivan, Ljubljana gor. kol., Medved Alojzij, Zidani most, Meglič Franc, Ljubljana gor. kol., Mikulec Juraj, Maribor gl. kol., Milavec Martin, Laze, Murko Martin, Maribor glav. kol., Nudl Nikolaj, Maribor glav. kol., Oblak Matija, Ljubljana glav. kol., Omejec Ivan, Ljubljana gor. kol., Pinter Janez Kranj, Poznik Alojzij, Ljubljana glav. kol., Poženel Martin, Postojna, Prelec Mihael, Ljubljana glav. kol., Primožič Jožef, Jesenice, Radej Alojz, Rajhenburg, Rajgelj Frančišek, Ljubljana gor. kol., Ravnik Franc, Bistrica Boh. jezero, Remžgar Franc, Ljubljana glav. kol., Rojina Leopold, Ljubljana gor. kol., Rutnik Jurij, Mlinje, Sagorski Franc, Maribor glav. kol., Selan Ivan, Ljubljana glav. kol., Slabe Janez, Dobova, Sluga Jakob, Tezno, Stepančič Franc, Ljubljana gor. kol., Sušelj Ivan, Ljubljana glav. kol., Schoper Henrik, Zidani most, Šajna Frančišek, Maribor glav. kol., Šalamun Anton, Ljubljana glav. kol., Širca Frančišek, Maribor glav. kol., Škorjanc Frančišek, Ljubljana gor. kol., Soline Franc, Maribor glav. kol., Šonc Ferdinand, Ljubljana glav. kol., Štravs Leopold, Zidani most, Trampuš Franc, Ljubljana gor. kol., Trošt Filip, Ljubljana glav. kol., Urh Josip, Rakek, Uršič Ivan, Rakek, Verbič Franc, Ljubljana glav. kol., Visočnik Janez, Tezno, Volčanšek Anton, Zalog, Volk Mihael, Ljubljana glav. kol., Volk Vinko, Ljubljana glav. kol., Završnik Josip, Ljubljana glav. kol., Zima Franc, Ljubljana gor. kol., Zore Franc, Čakovce, Zagavec Jožef, Maribor gl. kol., Žitnik Alojzij, Ljubljana gor. kol.

V 1. skupino položajne plače, služitelja 2. skupine: Urbas Ivan, Pragersko, Anžur Alojzij, Ljubljana glav. kol.

V vsaki slovenski hiši naj se čita „Jugoslovan!“



Ko se je vzpenjal po stopnicah svojega doma, je začutil že na spodnjih mostovžih opojen duh po sadju ter našel v delavnici Elodijo, ki je pomagala grajanki Gamelinovi vkuhavati kutine. Medtem ko je stara gospodinja netila peč in razmišljala o sredstvih, kako bi štedila z ogljem in sladkorjem, ne da bi bilo to v kvar kakovosti vkuhanega sadja, je grajanka Blaževa na svojem slamnatem stolu, opasana s predpasnikom iz temnega platna in s polnim naročjem sadja lupila kutine ter jih metala narezane na štiri kose, v bakreno posodo. Uhlji njene avbe so bili nazaj zavihani, črni kodri so se ji vili na vlažnem čelu; iz nje je dihal čar domačnosti in rodbinske ljubkosti, ki je vzbujal sladke misli in pokojno slast.

Ne da bi se premaknila, je dvignila proti svojemu ljubimcu svoj lepi pogled, topel kakor raztopljeno zlato, rekoč:

»Glejte, Evarist, za vas se trudiva. Vso zimo boste jedli slastno mezgo iz kutin, od katere boste dobili trden želodec in vedro srce.«

Toda Gamelin je stopil bliže ter ji povedal tole ime na uho: »Jakob Maubel...«

V tem trenutku je vtaknil krpač Combalot svoj rdeči nos skozi priprta vrata. Prinesel je s čevlji vred,

ki jim je bil popravil pete, tudi račun za popravila.

Ker se je bal, da ne bi veljal za slabega državljanca, se je ravnal po novem koledarju. Grajanki Gamelinovi, ki je ljubila jasnost in točnost v računih, se je kar mešalo od sadoberov in vinotokov.²

Vzdihnila je:

»Ti moj ljubi Jezus! Vse hočejo spremeniti, dneve, mesece, letne čase, sonce in mesec! Bog pomagaj, gospod Combalot, kaj pa naj bo tale par galoš od osmega vinotoka?«

»Državljanca, le pogledjte v svoj koledar, pa boste videli.«

Snela je s stene koledar, pogledala vanj, a se takoj zopet obrnila proč.

»Saj to ni več po krščansko!« je vzkliknila preplašeno.

»Ne samo to, državljanca,« je dejal krpač, »ampak imamo tudi samo tri nedelje namesto štirih. In to še ni vse: tudi šteti bomo morali drugače. Nič več ne bomo imeli par in dinarjev, vse bo urejeno po prežgani vodi.«

Pri teh besedah je grajanka Gamelinova z drhtečimi ustnicami dvignila oči proti stropu ter vzdihnila:

»Prehudo že počenjajo!«

In medtem ko je tarnala kakor pobožne ženice na kmetijskih božjih potih, se je v njeni odsotnosti vnel smrdljiv ogel v žerjavici ter polnil delavnico s kužno

¹ Sadober (fructidor), dvanaesti republikanski mesec, od 18. avgusta do 16. septembra našega štetja; op. prevajalca.

² Vinotok (vendénaire), od 22. septembra do 21. oktobra; op. prev.

soparo, ki se je družila z omamnim vonjem kutin, tako da se skoro ni dalo dihati.

Elodija je tožila, da jo praska po grlu, ter prosila, naj odpro okno. Toda takoj, ko se je državljan krpač poslovil in se je grajanka Gamelinova vrnila k svoji peči, je Evarist ponovil tisto ime grajanki Blaževi na uho:

»Jakob Maubel.«

Pogledala ga je nekoliko osuplo ter nato izpregovorila čisto mirno, ne da bi prenehala rezati kutine na četrti:

»Torej?... Jakob Maubel?...«

»On je!«

»Kdo on?«

»Dala si mu rdeč nagelj!«

Izjavila je, da ne razume, in ga prosila, naj ji stvar pojasni.

»Tisti aristokrat! Tisti emigrant! Tisti podlež!...« Skomignila je z rameni ter zelo naravno in preprosto zanikala, da bi bila kdaj poznala kakega Jakoba Maubela.

Tajila je, da bi bila kdaj komu dala rdečih nageljev, razen Evaristu; toda v tem njen spomin morda ni bil posebno dober.

Poznal je slabo ženske in se ni bil še bogve kako temeljito pogledal v Elodijin značaj; vendar je bil uverjen, da je popolnoma zmožna, da se pritvarja in da bi mogla varati tudi bolj spretnega tiča kakor je bil on.

»Čemu tajiti?« je dejal. »Vem.«

Zatrčila je znova, da ni poznala nikakega Maubela. In ko je bila z lupljenjem kutin gotova, je prosila vode, ker so se ji prsti sprijeli od smole.

Manufaktura



Ljubljana, Aleksandrova c. 8

Najcenejše

blago je navadno slabe kvalitete. Pri nas pa dobite dobro blago po zmernih cenah **tudi na obroke!**
Zahtevajte potnika - Posejite nas v trgovini

Tvornica štampiljk
Teodor Rabič
Ljubljana
Kolodvorska ul. št. 24
Štampiljke v moderni izdelavi

Dobri samostojni polirji
se sprejmejo
Slograd d. d.
Ljubljana

Papir za zavijanje

potiskan in nepotiskan prodaja po nizki ceni
tiskarna »Merkur«, Ljubljana
Gregorčičeva ulica 23

NOVOST! Dvokolesa teža od



7 kg naprej



najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpriprostejšega modela izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji, pneumatika, posamezni deli. Velika izbira. Najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki iranko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta štev. 4.

Absolviranega trgovskega oziroma **ekspozitnega akademika**

išče velika zavarovalna družba
za službovanje pri svoji centrali v Zagrebu.

Zahteva se razen šolske izobrazbe popolno znanje slovenskega, srbohrvaškega in nemškega jezika.

Ponudbe z navedbo zahtevane plače je poslati na upravo lista pod „Zagreb 1930“.

Štev. 2656.

Razpis.

Na podstavi sklepa mestne občinske uprave v Krškem, z dne 9. avgusta t. l. se razpisuje

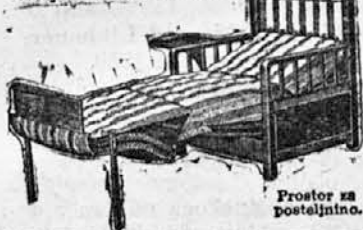
služba občinskega stražnika, ki je obenem dostavljač.

Prošnje z navedbo potrebnih rojstnih in osebnih podatkov, o moralnem zadržanju in event. dosedanjem službovanju je vložiti najkasneje v štirih tednih po objavi tega razpisa podpisani občini.

Mestna občina v Krškem,
dne 12. avgusta 1930.

253 Fr. Vodopivec, s. r., župan.

Garantirana konstrukcija!



Prostor za posteljnino.

Franc Jäger

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29

Priporoča svoje najmodernejše
spalne fotelje vseh vrst modroco,
otomane itd.

Najmodernejša oblika!



LIPSKI JESENSKI VELESEJEM 1930

Začetek 31. avgusta

Splošni vzorčni velesejem, tehnični in stavbeni velesejem

od 31. avgusta do 5. septembra

Tekstilni velesejem

od 31. avgusta do 3. septembra

Velesejem športnih predmetov

od 31. avgusta do 4. septembra

Obiščite obenem tudi

„IPA“ mednarodno krznarsko razstavo



Pojasnila dobite pri zastopstvu
STEGU, LJUBLJANA
Gledališka ulica 8/II. Telefon 2925

Agitirajte za „Jugoslovana“

Načrte in proračune

za zgradbe izvršuje Tehnični biro „Tehna“ Ljubljana, Mestni trg 25/1. Zahtevajte poset inženjera-arhitekta



Ustanovljeno l. 1852.

Teod. Korn
Ljubljana

Poljanska c. št. 8
(prej Henrik Korn)

krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. — Instalacija vodovodov in central. kurjave. — Naprava strelovodov; kopališke in klosetne naprave.



KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

Poslužujte se za oglašanje »Jugoslovana«!

Granitni kamnolomi
Ing. Milan Lenarčič
Ribnica na Pohorju

Vsi sortimenti kamnja za utrditev cest:

Kocke, prizme, mali tlak, robniki, uvozniki itd. itd.

Najcenejše vzdrževanje, največja trajnost, zato

proti vsem novim sistemom daleko najcenejši način utrditve cest in dvorišč

Lastni kamnolomi, naprave za cepljenje kamna, železnica, delavska kolonija
Ustanovljeno leta 1908

Razglas

Krajevni šolski odbor v Skolji Loki razpisuje licitacijo za oddajo zidarskih, tesarskih, krovskih in kleparskih del za gradnjo novega poslopja osnovne in meščanske šole ter zraven spadajočega stanovanjskega objekta za učiteljsko.

Potrebni pripomočki in pojasnila za licitacijo se dobe pri podpisnem odboru dnevno med 10.—12. uro od 16. t. m. dalje.

Ponudbe je vložiti najkasneje do 30. avgusta t. l. do 12. ure. Na kasnejše vložene ponudbe se ne bo oziralo.

Šolski odbor si pridrži pravico oddati dela ne oziraje se na višino ponudbe oziroma vse ponudbe odkloniti, ne da bi bilo treba zaradi tega komurkoli dajati pojasnila.
Škofja Loka, 14. avgusta 1930.

Krajevni šolski odbor v Skolji Loki



Globoko užaloščeni naznanjamo našim sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je naš ljubljani soprog, brat in stric, gospod

Charles Moline

tovarnar

včeraj ob 10. uri zvečer, v 78 letu starosti, nepričakovano za večno zapustil.

Truplo blagopokojnika položimo v ponedeljek, dne 18. avgusta 1930, na evangelijsko pokopališče v Ljubljani, k večnemu počitku.

Tržič, dne 16. avgusta 1930.

Friedericke Moline
soproga

Mary Jane Schallgruber roj. Moline,
Anny Moline,
sestri

Ernst Schallgruber,
nečak

Hilda, Mary, Emmie Schallgruber
nečakinje



Službene objave

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Ne II 70/28—4

3—3

Drugi edikt.

Ker je v tusodnem ediktu z dne 16. junija 1928. opr. št. Ne II 70/28—2 določeni rok potekel, se v smislu zakona z dne 25. julija 1871. d. z. št. 96 pozivajo vsi oni, ki bi bili vsled obstoja ali vsled knjižnega vrstnega reda vpisov v vložkih nove zemljiške knjige za davčno obščino Nemčevci v sodnem okraju Murska Sobota tičočih se bremenilnih pravic, oznamenjenih pod b) gori navedenega prvega edikta, v svojih pravicah prikrajšani, naj vložijo svoje ugovore najkasneje do 31. maja 1931. pri okrajnem sodišču v Murski Soboti, ker bi sicer vpisi zadobili učinek zemljiškoknjižnih vpisov.

Če se ediktni rok zamudi, postavitev v prejšnji stan ni dopustna; tudi se omenjeni rok posameznim strankam ne sme podati ševati.

Višje deželno sodišče v Ljubljani,
dne 8. avgusta 1930.

C I 1032/30—1.

1893

Oklic.

Tožeča stranka Vranjek Matilda v Mariboru, Koroševa ul. 7, je vložila proti toženi stranki Horvatu Janku v Mariboru, Kamniška ul. 2, radi 1000 Din s prip. k opr. št. C I 1032/30 tožbo.

Narok za usno razpravo se je določil na 1. septembra 1930 ob 1/9. uro dop. pred tem sodiščem v sobi št. 14, razpravna dvorana.

Ker je bivališče tožene stranke neznano, se postavlja g. dr. Gorup, prav. prakt. srezkega sodišča v Mariboru za skrbnika, ki jo bo zastopal na njeno nevarnost in stroške, dokler ne nastopi sama ali ne imenuje pooblaščenca.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. I.,
dne 11. avgusta 1930.

Oklic.

Tožeča stranka Srečko Brozovič, lastnik priv. agenture »Intermissora«, Zagreb, Jelačičev trg 28, ki ga zastopa dr. Anton Mulej, odvetnik v Mariboru, je vložila proti toženi stranki Pavše Josipu, Velika gorica kraj Groblja (Bačvar) radi Din 750— k opr. št. M IV 666/29—1 tožbo. Narok za usno razpravo se je določil na 9. septembra 1930. ob 8. uri dop. pred tem sodiščem v sobi št. 38, razpravna dvorana.

Ker je bivališče tožene stranke neznano, se postavlja dr. Mohorič Jakob, odvetnik v Ljubljani, za skrbnika, ki jo bo zastopal na njeno nevarnost in stroške, dokler ne nastopi sama ali ne imenuje pooblaščenca.

Okrajno sodišče v Ljubljani,
dne 22. julija 1930.

Oklic.

Konkolič Josip in Marija, posesnika v Velikih dolencih št. 97, sta vložila tožbo zoper Nemeš Janeza, posestnika v Budinčih 27, sedaj delavca v Ameriki, radi 2.442 Din s prip. Narok za usno sporno poravnavo se je določil na

30. september 1930

ob enajstih, pri podpisnem sodišču v sobi št. 18.

Ker se toženec nahaja v Ameriki, se mu postavlja za skrbnika gospod dr. Valj Aleksander, odvetnik v Murski Soboti.

Okrajno sodišče v Murski Soboti,
odd. II., dne 11. avgusta 1930.

E 228/30—10.

1895

Dražbeni oklic.

Dne 19. septembra 1930 dopoldne ob enajstih uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 5. dražba polovice nepremičnin, zemljiška knjiga Dolsko, vl. št. 3. Cenilna vrednost: Din 93.456—, vrednost pritlikline: Din 1000—, najmanjši ponudek: Din 62.304—.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Sevnici.

Okrajno sodišče v Sevnici,
dne 9. oktobra 1930.

E 151/30—9.

1889

Dražbeni oklic.

Dne 23. septembra 1930 dopoldne ob devetih uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 3 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga Zagrad, vl. št. 682.

Cenilna vrednost: Din 2.964—, najmanjši ponudek: Din 1.976—.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Mokronogu,
dne 31. julija 1930.

E IV 852/30—9.

1892

Dražbeni oklic.

Dne 26. septembra 1930 ob devetih uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba polovice nepremičnine, zemljiška knjiga k. o. Prepolje, vl. št. 410.

Cenilna vrednost: 6.535.50 Din, najmanjši ponudek: 6.535.50 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okrajno sodišče v Mariboru,
dne 7. avgusta 1930.

E 570/30—9.

1888

Dražbeni oklic.

Dne 29. septembra 1930 ob devetih uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 24 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga Zajčji vrh, vl. št. 48.

Cenilna vrednost: 24.258 Din, vrednost pritlikline: 437 Din, najmanjši ponudek: 16.172 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Novo mesto, odd. II.,
dne 5. avgusta 1930.

E IX 1711/30—10.

1886

Dražbeni oklic.

Dne 6. oktobra 1930, dopoldne ob deseti uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga k. o. Sv. Magdalena, vl. št. 593. Cenilna vrednost: 68.421 Din, najmanjši ponudek 50.000 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 28. julija 1930.

E TX 2353/30—13.

1887

Dražbeni oklic.

Dne 6. oktobra 1930 dopoldne ob enajstih uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga k. o. Slemen, vl. št. 10. Cenilna vrednost: 71.927.70 Din, vrednost pritlikline: 2.630 Din, najmanjši ponudek: 49.716 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru, odd. IX.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 31. julija 1930.

E 325/30—6

1897

Dražbeni oklic.

Dne 8. oktobra 1930 dopoldne ob 9. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 19 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Pristava, vl. št. 326. Cenilna vrednost 7735 Din 70 p; najmanjši ponudek 5157 Din 14 p.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnin v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede ostalega se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Šmarje p. Jelšah,
odd. II., dne 8. avgusta 1930.

Vpisi v trgovinski register.

1. Vpisala se je nastopna firma:

434. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 28. julija 1930.

Besedilo: »Malina«, družba z o. z.

Obratni predmet: Proizvodnja brezalkoholnih in alkoholnih pijač, marmelad ter trgovina s temi proizvodi, nakup v to svrhu potrebnih surovin, zlasti malin in polfabrikatov.

Družbena pogodba z dne 15. julija 1930., opr. št. 14.529.

Družba je ustanovljena za nedoločen čas.

Visokost osnovne glavnice: 20.000 Din. Na to vplačani zneski v gotovini: 20.000 dinarjev.

Poslovodje: Schweiger Florijan in Močnik Franc, oba trgovca v Ljubljani, Tavčarjeva ulica št. 4.

Za namestovanje upravljen: Družbo zastopata in njeno tvrdko podpisujeta dva poslovodja kolektivno na na tačin, da pristavita pod od kogarkoli napisano, natisnjeno ali s pečatom odtisnjeno besedilo tvrdke svoja podpisa.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 28. julija 1930.

(Oprav. št. 1255/30 — Rg C IV 193/1.)

Konkurzni razglasi

S 11/30—58.

1894

Določitev naroka za prisilno poravnavo.

Prezadolženka: Traun Pavla, trgovka v Mariboru.

Za razpravljanje in sklepanje o prisilni poravnavi, ki jo predlaga prezadolženec, se določa narok na dan

28. avgusta 1930 ob 11. uri

pri tem sodišču, soba št. 84.

Prezadolženec mora priti k naroku osebno.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. III.,
dne 18. avgusta 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

No. 8633.

1891

Objava.

Fariš Francu je baje zgorel potni list, izdan od sreskega poglavarja Maribor, desni breg, dne 6. maja 1927, pod št. 117/517. Proglašam ga za neveljavnega.

Sreski načelnik v Mariboru, desni breg,
dne 28. julija 1930.

Štev. 6901/3.

3—1

Razglas.

Kr. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani je vložila prošnjo, opremljeno s potrebnimi projekti, za izrabo sile Save Dolinke na odseku med nekdanjim mostom pri Javorniku-Dobravi in parcelo št. 818/2 d. o. Moste.

Vodna naprava je projektirana tako, da bi stala hidrocentrala na parceli št. 818/4 d. o. Moste z odtokom na par. 818/2 iste davčne občine, dočim bi se jez s potrebnimi objekti zgradil v soteski nad izlivom Završnice v Savo.

Vpliv zajezone vode po tem projektu bi segal na obeh straneh Save približno do nekdanjega mostu Javornik-Dobrava.

Prav tako pa želi izrabiti tudi Kranjska industrijska družba na Jesenicah padec na Savi Dolinki od ustja Radovne do soteske pri Mostah, nadalje s približno 1.500 m

dolgo zaježitvijo navzdol do km 183.720 in združiti razpoložljivo obratno vodo Save z ono vodo iz Radovne, ki je pod odtoknim kanalom njene že obstoječe hidrocentrale pri Dobravi na razpolago. Hidrocentrala bi stala na desnem bregu Radovne ob izlivu v Savo.

Ker sta to projekta, ki bi deloma izrabljala isto vodno silo, razpisujem v smislu § 60. in 71. lit b) vodopravnega zakona bivše dežele Kranjske

vodopravno razpravo

na 18. septembra t. l. s sestankom ob 10. uri v pisarni

Kranjskih deželnih elektraren v Zirovnici. Oba projekta sta na vpogled med uradnimi urami pri sreskem načelstvu v Radovljici ter občinski pisarni v Breznici.

To naznanjem s pripombo, da se morajo morebitni ugovori uveljavljati ustno ali pismeno pri podpisnem oblastvu ali najkasneje pri komisiji razpravi, sicer bom smatral, da udeleženci soglašajo z nameranim podjetjem in z v te svrhe potrebnim odstopom ali obremenitvijo zemljiške lastnine, ter bom izrekel razsodbo brez ozira na poznejše ugovore.

Sresko načelstvo v Radovljici,
dne 14. avgusta 1930.

Štev. 1829.

1904—3—1

Razpis.

Mestna občina Ljutomer razpisuje na osnovi direktije državnih železnic Ljubljana, št. 5836/1—III—29 z dne 6. decembra 1929., napravo načrta in tehničnega poročila in proračuna za zgradbo propusta na železniški progi Ormož—Murska Sobota km 19.5—19.6.

Podrobni pogoji in natančnejši podatki so razvidni ob uradnih urah pri podpisnem uradu.

Ponudbe je predložiti do včetega 30. avgusta 1930. podpisnemu uradu.

Mestni občinski urad Ljutomer,
dne 14. avgusta 1930.

Štev. 1831.

1903—3—1

Razpis.

Mestna občina Ljutomer razpisuje na osnovi sklepa občinskega odbora z dne 13. avgusta 1930. oddajo naprave regulacijskega načrta in katastrske mape za mesto Ljutomer.

Podrobni podatki so razvidni ob uradnih urah pri podpisnem uradu.

Ponudbe je predložiti podpisnemu uradu do 30. avgusta 1930.

Mestni občinski urad Ljutomer,
dne 14. avgusta 1930.

Štev. 1830.

1905—3—1

Razpis.

Mestna občina Ljutomer razpisuje na osnovi sklepa občinskega odbora z dne 13. avgusta 1930. oddajo zidarstvih, tesarskih, mizarstvih, ključavničarskih in kleparskih del pri adaptaciji prejšnjeelektrarne v klavnico. Podrobni podatki so razvidni pri podpisnem uradu ob uradnih urah.

Občina si pridržuje pravico, da odda vsa dela skupno ali pa posamezno, in to ne glede na najnižjo ponudbo.

Ponudbe je predložiti do včetega 5. septembra 1930. podpisnemu uradu.

Mestni občinski urad Ljutomer,
dne 14. avgusta 1930.

Razne objave

Objava.

Izgubil sem izpričevalo I. razreda drž. realke v Ljubljani za l. 1917/18. na ime: Grobelšek Anton iz Ljubljane.

Proglašam ga za neveljavno.

Grobelšek Anton, s. r.

1892

Objava.

Izgubil sem odpustnico ljudske šole v Kranjski gori, izdano na ime Grile Andrej, rojen l. 1893. v Podkorenju. Odpustnica je izdana l. 1907.

Proglašam jo za neveljavno.

Grile Andrej, s. r.,

železniški mizar v Škalah pri Velenju.

1901

Objava.

Izgubil sem odpustnico V. razreda in odhodno izpričevalo I. mestne deške osnovne šole v Ljubljani, glaseči se na ime: Švajger Ivan iz Dravlj.

Proglašam jih za neveljavni.

Švajger Ivan, s. r.